NOVA SERIJA

LASO

CIJENA 4 DIN BROJ 123

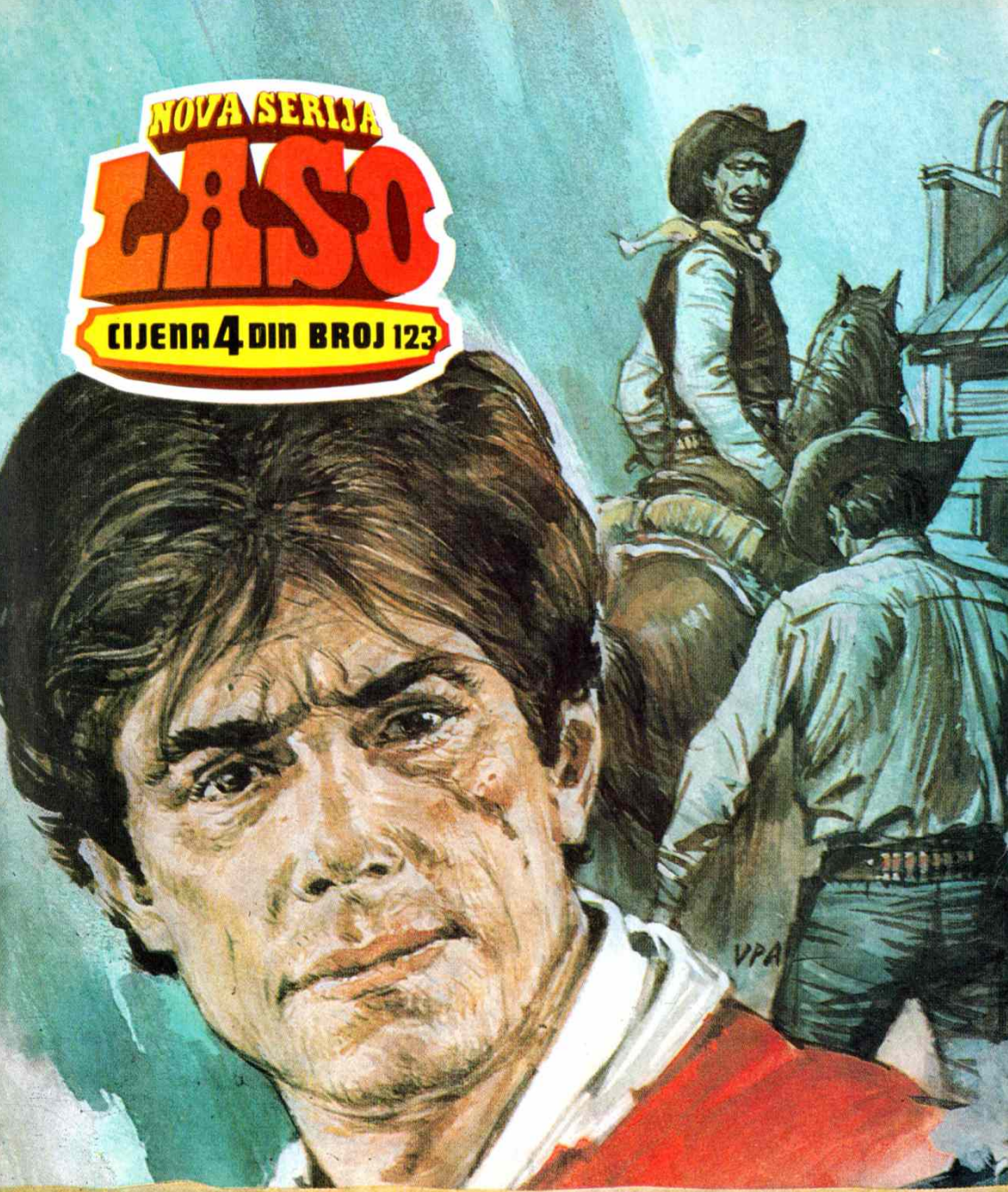

Neustrašivi borac

LOUIS L'AMOUR

NEUSTRAŠIVI BORAC

»Laso« Nova serija 1976.

Louis L'Amour: NEUSTRAŠIVI BORAC
Naslov originala: Galloway
(Copyright: Louis L'Amour)
Recenzija: Lidija Krleža, profesor
Prijevod: Tomislav Odlešić

»Laso« — Izdavač OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak: OOUR novinsko revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«. Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1976.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Cijena 4 d Za inozemstvo DM 1.60 ASCH 8; SFRS 1.60 HFl 1.30

Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 — 1973 od 26. XI 1973.

I

Stari se jelen penjao uz brdo gdje je puhao vjetar. Slijedili su ga vukovi.

Shvatio je što se zbiva, ali nije znao da je to samo dio nečega što se događa otkad je započeo život.

Nije znao da je baš zbog tih vukova i njima sličnih bio u prošlosti jak, hrabar i hitar. Jer, vukovi su neprekidno prorjeđivali stada jelena, odabirući onemoćale, stare i nesposobne, i tako se posredno brinuli o tome da stada ne zakržljaju.

Sada je kucnuo njegov čas. Više nije bio tako brz da bi mogao umaći vukovima, niti je imao toliko snage da bi se uspješno borio s njima. Pratila su ga četiri vuka, ustrajno i nezaustavljivo, a ni jedan nije imao manje od pedeset kilograma; štoviše, dva su bila, gotovo dvostruko teža.

Preostala mu je još samo njegova mudrost, pa je sada nastojao na svaki način stići do mjesta gdje bi se mogao oduprijeti. Sasvim jasno se vidjelo, kao snijeg na planinama iza njega, da se uputio prema stijenju koje bi mu zaštitilo leđa.

Nevolja je bila u tome što su vukovi, kao i Indijanci, vrlo strpljivi. Mnogo puta su već lovili jelene i vidjeli sve ovo, pa su znali da će ga uhvatiti.

Nisu, međutim, znali da sam i ja u blizini. Zbog suprotnog smjera vjetra nisu me nanjušili, niti su mogli naslutiti da obavljaju moj posao, da mi pomažu. Jer, namjeravao sam im preoteti jelena.

Kad netko neprestano bježi a nije već tri dana okusio ništa, spreman je da sam pojede cijelog jelena, s glavom, papcima i rogovima. Nezgoda je bila u tome što ja nisam nikako mogao ubiti jelena... Zapravo, ni bilo koju drugu životinju. Ako ti vukovi naslute u kakvu sam stanju, mogli bi se okomiti i na mene.

Vukovi su tako pametni da izbjegavaju čovjeka ako nije posve nemoćan. Ne sviđa im se njegov miris, koji redovito donosi nevolje, ali im nagon pomaže da otkriju žrtvu, plijen koji ne može biti opasan. A ja im nisam mogao biti naročito opasan.

Stopala su mi bila ranjava i krvava uslijed trčanja po hrapavim stijenama, šljunku i pustinjskoj strnici. Tijelo su mi iscrpjeli glad, žeđ i umor, tako da sam jedva hodao. No, još se u meni borilo srce, i nisam ni pomislio da se predam.

Vukovi mogu nanjušiti krv, mogu nanjušiti upaljenu ranu, ali mogu li nanjušiti čovjekovo srce? Mogu li nanjušiti njegovu hrabrost?

Jelen je trčao prema stijenama, a vukovi su ga uporno pratili, čuvajući se njegovih papaka, bojeći se njegovih opasnih prednjih nogu koje mogu munjevito udariti i zauvijek onesposobiti vuka. Zbog rogova se nisu baš previše brinuli, no bili su lukavi lovci i nisu htjeli izgubiti kožu zbog hrane.

Ja sam oduvijek bio sklon planinama. Sackettovi, kojima i ja pripadam,

jesu gorštaci iz Tennesseeja; kad bi se god pojavile nevolje, mi bismo se sklanjali u brda. Barem, dok se ne bismo pribrali. Stoga sam se i sada uputio prema planinama.

Otkad sam se riješio Jicarilla Apaša, neprestano sam išao prema brdima, iako nisam bio baš opremljen za put. Ipak, nisam se žalio. Da sam ostao u njih, sada bih već bio mrtav... ili žudio za smrću.

Dok sam bio u njihovu logoru, netko je izazvao gužvu. Ratnici su odjurili kao da je netko zapalio vatru pod njima i ostavili me samog sa ženama.

A žene, dabome, nisu baš pogodno društvo. One iskreno uživaju u mučenju. Budući da su ratnici odveli sa sobom sve konje, morao sam trčati.

Žene su mi bile za petama, jer su me usporavale svezane ruke. Na svoju sreću, imam dugačke noge. Bosonog i posve go, trčao sam svom snagom, znajući što će se dogoditi ako me uhvate.

Kad su se ratnici vratili, i oni krenuše u potjeru za mnom.

Tada sam se već znatno udaljio i oslobodio ruke, pa sam lakše trčao. Jurio sam cijeli taj dan, a i kad se smračilo. Prešao sam, možda, osamdeset kilometara, ali Apaši su uporni i ne napuštaju lako trag. Još su me progonili, i znao sam da mi, ne pronađem li što za jelo, nema spasa.

Jelen je napokon stigao do stijene i okrenuo se, da bi se borio. Vukovi su, međutim, čekali i gledali, isplaženih jezika.

Na mjestu gdje sam ležao, bilo je cedrova, pa sam pogledom neprestano tražio nekakvu prikladnu toljagu, želeći istodobno da se pojavi Galloway. No, koliko sam znao, on je bio kilometrima daleko... u New Maxicu.

Oprezno puzući, približih se vukovima. Ne bi bilo pametno da ih iznenadim i rastjeram prije nego što ubiju žrtvu. Žalio sam jelena, ali sam znao da će ga, ako ne strada danas, ubrzo uhvatiti neki drugi čopor.

Kad sam bio udaljen još šezdesetak metara, jelen se suviše okrenuo prema jednom vuku, pa mu se drugi prišunjao s leđa i pregrizao tetivu na stražnjoj nozi. Jelen se sruši, hrabro se boreći, ali nije se mogao izvući. U tom sam se času podigao na koljena, viknuo i bacio kamen među vukove.

Kamen je pao blizu velikog vuka kojem je nedostajalo pola uha i on poskoči kao da sam ga pogodio. Možda je štrcnuo po njemu pijesak. Svi se okrenu prema meni i zagledaju u mene, dok sam ja mahao rukama i vikao. Kad sam ustao i polako krenuo prema njima ustuknuše. Držao sam u rukama dva kamena. Budući da sam ih znao vješto bacati, okušah sreću. I, pogodih jednog u nogu.

Skočio je i zatulio, a ja odmah bacim i drugi kamen. Počeše se povlačiti, da su naslutili u kakvu sam stanju, ne bih se mogao izvući, kao ni jelen. No vukovi se oduvijek boje čovjeka, pa ni ovi nisu bili izuzetak.

Uto opazih jedan osušeni cedar. Raširio je grane na sve strane. Otkinem jednu, dužu od ruke i debelu kao zglavak te produžim.

Vukovi se okrenu i malo udalje. Odšepao sam do jelena. Više nije bio živ.

Vukovi su se zaustavili stotinjak metara od mene i sjeli, čekajući. Nisu još nipošto htjeli odustati, ali ja sam ih nekako zabrinuo i uznemirio. Nanjušili su krv na mojim ranjavim nogama. Jedan je otišao onamo gdje sam maločas ležao i njuškao je tlo. Znao sam da će otkriti ono što sam im htio zatajiti.

Ipak, držao sam u rukama prikladnu toljagu, leđa mi je štitila stijena i imao sam dovoljno mesa da se okrijepim ako ga uspijem izrezati. Bila mi je, osim toga, kotrebna jelenova koža.

Stijena koju je jelen odabrao bila je visoka desetak metara, a na kosini što je vodila do njena vrha bilo je opsidijana.

Potražio sam pogodan komad i počeo ga kresati drugim kamenom. Nekoć sam vidio Indijance kako od opsidijana izrađuju vrške strelica, a i ja sam, još kao dječak u planinama, napravio nekoliko strelica za svoj vlastiti luk; naučili su nas to Čerokiji s kojima smo odrasli. Sada sam htio izraditi nož.

Vukovi nisu htjeli napustiti takvu hrpu mesa, ali je moje kresanje izaz-

valo u njima sumnjičavost i oprez, kao i uvijek kad divlje životinje ugledaju nešto nepoznato.

Nož još nije bio onakav kakvim sam ga zamišljao, no imao je već oštricu, pa počeh guliti jelena. Kad sam ogulio dovoljno kože, odrezao sam od nje dva komada i omotao ih oko stopala.

Uspravio sam se i gledao podnožje stijene. Svašta se dokotrljalo s planine. Bilo je tu mnogo suhog drveta i raznog kamenja. Ja sam tražio pirit. Brzo sam pronašao dva komada; htio sam upaliti vatru.

Nakupim kore, suha lišća i iverja, pa počnem udarati jednim komadom pirita o drugi. Brzo su vrcnule iskre, ali mi je trebao gotovo čitav sat da bih zapalio lišće i koru. Lagano sam puhao i nastojao rasplamsati vatru.

Kad se plamičak razbudio, pažljivo sam ga hranio korom i borovim iverjem dok nije živnuo i zapucketao. Gledajući plamene jezike, osjećao sam se kao da sam se ponovno rodio. U tren oka sam ispekao odrezak, koji sam bio nabo na prut i postavio nad vatru. Tada nastavim guliti jelena.

Vukovi nisu namjeravali otići, a ja im to nisam mogao zamjeriti; odrezao sam im nekoliko komada mesa koje nisam htio i dobacio im ih. Prilično su oprezno onjušili meso, a onda ga lakomo progutali, doimljući se iznenađeno. Očito, još ih nikada nitko nije hranio.

Iz misli nisam nikako mogao odagnati one Jicarille. Oni neće lako odustati, a moje su im krvave noge ostavile sasvim jasan trag.

Izrezao sam meso, stavio ga u kožu i napravio zavežljaj, neprestano bacajući kosti ili nešto drugo vukovima kojima sam oteo plijen.

Znao sam kako se osjećaju, jer i oni su bili gladni.

Pogledom sam svaki čas pretraživao kraj na jugu, ali nisam vidio nikakvo micanje, baš ništa. Doduše, kažu: kad prvi put ugledaš Apaša, ponajčešće ga vidiš i posljednji put. Ugasio sam vatru i spustio u zavežljaj oba komada pirita, pa prebacio tovar preko ramena i krenuo na sjever. Iza mene su režali vukovi i glodali ostatke mesa na kostima.

Flagane Sackette, rekoh sam sebi, moraš biti zahvalan tim vukovima. Zaista!

Hodao sam polako. Usporavao me teret, a i noge su me, premda sam ih omotao vlažnom kožom, vraški boljele. Bilo mi je potrebno skrovište, mjesto gdje ću se odmoriti i gdje će mi zacijeliti rane na stopalima.

Pustinja je ostala iza mene, a preda mnom i oko mene su se vidjeli zeleni brežuljci, išarani mjestimice stijenjem i prekriveni šumarcima topola i borova. Dvaput sam se našao na grebenima, sakriven drvećem, i pažljivo promotrio okolicu.

Mjestimice se vidio snijeg, u sjeni dakle nije doprlo sunce. S planina je puhao hladan vjetar, a ja sam bio go; iza mene su bili neprijatelji, ispred samo nada.

Kad više nisam mogao dalje, zavukao sam se u malen vrbik, odakle se dim neće vidjeti zbog lišća i granja, i upalio vatricu pa nabacao na nju suhih drva koja gotovo nisu stvarala dim. Od kore sam napravio zdjelicu, zagrabio vode iz potoka i stavio je na vatru. Ubacio sam u vodu račjak, što sam ga putem ubrao. Vjerovao sam da će mi ta trava pomoći. Pošto se račjak neko vrijeme kuhao, oprao sam njime stopala i obrisao ih žalfijinim lišćem. U međuvremenu sam opet ispekao meso.

Kad sam se najeo, počeo sam dotjerivati nož. Bio sam nespretan, Indijanci bi to učinili triput brže.

Premjestio sam vatru, posuo borovim iglicama toplo tlo gdje je maloprije bila i ispružio se ondje, pa pokrio jelenjom kožom.

Znao sam da mi želje ne mogu pomoći, ali sam u mislima neprekidno vidio planinsku kolibu u Tennesseeju u kojoj sam se rodio. Ta stara koliba, iako bijedna, bila je prilično udobna. Ako se nije u nju uselio neki doseljenik, sada je posve pusta.

U hladno prasutorje pričale su ptice priče u grmlju, pa sam odmah naslutio kakvo mi je susjedstvo. Budući da su se glasale veselo, zacijelo u blizini nije bilo nikakve opasnosti.

Pekle su me rane na stopalima, a mišići na potkoljenici još su jače bolje-

li zato što sam jučer hodao nespretno, kako bih koliko-toliko poštedio stopala. Ustao sam, ali već pri prvom koraku osjetih takvu bol da su mi navrle suze na oči.

Ponovno sam sjeo, ne usuđujući se ni pomisliti na to u kakvu sam škripcu.

Znao sam da tu ne mogu ostati; moram krenuti, ma što se dogodilo.

Iznenada zamijetih neko micanje na obronku, a kad sam okrenuo glavu, ugledah vuka.

Bio je to onaj kojem je nedostajalo pola uha; promatrao me.

II

Nisam znao što je s ostalima, no ovaj je bio tu, te sam se prilično iznenadio.

— Zdravo, momče! — Uzeo sam komadić mesa što je ležao blizu vatre i bacio ga prema njemu.

Digao se i koraknuo, a onda zastao.

Okrenuvši mu leđa, prebacim opet tovar preko ramena i dohvatim toljagu.

Izašavši na čistinu, pogledah niz obronak. Daleko dolje vidio sam nešto kako se miče ... nekoliko ljudi.

Grlo mi se odmah stegne. Znači, još me slijede. Drugim riječima, nema nikakvih nada. Baš nikakvih.

Nastave li me pratiti, svakako će me uhvatiti.

Vuk se u međuvremenu približio dobačenom mesu i njuškao ga.

Moje su nevolje započele onda kad smo Galloway i ja odlučili da stvorimo ranč. Htjeli smo pronaći neki još nedirnut kraj, koji nije pretrpan ljudima. Željeli smo se naseliti negdje u planinama, ili u blizini planina, i htjeli smo zemlju na kojoj ima dobre trave i vode.

Porazgovarali smo s Tellom Sackettom i starim kapetanom Rountreeom, i obojica su nam preporučili kraj oko Animasa i rijeke La Plata. Smatrali smo da bi bilo pametno odjahati onamo i razgledati taj kraj.

Galloway je još pomagao Parmaleeju Sackettu, koji je prije nekog vremena kupio stado goveda u Arizoni, pa sam odlučio da krenem prvi i na svoju ruku upoznam taj kraj.

Sve je bilo lijepo dok nisam naletio na one Apaše.

Opazili su me i jurnuli za mnom, a ja sam zaključio kako je bolje ako ih ne čekam. Naglo sam okrenuo konja i potjerao ga. No, tek što je nekoliko puta poskočio, nagazio je u neku jamu i srušio sebe i mene.

Kad sam ustao, oči i uši su mi bile pune pijeska a puška mi je ostala pod konjem, koji je slomio nogu.

Indijanci su se približavali u galopu.

Bilo ih je previše da bih se mogao boriti s njima, pa odlučih da ih mirno dočekam. Možda okolnost da ne pucam i hrabro ih gledam izazove u njima naklonost prema meni.

Stoga im krenuh u susret.

Kad su se približili tako da su me mogli čuti, počeo sam ih grditi na apaškom jeziku, služeći se onim malobrojnom riječima koje sam znao. Rekoh im da se tako ne postupa s prijateljem.

Nije upalilo.

Svezali su mi ruke i noge i odveli me u logor. Sve ih je jako zanimalo da li sam žilav i uporan, pa me za početak svukoše i razapeše na suncu. Objesili su blizu moje glave mijeh s vodom, iz kojeg je kapala voda kap po kap, samo nekoliko centimetara od mojih usta, ali mi nisu dali da pijem.

Dolazili su dječaci i poneke žene, bacali mi pijesak u lice ili me tukli šibama, katkad i pola sata. Ja sam ih samo proklinjao i derao se na njih, pa tada odlučiše da pokušaju nešto uzbudljivije.

Dok su oni sjedili oko vatre i raspravljali, ja sam malo olakšao sebi položaj.

Jedan je dječak bacio šibu kad mu je dosadilo da me tuče, i ona je sada ležala na mojim prsima. Malo sam podigao tijelo i zakotrljao šibu prema ustima, pa je uhvatio zubima. Tada sam je koso namjestio, tako da su napokon kapi iz mijeha s vodom počele kliziti prema mojim ustima.

U početku je većina kapi padala na tlo, ali ja sam bio uporan i nakon nekog vremena sam osjetio vlagu na usnama. Nisam popio mnogo, no kad je netko tako dugo bez vode, onda mu je i najmanja kap pravo blaženstvo.

Boljeli su me već mišići na čeljusti i ukočio mi se vrat, no nisam se usudio pomaknuti bojeći se da će mi ispasti šiba ili će voda opet početi da curi drugamo.

Iznenada jedan Indijanac spazi što radim i pozove ostale. Još nikada nisam čuo tako veseo smijeh i hihot. Svi su se okupili oko mene, pokazujući na mene i govoreći. Ono što sam učinio bilo je za njih nešto novo, pa su se divili mojoj poduzetnosti. No, to nije nimalo izmijenilo njihove namjere. Pošto su svi vidjeli moj izum, jedan mi ratnik istrgnu šibu iz usta tako grubo da mi je umalo iščupao i nekoliko zuba. Doviknuh mu da je običan kojot, a on me udari nogom.

Cijelu sam noć ležao ondje, razapet na pijesku, bez vode i nade. Jednom je neka tarantula prešla preko mog trbuha, idući za svojim poslom, a mravi su se okupili na posjekotinama što su ih stvorili udarci šibama.

Kad je svanulo, odvezali su mi noge i poveli me prema mravinjaku na kojem su već zabili u tlo kolce. Sasvim jasno mi je bilo što namjeravaju.

Najednom je odjeknuo hitac, zatim se začuo povik i nekoliko jauka. Svi su Apaši skočili na konje i pojurili da vide što je.

Kad su oni jurnuli, jurnuo sam i ja.

Mi, Sacketti, navikli smo na naporne trke, pa sam šmugnuo kao prestrašen zec, ne obazirući se nimalo na oštro kamenje i šljunak. Za mnom su krenule žene, derući se iz sveg glasa, ali me nisu uhvatile.

Međutim, sada mi se, pošto sam već toliko propješačio, ratnici ipak približavaju, pomislih. Imajući na umu svoje bolne noge, znao sam da će me dostići. Tješila me samo to da ulazimo u područje Juta. Nisam mislio da bi mi bilo imalo bolje ako Jutima padnem u ruke, ali sam znao da tu ni Apaše ne očekuje srdačna dobrodošlica; što dublje budu u području Juta, to će uznemireniji postajati.

Mnogo je lakše bilo hodati po borovim iglicama nego po kamenju, ali meni je, zapravo, bilo potrebno neko skrovište. I oružje.

Namjerno sam odabirao strmije, nepristupačnije staze. Penjanje mi nije zadavalo nimalo veću bol nego i hodanje po ravnom terenu, a znao sam da me ovuda Indijanci ne mogu slijediti na konjima.

Provukavši se kroz uzak prolaz između dvije gudure, popeo sam se kroz suhu vododerinu na zaravanak.

Kad sam se osvrnuo, ugledah osam Apaša. Bili su tako blizu da sam razabrao boju njihovih konja.

Apaši se spretno veru, i lako će me dostići. Još me nisu opazili, ali kad me spaze, krenut će za mnom.

Možda sam obična budala što se mučim i pokušavam im umaći. Možda bi trebalo da dignem ruke od svega i dopustim da me ubiju.

No, nikada se nisam predavao. To mi je bilo u krvi. Mi, momci iz šuma, odgojeni smo tako. Kad mi je bilo tek četrnaest, znao sam već pucati, loviti divljač i guliti je, znao sam pronaći hranu u šumi i, ako je potrebno, jesti manje nego zec.

Kao dijete, družio sam se ponajviše s Čerokijima i s njima lutao po brdima. Od njih sam naučio koliko i u rodnoj kući.

U obitelji smo imali samo dvije knjige; jedna je od njih bila obavezna Biblija. Kad nas je učila čitati, mama se služila tim knjigama.

Jedno smo svi naučili: kad nešto započnemo, treba da i nastavimo. Kad bih se u školi potukao, za ono kratko vrijeme svog školovanja, naprosto bih pognuo glavu i udarao dok netko ne bi tresnuo na zemlju. Ponekad bih se ja našao na tlu, ali uvijek sam se dizao.

Slutio sam da Apaši neće baš rado ostaviti konje u tuđem području i krenuti za mnom. Ipak, ako me na svaki način žele ubiti, morat će me pratiti do vrha planine. Pa, otežat ću im posao.

Počeh se penjati, služeći se rukama koliko i nogama.

Zastao sam kraj jednog šumarka i osvrnuo se. Ugledao sam ih daleko do-

lje, a i oni su ugledali mene. Zaustavili su se i promatrali me.

Nije imalo smisla da pucaju. Teško je pogoditi nekoga visoko na obronku; osim toga, bio sam daleko od njih. Vjerovao sam da raspravljaju o tome.

Ponadah se da će zaključiti kako im se ne isplati trud i kako je najpametnije da me ostave na miru. Samo, bila je to blijeda nada, pa produžih uz planinu.

Padina je bila strma, ponegdje gotovo okomita, no svugdje se moglo pronaći dovoljno uporišta za ruke i noge.

Kad sam se popeo na jednu izbočinu, ugledah uginulog kojota. Znao sam da ga Apaši neće ni taknuti. Uhvatio sam ga za rep i zavitlao. Pao je nasred staze kojom oni moraju proći.

Vjerojatno ih kojot neće zaustaviti, samo će ih obuzeti nelagodnost. Uto mi padne na um nešto. Za Apaše je huk sove predznak smrti, a ja sam još kao dijete znao tako vješto hukati da su mi sove odgovarale. Znajući da zvuk dopire daleko u tim planinskim klancima, okušah sreću.

Više me nisu mogli vidjeti ali ja sam njih vidio. Čim sam huknuo, načas su zastali. Stigavši do uginulog kojota, opet se zaustave.

Tada zakotrljah nekoliko povećih kamena niz obronak. Mala je bila vjerojatnost da ću ih pogoditi, no možda se malo zabrinu.

Iznenada stigoh do jedne udubine na obronku. Tu je bila livada, a otraga, gdje je počinjala klisura što je vodila prema vrhu, rasle su topole.

Odmah sam naslutio da je to pravo mjesto. Tu ću se zaustaviti.

Izbrisao sam tragove što sam bolje mogao i zavukao se među topole, ondje gdje su bile najgušće. Legao sam i pritajio se.

Stopala su me pekla kao vatra, a svi mišići na nogama, boljeli, ponajviše potkoljenični.

Dabome, mogli su me pronaći, ali će se vraški namučiti.

Stežući u ruci toljagu, čekao sam i osluškivao svaki šum.

Topole su šaputale, a negdje je u lišću šuškala ptica ili neka životinjica. No, oni se nisu pojavljivali.

Naposletku sam zaspao. Pojma nemam kako se i kada to dogodilo. Jednostavno, zaspao sam.

Poslije nekoliko sati probudila me studen. Bilo je tiho. Ležao sam još neko vrijeme, a onda polako ustao. Htio sam zastenjati, ali sam stisnuo zube.

Nisam vidio ni čuo ništa, pa se ponovo ispružim na zemlji, zavučem dublje u lišće i zaspem.

Kad sam se ponovno probudio, bilo je jutro. Ukočio sam se od hladnoće. Ispuzavši iz šumarka, osvrnuh se oko sebe, no nisam nigdje vidio Apaše.

Uzeo sam svoj tovar i odšepao prema malom klancu. Poslije jednog sata zastao sam u uleknuću pod drvećem i gudurama, zapalio vatricu od suhog drva što nije stvaralo dim i ispekao komad jelenova mesa. Zašuvši tiho šuškanje među drvećem, ostavio sam nekoliko kosti kraj ugasle vatre i krenuo dalje.

Kasnije tog dana namočio sam noge opet u vodi u kojoj se kuhao račjak. Nisam znao da li mi taj lijek doista pomaže, ali bolove je ublažavao.

Odmarao sam se jedan sat, a onda krenuo uz potok. Ubrzo pronađoh jednu travku koju Navahoi upotrebljavaju za paljenje vatre; trljajući je između dlanova, mogu zapaliti vatru za dvije minute, pogotovo ako dodaju malo pijeska da bi pojačali trenje.

Cijelo sam vrijeme motrio obronak niz koji sam sišao, no vidio nisam Apaše. Možda su ih uplašili i otjerali huk sove i uginuli kojot ili ih je uznemirilo to što su na jutskom području. Bilo kako bilo, nisam ih vidio.

Međutim, nisam bio sam. Iz grmlja me nešto gledalo; možda onaj vuk. Poznato je da vukovi kilometrima uporno slijede čovjeka ili životinju, a tom vuku je bilo sasvim jasno da nisam u blistavu stanju. Nanjušio je krv. Premda sam bio oprezan i nisam mu nimalo vjerovao, nisam mogao zamjeriti što me slijedi. On je bio zvijer i morao je tražiti hranu, morao se snalaziti kako zna i umije; suosjećao sam s njim i zato mu bacao komade mesa i kosti.

Ta je noć bila najgora. Užasno je zahladnjelo, pa me ostaci jelenje kože nisu mogli zagrijati. Cijelu sam noć drhturio i cvokotao zubima kraj vatre koja je pohlepno gutala drva, tako da sam je morao neprestano hraniti.

Divlji i jezivi bjehu snježni vrhunci oko mene dok mi je kroz kosti sipila studen i kočila mi mišiće. Kroz klanac je puhao hladan i oštar vjetar, gušio vatru i otimao mom tijelu ostatke topline.

Činilo se kao da noći nema kraja. Ipak, zaspao sam. Kad sam se probudio, vjetar je prestao, ali se vatra ugasila. Preostalo je samo nekoliko žeravica. Jedva sam je ponovno oživio.

U grmlju je nešto tapkalo, pa sam nastojao da se vatra što jače rasplamsa i držao sam nadohvat ruci toljagu i kameni nož.

Koliko je ljudi u prošlosti ovako čučalo kraj vatre? S ovakvim oružjem kakvo ja imam?

Napokon je osvanula zora, hladna i sumorna, te sam vidio gdje bih mogao nakupiti drva ne ulazeći u grmlje. Pothranio sam vatru, a onda uzeo kožu i odrezao komad za nove mokasine. Taj komad sam bio zakopao u zemlju kako bih ga smekšao.

Pronašao sam nekoliko gomolja i pojeo ih, zatim ispekao posljednji komad mesa. Kosti bacih u grmlje.

Šepajući po obronku, pažljivo sam promatrao okolicu. Čovjek može gotovo svugdje živjeti ako zna ponešto o biljkama i životinjama i ako malo mućne glavom; upravo ga je mozak odvojio od životinja i on mu može pomoći da preživi, ako sabrano promisli.

Prvo, potrebno mi je oružje, zaključih. Drugo, treba da pronađem skrovište i odjeću.

Stajao sam i gledao krajolik, pitajući se što mi može ponuditi.

Klanac je bio obrubljen visokim stijenama, obraslima drvećem. Kroz njega je tekao potok, uz koji su rasle vrbe, trava i grmlje. Desetak metara od mene ležala je na zemlji jedna čvrsta grana. Ako otkinem s nje grančice, mogao bih staviti vršak od opsidijana i napraviti koplje.

Na grmlju sam vidio jestive bobice. Znao sam da ih Indijanci upotrebljavaju kao začin uz bizonovo i antilopino meso. Vidio sam i divlji šipak. Duž potoka je bilo mnogo jelenjih tragova, pa sam vjerovao da ću se, ako izradim luk i strelice, dočopati i mesa.

Odšepao sam do grmlja i počeo jesti bobice, zajedno s košticama. Poslije njih šipak. Nisam uživao u tom jelu, ali sam znao da će mi pomoći da preživim.

Ako me ne pronađu Indijaci. Bilo je to područje Juta, ali su dolazili i Navahoi i Apaši.

Dabome, nisam smio zaboraviti ni vuka.

III

Iz dugačke, niske brvnare prodiralo je kroz dva prozora svjetlo.

Galloway Sackett sjaše i zagleda se cijelu minutu u prozor prije nego što je privezao konja.

Mogao je vidjeti prilično malo. Prozor je bio umrljan izmetinama od muha i prljav, ali je opazio unutra tezgu i nekoliko ljudi. Vani je o prečku bilo privezano šest konja.

Četiri su životinje imale nepoznat žig: tri brojke 3 poređane kao listići djeteline.

Galloway otrese šeširom prašinu s odjeće i krene prema vratima. Ugledavši snažna vranca zastane. Pogleda žig i tiho zazviždi.

Vidjelo se da je žig nekoć bio djetelina od triju trica, a sada se pretvorio u cvijet. Listići djeteline postadoše cvjetne latice. Posao je izvrsno obavio netko vičan preinačavanju.

— Treba da vidim tog čovjeka — promrmlja Galloway. — Očito je da za njega nema prepreka!

Gurne vrata i uđe. Priđe šanku. Prolazeći kroz prostoriju, ugledao je četiri čovjeka za jednim stolom; vjerojatno su to bili oni sa žigom »Djetelina«. U kutu, nedaleko od šanka, sjedio je još jedan čovjek. Sam.

Imao je na sebi lovačku bluzu od jelenje kože s resicama, a ispod nje plavu košulju. Na glavi mu je bio crn šešir s niskom krunom. Bio je glatko obrijan, osim uredних crvenkastih brkova.

Imao je dva revolvera; jednom je držak bio okrenut naprijed, drugom natrag. Mogao je povući oružje bilo kojom rukom ili objema istovremeno. Na stolu pred njim nalazila se boca vina, čaša i snop karata.

Pored naborana čovjeka iza šanka, u prostoriji bjehu još dvojica: čovjek u prljavoj bijeloj košulji sa štitnicama na rukavima i čupav starac u prljavu kožnatu odijelu.

Galloway Sackett naruči viski i povuče se do kraja tezge, kako bi mogao vidjeti što se događa... ako se, uopće bude nešto dogodilo.

Četiri jahača s »Djeteline« doimala su se zbunjeno, dok je onaj osamljeni čovjek u lovačkoj bluzi mirno pio vino, miješao karte i slagao pasijans, naoko posve bezbrižan.

Napokon jedan od onih s »Djeteline« pročisti grlo.

— Imate neobičan žig — reče.

— Meni govorite? — odvrati osamljeni čovjek, ne digavši pogled s karata. — Da, prilično mi se sviđa taj žig. — Tada digne glavu i prijazno se osmjehne. — Odlično pokriva vaš, zar ne?

Galloway se iznenadi, a ona četvorica uzvrpolje.

— Gazda želi s vama razgovarati — reče isti.

— Zaista? Onda mu kažite neka dojaše ovamo... ako još ima nekog konja.

— Ovaj ... on se želi dogovorit s vama. Uostalom, nije on...

— Naravno, nije. Kako može i pomisliti da je on dovukao sva grla na svoj ranč? Lijepo mu kažite neka dojaše u grad. Recite mu da ga čekam, štoviše da željno očekujem naš sastanak. Isto tako, kažite mu da ga želim pozdraviti i oprostiti se s njim.

— Gledajte, Shadow — pobuni se čovjek s »Djeteline« — gazda naprosto nema vremena...

— Tako je, Wille. Vaš gazda nema vremena. Štoviše njegovo je vrijeme isteklo. — Shadow stavi jednu kartu, zatim digne pogled. — Prenesite Pastenu ovu poruku: može otići ako pristane da pusti sve svoje konje, otpusti kauboje i odnese odavde samo ono što može objesiti o sedlo. Inače ću ga ubiti.

Nitko ne reče ništa.

Galloway srkne piće i pričeka. Svi su čekali.

— Ah, pružite mu priliku! — reče tada Will. — Znate da ne može to učiniti!

— Pasten je opljačkao mnogo ljudi kako bi stvorio svoje stado. Jedan dio stoke pripadao je meni, drugi mojim prijateljima. Neki od tih ljudi više ne žive i ne mogu ubrati ono što je njihovo, ali ja ću se pobrinuti za to da on ne izvuče nikakvu korist. Recite mu da ima samo dvadeset četiri sata... i ni minutu više.

— Čekajte malo. — Jedan se kauboj počne dizati. — Ne možete uspjeti! Vi ćete...

— Ponavljam, dvadeset četiri sata! Odjašite k njemu i obavijestite ga. Dosta je bilo pričanja. — Malo okrene glavu prema kauboju koji je htio ustati, pa doda: — A što se tebe tiče, savjetujem ti da sjedneš ili da povučeš revolver. Možeš birati.

Govorio je blago, kao da je posrijedi nekakav miroljubiv i uljudan razgovor.

Kauboj sjedne, polako i oprezno.

Galloway opet gucne viski.

— Tražim nekoga tko poznaje kraj San Juan — reče kad mu se približio krčmar.

Krčmar sliježe ramenima, zatim pokaže glavom na Shadowa.

— On ga poznaje — odgovori — ali vam ne bih savjetovao da ga sada zapitkujete o tome. Ima drugih briga.

— Želim, osim toga, konja... dobra konja i dva tovarna konja ili mazge.

— Obratite se njemu. — Krčmar potom doda: — Pametnije je izbjegavati taj kraj. Priča se da Juti stvaraju neprilike, a i Jicarille upadaju onamo.

Četvorica za stolom tiho ustanu i izađu.

Galloway Sackett popije piće i priđe neznančevu stolu.

— Vi ste Shadow? Ja sam Galloway Sackett.

— To mi ime nije nepoznato. Sjednite. Što ćete naručiti?

— Kavu i nešto za jelo, ali me još više zanimaju neka obavještenja. Krčmar mi je rekao da poznajete kraj San Juan.

— Poznajem.

— Prije tjedan dana sam naletio na skupinu Jicarilla koji su uhvatili mog brata. Upravo su ga počeli obrađivati. Bio sam sam, pa sam pomislio da će on, ako stvorim gužvu, pobjeći. Obojica smo uspjeli.

— Pobjegao je?

— Dabome. Nestao je kao da je propao u zemlju. Ja sam ga tražio, a i oni su tragali za njim. Jicarille ga nisu htjeli tek tako izgubiti. Bio je potpuno go, svezanih ruku, ali je pobjegao.

— Onda je mrtav.

— O ne, Flagan nije. Mi, Sacketti, ne umireno lako, a Flagan je posebno žilav. Dorastao je Komančima i Arapahoima u preriji, gorštacima svih vrsta i gotovo svakom čovjeku i životinji. Vraški je žilav.

— U kraju San Juan se i mogu održati jedino žilavi. To je najljepši kraj na svijetu, ali prepun opasnosti. — Shadow ušuti, čekajući dok je krčmar stavljao na stol jelo i kavu. Tada upita: — Što želite od mene?

— Pričajte mi o tom kraju. Kuda teku potoci i rijeke, koji su najbolji putovi za prijelaz preko planina, gdje bih najlakše mogao naletjeti na Indijance? Namjeravam potražiti brata.

— Udarate glavom o zid, prijatelju. Bit će vam potrebna oprema.

— E, to je drugo pitanje. Krčmar mi je rekao da imate konja. Potreban mi je konj na kojem će jahati Flagan, kad ga pronađem, i dva tovarna konja za hranu i ostalo.

Shadow izvadi iz džepa tanku cigaru i zapali je. Za tren je promatrao njezin vrh.

— Da nemam ovdje posla — reče tada — pošao bih s vama.

— Dali ste mu dvadeset četiri sata. Mislite li da će otići?

— Mislim.

Galloway zamišljeno pogleda Shadowa.

— Taj Pasten vas, bez sumnje, poznaje.

— Da, poznaje me. Krao je stoku i ubijao ljude u kraju Mimbres. Pobio je mnoge među nama, a onda odande otjerao stoku. Krenuo sam za njim. Izgubio sam trag, zatim ga opet našao. On se u međuvremenu naselio ovdje, zaposlio u sebe razmjerno poštene kauboje i stvorio taj svoj neobični žig. Vjerojatno je mislio da žig ne može ništa pokriti. Ja sam mu dokazao suprotno. Htio sam ga izazvati. Tada je poslao jednog plaćenika da se obračuna sa mnom, ali ja sam se sjećao tog čovjeka još iz Teksasa, a on mene nije.

— Kako to?

Shadow sliježe ramenima.

— Radio sam kao učitelj u Wacu. Naši se putovi nisu ukrstili na upečatljiv način, pa me nije upamtio.

— Bili ste učitelj?

— Hja, u životu se moramo snalaziti na kojekakve načine. Bio mi je potreban posao a njima učitelj. Štoviše, htjeli su da ostanem, no plaća je bila malena a ja sam želio pustolovine i uzbuđenja. Uostalom, došao sam u Ameriku da tražim zlato. — Shadow pogleda sa strane Gallowaya. — Jeste li u nekakvu srodstvu s Orrinom Sakkettom?

— Da, on mi je rođak.

— Branio me kad sam se prvi put poslužio revolverom. Netko mi je ukrao konja. Krenuo sam za kradljivcem i pronašao ga. Izvukao je revolver, te sam ga ustrijelio. Tada mi je netko savjetovao da unajmim Orrina Sacketta, i ja sam to učinio... na svoju sreću.

Bezbrižno pričajući o koječemu, popiše kavu. Tada Shadow ustade.

— Imam kolibu pokraj ceste — reče on. — Ako želite, možete mi se pridružiti. Jedan je ležaj prazan, pa ste dobrodošli.

Koliba je bila malena ali udobna. Na podu su bili prostirači, na prozoru zastori, a vidjelo se i dvadesetak knjiga.

— Zavidim vam na knjigama — reče Galloway. — Škola nas je rijetko vidjela. Najčešće nas je majka učila iz Biblije i čitala nam priče Waltera Scot-

ta. Flagan i ja smo se školovali u šumi, s vinčesterkama u rukama.

— Vaš brat nije običan kauboj?

— Odrasli smo u Cumberlandu. Učili smo od Čerokija. Vjerujem da se Flagan može snaći svugdje.

— Onda bi mogao uspjeti. Mogao bi preživjeti.

Galloway je prvi put poslije nekoliko tjedana spavao u krevetu, ali je spavao dobro i probudio se u izlazak sunca.

Shadow je već bio vani, ali se vratio za dvije, tri minute.

— Upravo sam dobio vijest — reče. — Pasten je napustio ovaj kraj. Poslao sam nekoliko ljudi da okupe moju i tuđu stoku.

Galloway se odjene. Negdje na sjeveroistoku njegov je brat mrtav, ili se grčevito bori za goli život. Mora ga nekako pronaći. Sinoć mu je Shadow brižljivo opisao cijeli taj predio, pa je, poznajući bratove misli kao svoje vlastite, naslutio kamo je Flagan krenuo. Bio je čvrsto uvjeren da se uputio u planine. Uostalom, u tom je smjeru vodio njegov trag već na početku, a i trag Apaša koji su ga slijedili.

Flagan će u planinama, bude li imao sreće, pronaći zaklon, nekakvu odjeću i hranu.

— Sackette — dovikne s vrata Shadow — uzmite svoje stvari. Osedlao nam konje, pa smo spremni za put.

— Mi?!

— Idem s vama.

IV

Tjedan dana sam se odmarao kraj potoka i skrivao. Liječio sam rane na stopalima, i one su počele zacjeljivati.

Ulovio sam dva zeca i jednu jarebicu. Jeo sam korijenje i gomolje, a uspio sam pronaći i hrpu lješnjaka. Hrana nije bila obilna, ali sam živio.

Potkraj tjedna sam dovršio lûk i nekoliko strelica, te sam ubio srndaća. Od onog komada jelenje kože što sam ga zakopao u zemlju i smekšao, napravio sam mokasine. Poslužio sam se trnom kao šilom i izbušio rupice kroz koje sam mogao provući uzicu.

Već prvih dana sam napravio skrovište, dobro skriveno među gustim vrbama. Zavukavši se ondje gdje je vrbik bio najgušći, odrezao sam toliko granja da sam imao dovoljno mjesta za spavanje. Tada sam spojio vrbe iznad sebe i svezao ih, te sam tako prikrio što sam učinio.

Skrovište nisam napravio odjednom. Najprije sam se samo uvlačio u vrbik, kako bih spavao ondje gdje me nitko ne može pronaći lako, a onda sam postepeno proširivao svoj prostor i stavljao odrezano granje iznad sebe i oko sebe kako bih se bolje zaštitio i kako bi mi bilo toplije. Nakon jednotjednog rada moje je skrovište bilo dugačko dva metra i sakriveno krošnjama dviju vrba.

Dvaput sam ugledao srne, ali su bile predaleko da bih mogao pogoditi. Nisam imao dovoljno kože da napravim sebi košulju.

Takav život ne ostavlja nimalo vremena za odmor. Kretao sam se između dvaju obronaka, pored potoka i kroz uski klanac. Nekoliko sam puta uhvatio ribe, ali ne velike. Postepeno mi je nestajala ukočenost iz mišića.

No, poslije tjedan dana suočih se s onim problemom s kojim su se uvijek suočavali oni ljudi koji bi živjeli od lova i skupljanja plodova: ubrzo se pojede sve u blizini, a divljač postane oprezna. Dok nisu naučili uzgajati biljke i životinje radi prehrane, morali su se neprestano seliti, sve dalje i dalje.

Gotovo sve ono što sam učinio kako bi mi koliko-toliko bilo udobno, morat ću ostaviti ovdje. Osim toga, zabrinjavalo me što nemam nikakvo bolje oružje. Noge su mi se oporavile, ali mi je koža bila nježna, pa se nisam usudio hodati daleko. Štedio sam lješnjake, jer su mi oni bili najbolja hrana, no napokon je ponestalo i njih.

Devetog dana pokupih svoje malo brojne stvari i krenuh.

U mom zavičaju, u Tennesseeju ima malo glupe djece; glupa djeca ne žive dugo. Ondje se brzo upoznaje život. Stoga sam i sada bio pribran. Znao sam da sam u indijanskom području, i nastojao sam da budem što

oprezniji. Oružje mi nije bilo prikladno za borbu a noge su mi bile suviše ranjave za trčanje.

Kad sam prešao jedan kilometar, sjeo sam jer sam želio pregledati kraj. Onda krenem dalje.

Klanac se širio. Vidio sam mnogo jelenjih tragova. Dvaput opazih tragove planinskog lava, i to velikog.

Do sumraka sam prešao šest kilometara, odmarajući se često.

Klanac se proširio u dolinu a potok se pridružio rječici što je tekla prema jugu. Preda mnom, na sjeveru, pružao se prilično ravan teren, a iza njega su se uzdizali snijegom pokriveni vrhunci. To su vrhunci San Juana o kojima nam je pričao Tell Sackett, pomislih. Poznavao sam taj kraj samo iz pričanja, a dok sam bježao pred onim Jicarillama, nisam mu baš obraćao posebnu pažnju.

Približivši se grmlju i drveću što su rasli duž stijena na rubu klanca, čučnuo sam da bih pogledao okolicu. Zato sam ugledao Jute prije nego što su oni mogli vidjeti mene.

Jahali su s juga i tjerali dvadesetak konja bez jahača; nekoliko tih konja učinilo mi se vrlo poznatima. Prođoše tako blizu mene da sam opazio kako se vraćaju iz nekog ratnog pohoda. Nosili su krvave skalpove. Činilo se da su naišli na one Jicarille. Postaviti zasjedu Apašu nije nimalo lako, ali je to njima nesumnjivo pošlo za rukom.

Prođe mi kroz glavu pomisao da im pokušam ukrasti jednog konja, ali se hitro prisilih da zaboravim na to. Više nisam mogao trčati, pa ne bih uspio ponovno umaći.

Odlučim krenuti na istok, prema Animasu, gdje su neki kopači zlata.

Najviše me mučila glad. U dolini sam još teže pronalazio hranu.

Ipak, jedne mi se večeri osmjehnula sreća, pa sam uspio kopljem pogoditi veliku pastrvu.

Kad sam je pojeo, skvrčio sam se kraj vatrice, maštajući o toploj kolibi, djevojci i pripremljenom obilnom jelu, jer sam bio osamljen, bez velikih nada pred sobom i bez lijepih trenutaka iza sebe.

Ubrzo zapjeva blizu vatre cvrčak; nisam ga dirao. U brdima se priča da će onome tko naudi cvrčku, cvrčkovi prijatelji pojesti čarape. Sa mnom bi imali grdnih muka, jer nemam ni čarapa, ni bilo što drugo.

Galloway, bez sumnje, jede u nekom ugodnom restoranu; puni trbuh govedinom i grahom dok ja ovdje skapavam.

Prilično rijetko žalim sâm sebe, ali te noći sam sažaljevao.

Zaspao sam.

Bilo je hladno, a na travu i mene pala je obilna rosa. No ja sam spavao, a u krošnjama topola šaputao je vjetar.

U nos mi se uvlačio dim. Probudih se.

Sjeo sam, drščući od hladnoće i cvokoćući zubima. Osluškujući u mračnoj noći, isprva nisam čuo ništa. Onda razabrah blijedo svjetlucanje. Pogledam ponovno. Pedesetak metara od mene tinjala je žeravica.

Ustanem, polako i oprezno. U blizini su bili Indijanci. Najmanje šestorica, a jedan je bio budan i stražario. Vjerojatno su se ulogorili pošto sam zaspao. Kad svane, svakako će me pronaći.

Navukavši na noge mokasine, pokupih stvari i odšunjah se. Kad sam se već prilično udaljio od njihova logora, potrčah.

Zemlja je bila meka i prigušivala korake. Znao sam da se moram što više udaljiti. Ujutro će otkriti moj logor i poći za mnom.

Trčao sam i hodao oko dva sata, a onda zagazio u potok.

Izišao je mjesec i cijeli se krajolik kupao u njegovu svjetlu, bijelom i nestvarnom, koje je posrebrilo topole.

Hladna je voda prijala mojim stopalima, ali se nisam žurio jer je struja bila brza a uporište na dnu nesigurno.

Nakon nekog vremena izišao sam na obalu i sjeo. Boljeli su me mišići, zamoreni pješačenjem, no još su me više pekla stopala. Oprezno sam obrisao noge busenima trave i mekom žalfijom.

Kad sam ponovo krenuo, svitalo je. Za jedan sat će oni biti na mom tragu, i kretat će se mnogo brže nego ja. Nisam poznao Jute, ali sam čuo o njima svašta. Vjerojatno su sposobni. Uostalom, ovo je njihova zemlja.

Kretao sam se od stijene do stijene, noseći u ruci plosnat kamen koji sam stavljao svugdje gdje bih mogao ostaviti otiske nogu. I kamen je ostavljao trag, ali neodređen; nije se moglo utvrditi od čega takav trag potječe. Možda me Juti pronađu, no posao im neće biti lak. Mogao sam staviti kamen na tlo i s njega koraknuti na neku drugu površinu na kojoj ne ostaju nikakvi tragovi.

Nešto zašuška u grmlju. Naglo sam se okrenuo, no, vidio sam još samo kako se miče lišće. Sućurivši se kraj stijene, čekao sam, no ništa se ne pojavi.

Polako sam se prišuljao grmlju, s uperenim kopljem u ruci. Pronađoh vrlo blijede tragove... i to vučje.

Dakle, još me pratio. Bilo je, ipak, čudno što vuk samotnjak tako dugo prati čovjeka, jer može naći i lakši plijen. No, on je i sada u grmlju i vreba na mene.

Prošao sam kroz dva gusta šumarka, nastojeći da ne ostavim iza sebe nikakve tragove i neprestano tražeći mjesto gdje bih se mogao sakriti. Dosad su već pronašli moju vatru i slijede me.

Noge su mi opet krvarile.

Začuh orla koji nije bio orao i koji se glasao odande gdje nije mogao biti. Jedan od njih je, dakle, otkrio neki moj trag i doziva ostale.

Sada će me naći, jer se mogu raspršiti i otkriti sve moje tragove. Ja sam prespor i suviše umoran, i sve ovo je za mene tako naporno da griješim.

Najednom nisam mogao više nikamo otići. Nije bilo više nikakve staze. Dosad sam išao linijom manjeg otpora, pa sam se sada našao na rubu okomite litice, visoke desetak metara, ispod koje se vidjela duboka voda. Čuo sam negdje u blizini vodopad, ali je površina jezerca ispod mene bila posve mirna, bez ikakvih valića.

Nisam oklijevao.

Budući da sam stigao dovde, više nisam mogao pomišljati na povratak. Stoga bacim stvari u vodu i onda skočim na noge.

Padao sam, a onda mi tijelo udari o vodu i uroni u nju. Osjetih jaku hladnoću. Tonuo sam i tonuo, zatim se počnem dizati. Udarim glavom o nešto; bio je to tobolac za strelice koji sam izradio. Nekoliko metara dalje plutao je lûk.

Pokupio sam ih i zaplivao prema jedinoj obali: uskom pješčanom žalu pod izbočenom stijenom s koje sam skočio.

Premda je žal bio dugačak samo metar i po i širok metar, ipak sam se mogao odmoriti. Kad sam mu se približio, pronašao sam koplje i kožu s nekoliko svojih stvari; plutali su kraj žala. Bacivši na žal lûk i strelice, pokupim i njih i izađem na obalu.

Ispruživši se, morao sam noge ostaviti u vodi; nije bilo dovoljno mjesta.

Taj pješčani žal mogao se vidjeti samo s površine vode, jer je cijelo jezerce bilo okruženo klisurama, među kojima je najniža bila visoka oko dva metra. Čak i ako Indijanci opkole jezerce i stignu na stijene nasuprot meni, neće vidjeti moje skrovište. Vidjet će samo vodu i stijenu iznad mene.

Postojala je vrlo velika vjerojatnost da me ovdje nitko neće naći, ali istodobno mi se nametalo jedno vrlo važno pitanje: kako ću se izvući odavde?

Nisam imao hrane niti više mnogo snage, ali sam privremeno bio izvan opasnosti. Stoga sam se sklupčao na pijesku, navukao na sebe ostatke koža i zaspao.

Sanjao sam da čujem konje, cviljenje psa ili vuka i šum vodopada.

Probudio sam se mnogo kasnije. Bilo mi je hladno, užasno hladno, a voda je posivjela u sutonu. U blizini se čuo vodopad... ali kakvà mi korist od njega?

Iz ove se klopke neću izvući.

Gdje si, Galloway?

V

— Ondje je grad — reče Shadow. — Barem se smatra gradom.

— Flagan ne zna za grad. Kad je pobjegao, bio je sasvim go i trčao je

iz petnih žila; ako ga dobro poznajem, onda se uputio u brda. Ondje se može sakriti i lakše se domoći nekakve hrane.

— Ipak, naići će na neke tragove, i ako ih bude slijedio, stići će do nekog rudarskog logora ili ranča.

— Ranča?

— Da, i ovdje se naseljuju ljudi. Dunnovi su prisvojili velik dio pašnjaka i sada dovode stoku. — Shadow zaobiđe jedno drvo i zaustavi konja kako bi se Galloway našao u ravnini s njim. — Ima i drugih.

— Dovoljno je mjesta za sve.

— Dunnovi misle drugačije. Oni su vrlo neugodni. Došli su iz Kansasa.

Pred njima je bila zapuštena staza, koja se već dugo nije upotrebljavala. Krivudala je između gudura. Pod drvećem je bilo sjenovito i tiho. Povremeno su zastajkivali, kako bi omogućili konjima da predahnu, jer je visina bila velika.

— Razgovarao sam s jednim starim Jutom — napomene Shadow — i pokazao mu sliku dvorca u kojem sam se rodio. Rekao mi je da u planinama ima i većih dvoraca.

— Dvoraca?!

— Velikih kuća — odvrati Shadow — većih nego desetak najvećih kuća koje je ikada vidio, većih nego dvaput toliko kuća, tvrdio je.

— Tko bi to pomislio. U ovom kraju? Vjerojatno vam je ispričao lijepu bajku.

— Možda.

Za nekoliko sati spustili su se u široku, travnatu dolinu. Ubrzo opaze tragove. Tuda je prošlo desetak jahača na potkovanim konjima, i to nedavno.

Nick Shadow povuče uzde i ispitivački se zagleda u tragove. Tada pogleda na sjever, onamo kamo su vodili.

— Jahači s ranča Dunnovih — reče. — Izbjegavajte ih, Sackette. Oni donose samo nevolje.

— Ne vjerujem da ću ih sresti. Je li ondje rijeka?

— Mancos. Zatim, Mesa Verde. Stari mi je Indijanac rekao da su ondje dvorci. Jednog ću dana odjahati onamo i provjeriti. — Nakon kraće stanke doda: — Radije se ne nadajte suviše. Vaš brat je imao vrlo male mogućnosti da se spasi.

— On je žilav. Nije prvi put u škripcu. Uvjeren sam da će se izvući, ovako ili onako. Naš je zadatak da ga pronađemo, ma koliko nam vremena trebalo. Nijedan Sackett nije još ostavio svog rođaka na cjedilu.

Skrenuše na istok. S desne su se strane uzdizale visoke planine, s vrletnim vrhuncima i krševitim obroncima, išaranim snijegom.

Jahali su oprezno, znajući da je to jutsko područje a i da su tu Dunnovi.

— Nisam ih još sreo — reče Shadow — ali su čuveni po svadljivosti. Rocker Dunn je prije godinu dana ubio jednog čovjeka kod Pagos Springsa, a priča se da ih je ubio nekoliko u Kansasu, prije nego što su se preselili na zapad. Priča se, osim toga, da ih je nekoliko bilo u Quantrillovoj družini.

— Dobro, gdje je onaj grad?

— Na jugoistoku. Blizu La Plate. Prozvali su ga Shalako.

Galloway je razmišljao o Flaganu. Negdje u onim planinama on se grčevito bori za život... ako je još živ. Budući da je bez oružja, sâm u divljini u kojoj su mu jedini ljudi na koje može naići neprijatelj, njegove nade ovise ponajviše o njemu samome i njegovoj vlastitoj snazi.

Odrasli su zajedno, pomažući jedan drugome, radeći i boreći se zajedno, i nitko se nije poznavao bolje nego li njih dvojica.

Galloway je znao što Flagan mora učiniti da bi preživio, jer je znao što bi on učinio.

Flagan se bori za svaki zalogaj hrane, razmišlja, trpi i kuje planove. Probija se na sjever, držeći se onakva kraja u kojem se može prehranjivati, i polako se kreće prema njihovu zajedničkom cilju.

* * *

Shalako je ležao u dolini, okružen drvećem i visokim planinama. Dolina je bila zelena, prošarana hrastovim šumarcima, a grad se sastojao od triju građevina, dvaju kratkih nogostupa, jedne brvnare, jedne zemunice i nekoliko prigradnji sasvim određene namjene.

— Evo, pogledajte — promrmlja Nick Shadow. — Ovdje se vidi kako brzo se razvija ovaj kraj. Grad se povećao za jednu trećinu otkad sam ga vidio prije nekoliko mjeseci. Netko je sagradio staju.

— Čini mi se da je to javna konjušnica.

— A što im još treba? Imaju krčmu, trgovinu i konjušnicu. To je dovoljno za svaki grad.

— Čini mi se da u gradu ima ljudi — napomene Sackett. — Pred krčmom je četiri, pet konja, a pred trgovinom su neka kola. Očito, posao cvjeta.

— Upropaštavaju ovaj kraj. Prije godinu, dvije moglo se jahati ovuda stotinu kilometara da se ne vidi i ne čuje nitko osim Indijanaca koji bi povremeno pripucali. A pogledajte sada ovo. Ne možete napraviti ni nekoliko koraka da ne nabašete na nekoga.

Ujašu u grad.

— Usput rečeno — promrmlja Shadow kad su se zaustavili pred krčmom — ovo je žig »Ukošeno D«, žig Dunnovih.

Sjahali su i otresli prašinu s odjeće.

Obojica su bili visoki. Nick Shadow je bio svjetski čovjek, obrazovan, profinjen i besprijekoran, te ni dugo jahanje i prašina nisu mogli pokvariti taj dojam. Galloway Sackett je imao na sebi kožnat kaput, tamnoplavu košulju i čizme. Na glavi mu je bio crn šešir s plitkom krunom. Revolver je nosio nisko a za pojasom je imao lovački nož. Nije se moglo vidjeti da ima još jedan; visio mu je između lopatica a držak je bio samo nekoliko centimetara ispod ovratnika košulje.

Privezavši konje, zakoračili su na nogostup pa ušli u krčmu. Izvana je imala lažno pročelje, a unutra nije bilo stropa; nad glavama su postojale samo teške grede.

U krčmi je bio dugačak šank, desetak stolova i stolice. Krčmar je imao široko lice i pšeničnožutu kosu. Naslanjao se debelim podlakticama na šank.

Na kraju šanka je stajao koštunjav starac mršava lica i visokih jagodičnih kostiju.

Za jednim su stolom sjedila tri čovjeka, očito kauboji.

— Viski — reče Shadow — za dvojicu.

Krčmar posegne za bocom a da nije skinuo drugu ruku sa šanka. Napuni obje čaše, sve lijevom rukom.

Galloway ga zamišljeno pogleda, a koža u kutovima očiju mu se nabere.

— Zgodan je ovaj kraj — reče Shadowu. — Sada mi je jasno zašto se svidio Tellu.

— Tellu? — zapita krčmar. — Ne mislite, valjda, na Tella Sacketta?

— Da, upravo na njega — odvrati Galloway. — Poznate ga?

— Dabome. Dobar je čovjek. Znači, bio je u ovom kraju?

— Prije nekoliko godina. Zapravo, i Tyrel je jednom projahao ovuda. Lutao je naokolo prije nego što se oženio. A njegov otac je bio ovdje davno prije toga, oko 1840.

Jedan od ljudi za stolom, ratoboran momak kovrčave kose, Gallowayjev vršnjak, naglo se okrene.

— Što? — dobaci. — Bio je ovdje 1840? U to doba nije ovdje bilo nikoga.

— Moj je stric bio gorštak — objasni Galloway. — Stigao je ovamo sa sjevera, i to s nekoliko lovaca; hvatali su dabrove. Opisao nam je cijeli ovaj kraj.

— Štoviše — napomene Shadow — bilo ih je ovdje mnogo i prije toga. Na primjer, još 1769. bio je ovdje Rivera, a onda je proputovao ovuda svećenik Escalante tražeći put do Montereya u Kaliforniji.

Mladić se smrknuo.

— Nikada nisam čuo o tome — progunđa. — Ne vjerujem u to.

— Kako god hoćete — odvrati Shadow. — Ja znam da su u ovim krajevima rijetki obrazovani ljudi.

Mladić se upravo htio okrenuti prema stolu, ali se sada trgne.

— Što mislite time? Hoćete kazati da ja nisam obrazovan?

Nick Shadow se nasmiješi.

— Ma, nitl govora. Ja sam pomislio da ste vi prilično bistar mladić, a vi ste pomislili da griješim što se tiče Rivere i Escalantea. Bez sumnje, obojica smo se prevarili.

Shadow mu okrene leđa.

— Tragam za svojim bratom — reče Galloway krčmaru, koji je pokušavao prikriti smiješak. — Pobjegao je Apašima južno odavde i krenuo u planine Zacijelo je u vrlo lošem stanju. Jeste li čuli bilo što o takvu čovjeku?

— Nisam. Ovdje nema mnogo ljudi Postoji Dunnova družina... s jednim njenim članom ste upravo razgovarali... i Lute Pitcher, koji ima ranč nekoliko kilometara iza rijeke.

— Ako se moj brat pojavi, pomognite mu. Platit ću sve što zatraži. Jamčim to.

Kovrčavi se mladić osvrne. Imao je dojam da su ga nasamarili, i to ga je peklo.

— A tko će jamčiti za vas? — dobaci.

Galloway se osmjehne.

— Jamčim samo ja. Mislim da je to dovoljno.

— A ja mislim da nije. Mislim da to nipošto nije dovoljno.

— Meni jest — reče mirno krčmar. — Sackettovi imaju ugledno ime. — Zatim doda: — Curly, ja bih se smirio da sam na tvom mjestu.

Curly Dunn ustane.

— Nisi na mome mjestu — reče zlovoljno — i ja nemam naročito mišljenje o tim Sackettovima. — Zagleda se u Gallowaya. — Želite li poduzeti nešto u vezi s tim?

Galloway se naceri.

— Kad zaželim — odvrati — prvi ćete to saznati.

Okrene se prema Shadowu.

— Da krenemo? — zapita.

Pođoše prema vratima.

— Ako pomišljate na to da se naselite u ovom kraju — dovikne za njima Curly Dunn — radije još jednom razmislite o tome. Ovo je zemlja Dunnovih!

Galloway se okrene.

— Vi ste Dunn?

— Naravno!

— Baš mi je drago. Još ćemo se vidjeti.

Galloway izađe. Još su se neko vrijeme njihala iza njega vrata.

Prijeđoše ulicu i uđoše u trgovinu. Tu kupe potrebne zalihe.

Vlasnik trgovine bješe vitak mladić, rasklimana hoda i ljubazan.

— Ovo mi je prvi posao — reče. — Otac smatra da nisam dorastao teškoćama, ali mi je htio pomoći da stanem na vlastite noge. Uštedio sam određenu svotu, a ostatak sam posudio pod vlastitim imenom. Namjeravam uspjeti bez njegove pomoći. Nemojte pomisliti da su naši odnosi zatrovani. Niti govora. Jednostavno, želim se osamostaliti. — Osmjehne se. — Potrebno mi je samo više kupaca.

— Mi ćemo se naseliti u ovom kraju — reče Galloway. — Namjeravamo uzgajati stoku.

Trgovac Johnny Kyme ga pogleda.

— Jeste li razgovarali o tome s Dunnovima? — zapita. — Oni tvrde da je ovo njihova zemlja.

— Vidjeli smo u krčmi Curlyja — odvrati Galloway. — Donekle nam je objasnio što misli, ali mi smo mu dali do znanja da namjeravamo ostati ovdje.

Ispriča o Flaganu. Na kraju reče:

— Ako se pojavi ovdje, dajte mu sve što zatraži.

Te su se noći ulogorili u udolini kraj brze La Plate, okruženi topolama.

Pošto su prostrli gunjeve, Galloway skine čizme i stavi ih kraj sebe, nadohvat ruci.

— Drago mi je, Nick — reče — što ste pošli sa mnom.

— Ja rado jašem kroz puste krajeve. Mislim da mi je to u krvi.

— Rođeni ste u dvorcu, pa nekako očekujem da budete skloni velikim gradovima.

— Nije to bio moj dvorac, Sackette. Pripadao je mom ocu, a on je bio plemić. Moja majka je bila kćerka mlađeg sina, koji je otišao na more, izgubio nogu u jednoj pomorskoj bici i, vrativši se, zaposlio se kao stolar. Moj otac je imao dva zakonita sina koji mu nisu nalikovali ni izgledom, ni ponašanjem. Ja sam bio njegova slika i prilika. Jednom se sa mnom sastala izvan grada njegova žena; ondje sam uvježbavao jednog konja. Zamolila me da odem odande. Majka mi je umrla a ja nisam želio postati stolar, pa mi je objasnila kako je najbolje da odem; suviše sam nalikovao njezinu mužu i to bi moglo izazvati naklapanja. Rekla

je da voli svog muža, i ponudila mi je pristojnu svotu novca ako odem. Meni je to odgovaralo. Završio sam već školu, ali se još nisam prihvatio posla. Stoga sam joj zahvalio, uzeo novac i otputovao u Ameriku. Ovo nisam još nikome ispričao, a vjerojatno ni neću više nikome.

— A što je bilo s vašim djedom?

— Njemu je bilo mrsko što odlazim, ali i on bi bio postupio tako. Ondje ne bih bio postigao ništa, samo bih navukao na vrat nevolje. Pisao sam mu i slao novac kad sam god imao. Umro je prije nekoliko godina. Grofica mi je poslala pismo i objasnila sve, pitajući da li bih se htio vratiti. Jedan joj je sin poginuo kad ga je zbacio konj, drugi je upao u neprilike i napustio zemlju, a treći nije bio dobar.

— Mogli ste se vratiti.

Shadow kimne.

— Kazala je da bi me otac proglasio zakonitim što je značilo da bih mogao naslijediti imetak. Međutim, meni više nije stalo do toga, Sackette. Ovo je moja zemlja. Osim toga, imao sam neke nevolje na Istoku. Zbog male ljubavne pustolovine u Missouriju došlo je do pucnjave. Pala je i žrtva; njegova je obitelj ugledna i mogla bi me pronaći.

Obojica su neko vrijeme šutjela. Shadow je pušio. Potom ugasi lulu i zavuče se pod gunjeve.

— Sackette — reče iznenada — tek kad se vidi ovdašnji kraj, može se povjerovati da postoji. Nema ničega ljepšeg od njega. Čarobni su ti vrletni vrhunci, doline kakve bijelci još nisu vidjeli i potoci što teku tko zna kamo. Ja sam vidio Alpe i Pireneje, ali ne mogu se usporediti s ovim planinama.

Galloway je šutio. Negdje u tim planinama, možda samo desetak kilometara od njih, Flagan se bori za život.

Još jednom pokuša zamisliti što se događa.

Flagan je uvijek dobro trčao. Vjerojatno je stekao veliku prednost i progonitelji bi se morali vraški namučiti da ga uhvate. Nedostajat će mu hrana, ali oni su se često prehranjivali sami u brdima.

Flagan će nekako preživjeti. Mora ostati živ!

VI

Ležao sam i drhtao od hladnoće. Koliko sam mogao prosuditi prema malobrojnim zvijezdama, približavala se zora. Mišići su mi se ukočili, a stopala su me boljela. Teško sjedoh i polako se ogledah.

Čuo sam samo šum vodopada; zbog njega nisam mogao čuti ništa drugo. Uto začuh iz velike daljine, iza planina, potmulu grmljavinu.

Budući da sam bio bez odjeće i smrzavao se, najmanje od svega sam želio kišnu oluju. Da sve bude još gore, bio sam u klopci, a prema izgledu stijena oko sebe mogao sam zaključiti da se tu voda ponekad digne i dva metra. Bit ću u gadnom škripcu ako kiša i ne padne ovdje; dovoljno je da padne negdje drugdje. Voda što se slijeva u slapovima, napunit će jezerce.

S vremena na vrijeme u svom sam životu nailazio na teškoće, ali ova mi se činila najtežom. I dosad sam bio u lošem položaju, ali sam barem stajao na čvrstom tlu, mogao se seliti i pronalaziti ponešto za jelo. Sada sam umakao Indijancima, ali sam uletio ravno u stupicu.

Grmljavina zatutnji u dalekim klancima.

Okrenuo sam glavu i počeo polako, centimetar po centimetar, pregledavati stijene oko sebe. Nigdje nisam mogao vidjeti pukotinu, premda je ona morala postojati; budući da voda puni ovo jezerce, zacijelo nekamo i otječe.

Napokon se spustim u vodu; kad sam ušao, bilo mi je toplije nego na žalu. Polako zaplivam prema sredini jezerca.

Izbočena stijena iznad mene bila je visoka samo dva metra, ali okomita i glatka. Ipak, mjestimice sam vidio okomite pukotine. Najveća je počinjala skoro metar i po iznad vode. Premda sam nekoliko puta iskočio iz vode, nisam se mogao uhvatiti prstima za tu klisku pukotinu.

Vratio sam se na žal i ispružio na njemu, potpuno iscrpljen.

Još dva puta sam zaplivao, tražeći neki izlaz, no jedina mi je nada bila ona pukotina.

Svaki put kad bih se vratio na žal, odmarao sam se malo duže; osjećao sam posljedice gladovanja i lutanja kroz divljinu.

Usprkos svemu, neprestano sam uvjeravao sâmoga sebe da čovjek može sve savladati ako je trijezan i sabran; stoga sam sjeo i razmišljao.

Počela je kiša. Najprije su padale pojedinačne krupne kapi, a onda je započeo pljusak koji je namreškao vodu oko mene. Prikupljao sam snagu za ponovni pokušaj, a šum kiše me uspavljivao. I, doista sam zaspao.

Kad sam otvorio oči, tresao sam se od hladnoće. Razina jezerca povisila se za najmanje tri centimetra.

Opet počeh promatrati stijene, no neprestano sam se vraćao na onu pukotinu.

Do početka pukotine stijena je bila glatka poput svile. Pukotina je na vrhu bila široka desetak centimetara, no dolje je bila vrlo uska. Kad bih provukao ruku kroz pukotinu na vrhu, možda bih se izvukao iz ove klopke...

Na početku pukotine nisam mogao gurnuti u nju ni prst, a jednim se prstom, ionako, ne bih mogao podići. Činilo se da ne postoji nikakav izlaz iz ovog škripca u koji sam se uvalio.

Vratio sam se na pijesak; kao da ga je bilo manje, a kiša je uporno padala.

Kad bih se barem mogao nekako uhvatiti za onu pukotinu! Da imam neki klin koji bih mogao gurnuti u nju i koji bi mi tada poslužio kao uporište! Nigdje nije bilo nikakva kolca, a moje koplje nije bilo tako čvrsto da bi izdržalo moju težinu.

Kad bi barem postojalo nešto čime bih se mogao poslužiti...

I, postojalo je!

Moja šaka.

Ako iskočim dovoljno visoko iz vode i uguram u pukotinu šaku, visjet ću o ruci. Otvorim li šaku, past ću opet u vodu, no ako je čvrsto stisnem, mogao bih se podići i uhvatiti drugom rukom za rub stijene.

Nagon me upozori da ne smijem gubiti vrijeme. Voda što se zbog ove kiše slijeva s planine nije još stigla do jezerca, ali će uskoro početi iz vododerina navirati ovamo, a ja ću morati da plivam i plivam dok me potpuno ne napusti snaga. Moj mali žal će već za nekoliko minuta prekriti voda.

Ako ovdje ne uspijem, nema mi spasa. Prema tome, moram uspjeti.

Zaplivao sam i pogledao pukotinu iznad sebe. Dok sam bio dječak, često sam uspijevao iskočiti prilično visoko iz vode. Ovaj put neću morati samo skočiti visoko, već i ugurati šaku u usku pukotinu.

Najprije sam bacio na stijenu koplje, luk i tobolac sa strelicama, a onda počeo iskakati.

Pri prvom sam pokušaju samo udario o stijenu i ogulio kožu. Pri drugom sam pokušaju skočio više i ugurao šaku u pukotinu.

Napevši sve mišiće, počeo sam se polako dizati. Izvukao sam se iz vode i drugom rukom uhvatio za pukotinu. Kad sam se još malo podigao, uhvatio sam se rukom za rub stijene.

Malo zatim prebacio sam se preko ruba litice i ostao ležati, dok mi je kiša bubnjala po leđima.

Drhćući od hladnoće i iscrpljenosti, ustanem i pokupim svoje oružje, pa krenem u šumu. Te sam noći, šćućurivši se na borovim iglicama, ovaj put i bez jelenje kože kojom bih se pokrio, drhturio u samoći i smrzavao se.

Koliko može podnijeti čovjek... pitao sam se. No, znao sam odgovor. Ako je netko pravi čovjek, ne smije se nikada zaustaviti, mora sve izdržati. Smrt donosi kraj patnjama, naporima i stradanjima, ali odnosi i toplinu, svjetlo, ljepotu konja u galopu, miris mokrog lišća i hod žene koja zna da je netko promatra. Sve to nestaje.

Ujutro ću zapaliti vatru. I pronaći hranu.

Kiša je uporno padala. Krupne hladne kapi su prodirale kroz grmlje pod kojim sam ležao i kotrljale se niz moja leđa i prsa.

U svitanje se izvukoh iz žbunja. Kiša je prestala, ali tlo je bilo mokro i blatno. Počeo sam tražiti nekakvo korijenje koje bih mogao pojesti.

Krenuvši preko čistine, iznenada sam začuo topot. Naglo dignem glavu. U tom času naleti na mene neki konj i odbaci me. Otkotrljao sam se.

Očajnički pokušah ustati i doviknuti, ali sam ostao bez zraka.

— To nije Indijanac! — reče neki glas. — Hej, Curly, to je neki bijelac!

— Ah, zar je važno? Ostavi ga tu!

Prošla je cijela minuta prije nego što sam uspio ustati i viknuti za njima.

— Pomozite mi! Odvedite me na neki ranč ili nekamo drugdje. Ja ću...

Jahač koji se zvao Curly okrene naglo konja i vrati se u galopu. Držao je u ruci laso i vitlao njime, namjeravajući da me udari.

Pokušao sam izmaknuti, ali sam se okliznuo na mokrom lišću, pa konj opet naleti na mene i odbaci me u grmlje.

Curly odjaše, smijući se.

Dugo se nisam micao, a onda se podigoh na koljena i otpuzah do svojih strelica. Lûk je bio mokar i neupotrebljiv, ali koplje bi mi moglo pomoći.

Najpotrebnija mi je bila vatra. U jaruzi kraj rijeke otkinuo sam najniže grančice sa stabala, nakupio unutrašnje kore s osušena drveća i napravio malen zaklon, kako bih zaštitio vatru od kišnih kapi.

Prilično sam se namučio prije nego što su vrcnule prve iskre, no bio sam uporan i napokon se vatra rasplamsala.

U takvim trenucima čovjek shvati najbolje koliko mu vrijedi nešto tako jednostavno kao što su hrana i toplina. Vatra je pucketala i nakon dugog vremena toplina se počela uvlačiti u moje ukočene i hladne mišiće.

Gledajući plamen kako treperi, već sam se osjećao bolje. Sklupčao sam se i grijao.

Mala je bila vjerojatnost da će se po takvu vremenu pojaviti divljač, pa sam znao da moram pričekati ili pokušati da pronađem jestivo korijenje. No, odande, gdje sam sjedio n'sam vidio ništa što bih mogao pojesti. Ipak, bio sam već tako iskusan da sam znao da ništa ne traje vječno; ljudi koji misle suprotno, samo muče sebe. Jedini nepromjenljivi zakon jest to da se sve mijenja, i teškoće koje danas podnosim samo su nagovještaj zadovoljstava što me očekuju sutra, a to će zadovoljstva biti još veća zbog sjećanja na ovo što sam izdržao.

Nikada se ne žalim na ono što mi se događa. To mi nije svojstveno. U čovječjem su životu stalan pratilac glad, žeđ i hladnoća, izmjenjuju se ugodni i neugodni trenuci, a čovjek treba to da shvati; tome mu služi razum. Ja barem imam obje ruke, obje noge i oba oka, a nekima nedostaje i to. Pa ipak, nisam bio onako poletan kao inače. Nisam se osjećao baš naročito dobro. Imao sam dojam da mi se muti u glavi i da mi prijeti bolest, a to me gadno uplašilo.

Biti sâm i bolestan u šumi, dok je vlažno i hladno... ah, to je previše i za najhrabriji um.

Najednom sam se oznojio, premda je padala hladna kiša. Znojio sam se, a još maloprije sam se tresao od hladnoće i cvokotao.

Zavukao sam se dublje u debeo sloj borovih iglica i otpalog lišća.

S vremena na vrijeme bih ispružio ruku i bacio nešto na vatru. Bojao sam se da ću uskoro potrošiti sva drva u blizini i da ću morati opet tražiti.

Kraj mene su rasle vrbe, pa ogulih koru kako bih došao do unutrašnje kore, koja pomaže protiv vrućice. Počeh je žvakati.

Povremeno nisam bio pri sebi.

U jednom mi se času učinilo da čujem konjski topot i da me netko dozivlje, ali ne znam da li sam odgovorio. U glavi mi se vrtjelo a usta su mi bila suha. Smrzavao sam se...

Sjetih se da ljudi govore kako se iz tamne jame mogu i danju vidjeti zvijezde na nebu. Otvorio sam oči i ugledao nad sobom neko lice krupnih očiju i otvorenih usta; činilo mi se da, zaista, vidim zvijezde.

Bilo je to posljednje što sam vidio

* * *

Kod kuće, u planinama, živjeli smo skromno. Kuću je uređivala majka, a katkad bi ponešto učinio otac, kad ne bi bio suviše umoran od posla. Nije bilo nikakvih kićenosti. Imali smo tek

nekoliko sitnica: zastor na prozoru, cvijeće na stolu i slično. Kad bi mela pod i uspjela spriječiti nas, djecu, da utrčino u kuću, majka bi na prljavom podu napravila šare kao na najljepšim sagovima. Bila je vješta.

U kući nismo imali mnogo stvari, ali sve je bilo čisto i uredno. To je najvažnije.

Na planinskoj farmi u Tennesseeju ne može se mnogo zaraditi, ali kraj je lijep. I pjesme su lijepe. Većina gorštaka pjeva. Pjevaju pjesme što su ih naučili od svojih djedova ili drugih predaka i ponekad mijenjaju napjev kako bi bile suvremene; još češće mijenjaju riječi.

Ja mislim da svaki čovjek pokuša najprije pronaći krov nad glavom i hranu, ali čim to ima, nastoji pronaći ljepotu, nešto što će mu ugrijati srce i dušu, nešto što će ga razvedriti i učiniti ugodnim duge večeri. Mi smo imali otvoreno ognjište, i ono nam je bilo najdraže u kući. Majka je bila suviše zauzeta pletenjem i šivanjem, trudeći se da ne budemo gcli, da bi imala vremena za sitnice i ukrase.

Otvorivši oči u spavaćoj sobi s čipkastim zavjesama na prozorima i lijepim jorganom što me pokrivao do brade, naslutih da sam dospio u kuću nekih bogataša... ili u nebo; doduše, nisam baš vjerovao da u nebu imaju takve jorgane. Sjećao sam se da je majka oduvijek željela takav i strpljivo je štedjela za njega, ali nije uspjela. Prerano je dobila upalu puća, a upala pluća u gorštaka, koji su daleko od liječnika, rijetko završava dobro.

Dakle, ležao sam u udobnu krevetu kakav još nisam vidio i zurio u bijeli drveni strop.

Okrenuvši glavu, ugledao sam kraj zida ormar sa zrcalom, a kraj njega stolić s umivaonikom. Tu je bio čak i sapun. Ti ljudi su, doista, imućni.

Kad sam pokušao sjesti, zavrtjelo mi se u glavi.

Opazih da imam na sebi flanelastu noćnu košulju. Dosada sam je imao na sebi samo jednom. Prve sam čarape dobio kad sam navršio sedamnaest godina. Navlačili smo čizme na bosu nogu.

Galloway i ja nikada nismo imali mnogo. Prvu veću zaradu dobili smo na lovištima bizona. Bili smo dobri strijelci, i najčešće smo pogađali ono što smo htjeli pogoditi. U brdima nitko nema toliko municije da bi je mogao rasipati. Kad se na nešto puca, valja to i pogoditi. Zato smo i naučili vrlo vješto pratiti tragove; morali smo se približiti prije nego što bismo se odvažili da pucamo. A ako bi životinja bila ranjena i pobjegla, morali smo je slijediti, jer nam je trebalo meso i jer nismo htjeli da se muči u šumi.

Novcem koji smo zaradili u lovu na bizone podmirili smo očeve dugove; dugovao je još nekolicini ljudi koji su mu vjerovali. Mi se nikada ne poigravamo tuđim povjerenjem. U pitanju je čast; svaki dug valja podmiriti.

Ležao sam u tom velikom krevetu i gledao u bijeli strop, pitajući se kako sam dospio ovamo.

Vrata ormara bjehu otvorena. Unutra sam vidio ženski pribor i nekoliko muških košulja i hlača. Vidio sam i korice s revolverom. Ugodno mi je bilo što mi je tako blizu oružje.

Kroz hodnik se približiše koraci, vrata se otvore i uđe neki muškarac. Imao je široka ramena i brkove. Pogleda me.

— Probudili ste se? Bili ste teško bolesni.

— Vjerujem. Kako dugo sam ovdje?

— Šest dana. Pronašla vas je moja kćerka. Nikada mi neće biti jasno kako vas je smjestila na svog konja.

Bio sam umoran. Načas sklopih oči, razmišljajući o tome kakvu sam sreću imao.

— Upalila su vam se pluća — nastavi moj domaćin. — Nisam vjerovali da ćete se izvući... Barem ja to nisam vjerovao. Kćerka, međutim, nije odustajala. Bila je uporna.

— A gdje sam sada?

— Pored potoka Cherry, desetak kilometara od onog mjesta gdje ste ležali. — On sjedne na stolicu kraj kreveta.

— Ja sam John Rossiter. Što vam se dogodilo?

Dvije, tri minute sam razmišljao o svemu, a onda mu ispričam o tome kako smo tražili zemlju, o Jicarillama

i o svom bijegu. Ispričao sam mu i o onom jahaču koji mi nije htio pomoći.

— Pratilac ga je zvao Curly — dodah.

Dok sam pričao, ušla je u sobu vrlo zgodna djevojka. Čuvši posljednje riječi, zajapuri se od bijesa i oštro reče:

— Ne tjerujem to! Vjerojatno niste bili pri sebi.

— Možda — rekoh uljudno, jer se nikada ne prepirem sa ženama. — Samo, nesumnjivo je da me onaj konj vraški gurnuo; to ne može biti mašta. Isto je tako, nedvojbeno da se onaj zove Curly.

— Jesi li vidjela kakve tragove, Meg?

Oklijevala je, a oči su joj se ljutito sjale.

— Jesam, vidjela sam — napokon će kolebljivo. — Vidjela sam tragove dvaju konja... možda i tri. No, nije riječ o Curlyju Dunnu! Ne može biti!

— Možda sam se prevario — rekoh. — Ne bih vas htio uvrijediti.

— Da sam na tvome mjestu, Meg — reče Rossiter — dobro bih o tome razmislio. O Curlyju se štošta priča, ali ništa lijepo.

— Zavide mu! — Odvrati prkosno djevojka. — Zavide mu što je lijep i što pripada Dunnovima, koji su zauzeli toliko zemlje. Ne vjerujem u ta naklapanja.

— Rossiteru — progovorih — ako mi možete posuditi odijeću, konja i revolver, rado bih krenuo. Ne bih vam htio smetati.

— Ne budalite! — uzvikne strogo Meg. — Niste se još toliko oporavili da biste mogli jahati. Izgledate još i sada kao da umirete od gladi!

— Snaći ću se. Ne bih htio ostati ondje gdje sam nepoželjan.

—Šutite! Donijet ću vam juhe.

Kad je otišla, Rossiter je nekoliko časaka šutio, tada upita:

— Možete li mi opisati tog Curlyja?

— Visok je i jak mladić, rumenih obraza i smeđe valovite kose, a nosi velike mamuze. Jahao je na sivcu; odmah sam opazio da to nije običan kaubojski konj.

— Da to je Curly. — Rossiter iznenada ustane. — Do vraga, nemojte nikada odgajati kćer u kraju gdje ima malo muškaraca! Čuo sam već koješta o Curlyju Dunnu. Svadljiv je i uvijek izaziva. Većina ga se boji zbog Rockera.

— Rockera Dunna?

Znao sam to ime, kao i mnogi drugi. Pričalo se da je Rocker Dunn nekoć pripadao Quantillovoj družini, a kasnije se vrzmao po istočnom Texasu. Bio je jak i opasan, postao je čuven po tome što prije puca negoli govori.

— Da, poznajete ga?

— Čuo sam to ime.

— Sackette, želim da ostanete ovdje dok ojačate. Kad budete spremni za odlazak, opremit ću vas. Nemamo mnogo, ali ćemo podijeliti s vama ono što imamo. — Pokaže na ormar. — Unutra je revolver, ako vam zatreba. Star je ali dobar, a ja vjerujem da ćete ga razumno upotrijebiti.

Kad je otišao, neko sam vrijeme ležao nepomično i razmišljao. Mi Sackettovi, kao da se ne možemo riješiti neprilika. Eto, ovdje sam upao u nevolje samo zato što tražim zemlju za sebe i brata. Međutim, ovaj je kraj toliko lijep da ga ne mogu napustiti. Tako lijepe planine još nisam vidio. Ne mogu napustiti brze potoke, jezerca, topole, borove i omorike, bujne pašnjake, cvijeće na obroncima i drvo koje može poslužiti kao građa.

Izvukao sam se iz kreveta i počeo ustajati, ali mi se iznenada zavrtjelo u glavi. Sjeo sam a soba se okretala oko mene. Ne smijem žuriti. Treba da pričekam i ojačam. U ovom kraju se ne može održati nitko tko nije dorastao teškoćama.

Revolver je bio izrađen u Teksasu za vrijeme građanskog rata. Bio je to tip »Dance et Park«, kalibra 44, koji je bio prerađen tako da su se u njega mogli stavljati koltovi meci. Taj revolver je dotjerao netko tko je znao svoj posao. Bio je uravnotežen i lijepo je ležao u ruci. U bubnjiću su se nalazili meci, a i redenik je bio napunjen.

Objesih revolver kraj kreveta. Najbolje je, ipak, da mi bude nadohvat ruci.

VII

Činjenica da sam se obradovao povratku u krevet dokazivala je koliko sam slab. Zadrijemao sam. Probudio sam se tek kad je ušla Meg Rossiter i stavila pladanj na stol kraj kreveta.

To je bilo nešto novo za mene. Nikada me nisu posluživali. Barem, otkad je majka umrla. Poslužili bi me samo u restoranu.

Zaista je bilo ugodno ležati u krevetu, naslonjen na meke jastuke, i čekati ukusnu hranu.

— Vi ćete me razmaziti, gospođice, ako se budete tako brinuli o meni.

— Bolesni ste — reče ona, a glas kao da joj je bio prilično zajedljiv. Nije mi bila naročito sklona otkad sam ispričao što se dogodilo. Međutim, nisam znao da je zaljubljena u tog Curlyja; zapravo, bilo mi je žao što joj se to dogodilo. Čovjek koji je mogao onako postupiti prema meni mora biti pokvaren.

U redu, nije imao nikakvih razloga da mi pomogne, ali nije imao razloga ni da se vrati i sruši me. Prvi put se to moglo zbiti slučajno, premda više nisam bio uvjeren u to, ali drugi put nije bila slučajnost.

— Znam da nemate osobito mišljenje o meni, gospođice, pa ću otići odavde čim budem mogao jahati. Riješit ćete me se.

— No, neću se riješiti onoga što ste kazali! To ćete ostaviti ovdje! U očevoj glavi!

— Rekao sam samo istinu, a nisam znao da ste zaljubljeni u njega.

— Nisam! Nisam zaljubljena! Vjerojatno mislite da bih se, pošto uklonite Curlyja, zagledala u vas!

— Ne, ne mislim ništa slično — rekoh iskreno. — Ja sam ružan čovjek, običan dugonja iz planine. Drugo je s Gallowayem... mojim bratom. Njemu žene poklanjaju pažnju, ali mene nije nijedna pogledala dvaput, i ja to više i ne očekujem.

Ona me iznenada pogleda kao da me vidi prvi put.

— Niste ružni. Možda niste zgodni, no niste ni ružni.

— Hvala vam. Znate, odavno sam zaključio da moram ostati sam. Ja volim samotne planine; one mi najbolje odgovaraju. Ne vjerujem da itko na svijetu želi dom više od mene, niti ga je imao manje od mene. Opazio sam već da se djevojkama sviđaju živahni, veseli momci. Ako ih uspiju ukrotiti i natjerati da skaču po njihovj volji, razočarane su njima, a ako ne uspiju, onda ponajčešće oni ukrote njih. Tako je to.

Ona se vrati u drugu prostoriju, a ja prionuh jelu. Juha je bila vrlo ukusna.

Znao sam da sam lagao. Nisam joj htio priznati da razmišljam o njoj. Kad ružna momka poput mene njeguje žensko biće, to ga raznježi, a budući da sam ja osamljen, sasvim je prirodno što sam počeo razmišljati o njoj i razmišljati kako bi bilo ovo, ili ono, No, maštanje ne može nikome nauditi. Uostalom, cijelo sam vrijeme znao da to nije moguće.

Ipak milije bi mi bilo da joj se svidio netko drugi, a ne Curly... da joj se svidio bilo tko drugi.

Kad sam se najeo, zaspao sam.

Ne znam što me probudilo; najvjerojatnije, topot konjskih kopita u dvorištu. Podigavši se na lakat, osluhnem i začujem glasove.

Ispružih ruku prema koricama, izvučem revolver i sakrijem ga pod pokrivač.

Onaj Curly Dunn bi mogao svašta učiniti. Imao sam dojam da bi me, da me sreo sam u divljini, ubio... Tek da se zabavi. No, budući da je s njim bio prijatelj, nije htio biti tako nemilosrdan. Nitko ne gleda blagonaklono hladnokrvna ubojstva, čak ni oni koji bi ih mogli počiniti. Nikad se ne zna... i oni bi jednog dana mogli postati žrtvom takva čovjeka.

Na svaki način, osjećao sam se mnogo ugodnije čim sam stegnuo u ruci revolverski držak.

Iz neke druge prostorije nejasno sam čuo razgovor; smijeh i pjevanje. Meg je svirala na bendžu i tiho pjevala, pa nisam moga čuti riječi. To pjevanje prijalo bi mi kao uspavanka, ali se nisam usudio zaspati. Ona će mu, prije ili kasnije, ispričati o čovjeku

kojeg je pronašla, i on će doći da ga vidi.

Iznenada začujem korake, a onda se i vrata otvore.

Na pragu je stajao Curly i gledao prema meni. Sjedio sam na krevetu.

— Budale su što su te primili u svoju kuću — reče. — Ni ne slute tko si.

— Ni ti to ne znaš. No, oni su dobri ljudi, spremni da pomognu ranjenu čovjeku... a ne da ga sruše.

On se nasmije, al pakosno.

— Izgledao si smiješno. Odletio si kao da si krpena lutka.

Krene prema meni, spustivši ruku na revolver.

— Ljudi poput tebe skloni su samoubojstvu — doda zamišljeno. — U lošem si stanju, jako izmučen. Samoubojstvo ne bi nikoga začudilo.

— Začudilo bi mog brata Gallowaya, a i ostale Sackette. No, ne razbijaj glavu time. Ne pomišljam na samoubojstvo.

— A ako bi ti netko pomogao? Nagovorio te?

Ozbiljno je to mislio. Korakne prema meni i gotovo slučajno opazi prazne korice što su visjele kraj kreveta.

To ga zaustavi.

To i okolnost da sam desnu ruku imao pod pokrivačem. Imam li revolver? Nije znao, ali sam vidio da se počinje znojiti. Na čelu mu se pojaviše kapljice, kao da ga je netko polio vodom.

Pogleda mene, zatim ono mjesto gdje mi je pod pokrivačem bila desnica. Vidio sam da se pita da li bih stigao na vrijeme izvući revolver.

— Nitko pametan ne bi izvlačio revolver ispod pokrivača kad može pucati kroz njega.

Gledao me. Oči su mu se iskrile, a čelo bilo znojno dok se u njemu strah borio sa žarkom željom da ubije.

— Imaš revolver?

— Zaista, imam li revolver? — Nacerih mu se. — Baš dobro pitanje, ha? Kad si me prvi put sreo, bio sam posvećo i nisam ga imao, ali mi ga je sada, možda dao Rossiter.

— On ne bi bio takva budala. Ti bi ih mogao sve pobiti.

— Možda smatra da mu od mene prijeti manja opasnost nego od tebe.

To ga je pogodilo. Svidjelo mu se što je onakav kakav jest, ali mu se nije sviđalo da to znaju ili naslućuju drugi.

— Što je? — zapitah. — Rockerovo ti ime ne da mira? Vjerojatno si zaključio da možeš ubiti više ljudi nego on... samo, Rocker uglavnom ubija one koji su na nogama i sposobni za borbu. Barem sam tako čuo.

Činilo se da se povlači. Nije mu se dopadala situacija. Ipak još se donekle bavio mišlju da me pokuša ukloniti, a zatim uvjeri Rossiterove da je posrijedi samoubojstvo. Takvi ljudi često vjeruju u nemoguće, jer im odgovara da vjeruju ili jer imaju pretjerano dobro mišljenje o sebi i svojim sposobnostima.

Baš u tom času začusmo tuckanje potpetica i u sobu uđe Meg. Iza nje se pojavi njezin otac.

— A, tu si! Htjela sam samo skuhati kavu, a kad sam se vratila, tebe više nije bilo.

— Došao me pozdraviti, gospođice — umiješah se ja. — To je vrlo pristojno od njega.

Ona mu dobaci pogled, a onda se zagleda u mene.

Curly Dunn je izgledao nevino kao djetešce, ali ja vjerujem da je on uvijek izgledao tako; samo kad bi pogledao mene, u očima mu se vidjela podmuklost.

Kad su mladi izišli, Rossiter upita:

— Što se dogodilo?

— Ništa. Baš ništa.

Rossiter pogleda prazne korice, zatim moju desnicu pod pokrivačem.

— Vrlo ste oprezni.

— Moj djed je doživio devedeset četiri godine. Stoga svi poštujemo oprez.

Razgovarali smo cijelu večer. Ponajviše o govedima i stočarstvu, ali i o Indijancima i ostalome. Tako sam upoznavao taj kraj, najljepši koji sam ikada vidio.

— Sjeverno od Shalaka — reče Rossiter — kraj je predivan. Posvuda su potoci, vodopadi, klanci i dobri pašnjaci za stoku. Vidio sam površinske slojeve ugljena, a priča se da su nekoć Španjolci kopali ondje zlato.

— Odjahat ću odavde — rekoh — ali ću se vratiti... s Gallowayem.

— Curly kaže da je sreo vašeg brata. Taj Galloway Sackett je uzmaknuo pred njim.

— Galloway ne uzmiče ni pred kime. Vjerojatno je smatrao kako nije narodni običaj da se ubije netko tko je još balav.

Kad je naposljetku izišao iz sobe, ispružio sam se u krevetu. Bilo mi je toplo, najeo sam se i mogao sam se odmarati. Ipak, nisam dopustio sebi da zaspim dokle god nisam čuo da je Curly Dunn odjahao.

Rossiter je imao malen ranč, samo trista grla, uglavnom rasplodnu stoku, ali je dobro živio. Nije se ovdje naselio bez novca, pa nije bio prisiljen prodavati stoku; mogao je čekati da se stado na prirodan način poveća. Dabome, vjerojatno je kupovao nekoliko goveda kad bi mu se ukazala prilika. Tko ima gotovine, često može jeftino kupiti stoku od onih koji su se našli u škripcu.

Sagradio je čvrstu kuću od brvana, s pet prostorija i tri ognjišta. Imao je veliku staju i nekoliko obora, desetak dobrih konja i dva kauboja. Kuhala je jedna Meksikanka, koja se doimala tako jako da bi mogla u rvanju savladati oba kauboja. No, mora se priznati, kuhala je izvrsno.

Ujutro mi je donijela zajutrak, zatim odjeću. Nogavice od hlača su mi bile prekratke, a ni rukavi košulje nisu bili dovoljno dugački; ipak, ugodno sam se osjećao što sam opet pristojno odjeven.

Nisu imali ni jedan par čizama, ali su imali kože, pa sam se prihvatio posla i počeo raditi mokasine.

Naišla je Meg i zastala gledajući me. Sjela je kraj mene na trijemu dok sam ja rezao kožu.

— Već ste to radili?

— Često. Mogao bih napraviti i čizme, kad bih imao dovoljno vremena.

— Jeste li ih ikada napravili?

— U našoj ih je obitelji svaki dječak koji ih je htio imati izrađivao osobno. To jest, ako je navršio dvanaest godina. Prije toga smo trčali bosonogi. Meni je bilo šesnaest godina kad sam dobio prvi par čizama iz trgovine. **Čuvao sam ih za ples.**

Ona obgrli rukama koljena i zagleda se u drveće s druge strane dvorišta.

— Kakvi su bili plesovi?

— Pa najčešće su se priređivali u školskoj zgradi. Katkad i u nečijem dvorištu. Pronijela bi se vijest, ljudi bi obavještavali jedni druge, i svatko bi pripremio košaru za tu zgodu. Većina momaka nije bila vješta plesanju, ali ako nisu znali plesati, mogli su barem držati djevojku dok je ona plesala. Svirale bi gusle, katkad neko drugo glazbalo, no svima su bile dovoljne gusle; nitko nije očekivao više. Na tim se plesovima mnogo udaralo i tuklo. Momci su, većinom, dolazili radi tučnjave. U Gallowaya bi se uvijek zacopala neka cura, ali on nije obraćao pažnju na nju... Barem ne ozbiljno. Katkad nije bilo dovoljno djevojaka za ples, pa bismo sjedili i pjevali. Meni se to sviđalo jer vrlo rado pjevam.

— Što ćete sada učiniti?

— Potražiti neki komad zemlje za nas i prihvatiti se stočarstva. No, najprije moram odjahati u Shalako, da bih se sastao s Gallowayem.

— Budite oprezni. Dunnovi će pomisliti da ih namjeravate pritijesniti.

— Ovo je slobodan pašnjak, državna zemlja, i ima dovoljno prostora za sve.

— Oni ne misle tako, Sackette. Stari Dunn ima šest sinova i petnaestak ljudi koji u njih rade.

— A nas smo dvojica. Znači, sve bi moglo završiti dobro. Naravno, ako bude potrebno, mogu nam priteći u pomoć mnogi Sacketti koji su raspršeni po svijetu.

Dovršio sam mokasine i navukao ih na noge. Bijahu udobne.

Pogledao sam djevojku.

— Vi ste vrlo zgodni, gospođice, i bit će sretan onaj koji vas dobije, ali nema smisla da tratite vrijeme na Curlyja Dunna. On je otrovan kao čegrtuša.

Meg skoči na noge, lica ukočena od bijesa.

— S vama se ne može biti blag! Čim sam pokušala razgovarati s vama, vi **ste počeli kritizirati Curlyja!**

— Da nisam sinoć bio naoružan, on bi me bio ubio.

— O čemu govorite? Hoćete reći da vas je pokušao ubiti u našoj kući? Premda smo otac i ja bili u blizini? To je smiješno!

— Možda. Rekao je da bi to nalikovalo samoubojstvu. Možda me mrzite zbog toga, ali ne bih bio pošten da vam nisam ispričao. Taj Curly je bolestan. Um mu je bolestan. Shvatite to dok nije prekasno.

Ona mi ljutito okrene leđa.

— Idite. Baš me briga da li ću vas ikada vidjeti! Jednostavno, idite!

— Svakako, gospođice. Zato sam vam i ispričao sve. Odlazim i ne vjerujem da ćemo se mnogo viđati, a vi i vaš otac ste bili vrlo ljubazni. Upozorio sam vas baš kao što bih upozorio ljude da je u blizini neki pobješnjeli vuk.

Odšepam do obora i uhvatim lasom konja kojeg mi je Rossiter htio posuditi. Stavim na njega pozajmljeno sedlo, pa se vratim u kuću.

Rossiter me dočeka na vratima.

— Žao mi je što odlazite, momče. Budete li prolazili ovuda, navratite.

— Vratit ću opremu čim nabavim novu. Galloway ima nešto novca. Ja sam svoj izgubio.

— Ne morate žuriti. — Rossiter spusti glas. — Sackette, budite oprezni kad odete odavde. Vjerujem da ste stvorili sebi neprijatelja.

— Ako se on bude klonio mene, i ja ću se njega. Nimalo ne tražim neprilike. Rossiteru, ako vam ikada bude potrebna pomoć, samo se obratite nekom Sackettu i pomoć će stići. Tko pomogne jednome od nas, pomogao je svima nama. Mi tako mislimo o tome.

Posuđeni je konj bio dobar, odrastao u brdima i izdržljiv. U početku se malo kočoperio, ali čim je ustanovio da namjeravam ostati u sedlu i da neću dopustiti nikakve gluposti, pokorno je i veselo krenuo; htio je samo utvrditi tko je gazda.

Shalako nije bio daleko. Držao sam se drveća i izbjegavao put.

U podne sam napojio konja na rijeci La Plati, nekoliko kilometara od grada, a zatim ga odveo pod drveće, gdje je bilo dovoljno trave. Legao sam, a on je počeo pasti.

Nisam znao što me očekuje u gradu. Možda susretnem neke ljude koje želim vidjeti, a možda i neke koje bi bilo pametnije izbjeći.

Slušajući konja kako pase i žuborenje rijeke zaspao sam.

VIII

Grad je ležao podalje od ceste, odvojen od rijeke drvećem.

Kad kažem »grad«, upotrebljavam tu riječ u onom smislu u kojem se služimo njome mi na Zapadu. U ovom dijelu zemlje nazivamo gradom svako mjesto gdje se ljudi zaustavljaju. U početku postoji poštanska postaja, ili trgovina, ili samo krčma. U Kaliforniji je jedan grad nastao tako što je nekom čovjeku puknuo kotač na kolima, pa se on zaustavio i počeo prodavati viski.

Gradovi su ovdje, kao i u Evropi, općenito nastajali na ušću rijeke ili ondje gdje bi se ukrštavali putovi. Ljudi se rado zaustave kraj rijeke, ali pametni je najprije prijeđu a tek onda ulogore. Rijeka može preko noći nabujati i zadržati ih danima.

London je pričaju mi ljudi, nastao na jedinom pogodnom gazu preko rijeke; tu je dno bilo šljunčano. Isto se priča i o drugim gradovima na svijetu, no pojma nemam kako je nastao Shalako.

Bila je sredina popodneva kad je moj konj, kaskajući, ušao u jedinu gradsku ulicu. Ispred planina što su se u pozadini dizale prema nebu, nalazile su se tri građevine; dvije na jednoj strani ulice, jedna na suprotnoj.

Sjahao sam pred krčmom i privezao konja, ocjenjujući pogledom kuću.

S druge je strane bila trgovina. Namjeravao sam, čim prikupim nekakvu gotovinu, otići onamo i kupiti sebi opremu, uključivši i čizme. U međuvremenu ću se navratiti u krčmu. Na zapadu krčma nije mjesto gdje se samo pije. Ona je sastajalište muška-

raca, mjesto gdje se razmjenjuju obavijesti, i često se za šankom sklopilo više poslova nego bilo gdje drugdje. U krčmi bi se doznalo kakvi su putovi, da li su Indijanci u ratnom pohodu i sve drugo. Meni je bilo potrebno mnogo obavijesti. Ponajviše: gdje bih mogao naći Gallowaya.

Gurnem vrata i uđem. Unutra je bilo hladno i tiho. Šank se protezao kroz dvije trećine prostorije, a na njegovu su kraju bila neka vrata.

— Dobar dan — rekoh krčmaru. — Ja sam Flagan Sackett. Tražim svog brata i nekoga tko će mi na zajam dati hrane.

— Vaš brat je Galloway Sackett?

— Tako je.

— On i njegov prijatelj prošli su ovuda i odjahali u planine. Rekli su neka vam dadem sve što zatražite, pa ću vam pripremiti hranu. Hoćete li nešto popiti?

— Hvala. Nisam baš navikao na piće, ali danas ću ga popiti.

U tom se trenu otvore vrata i uđu dva muškarca; kauboji s nekog ranča. Odmah doviknuše krčmaru neka im donese piće, a onda jedan od njih opazi mene.

— Pogledaj ovo! — reče drugu. — Hej, stranče, kad idući put ukradete nečije hlače, najprije provjerite da li vam odgovaraju.

— Sudeći prema onome što vidim teško bih pronašao prikladne hlače. Čini mi se da u okolici nema hlača za pravog muškarca, izuzev krčmara.

Jedan od dvojice... -depast i riđokos, širokih ramena i pjegavih šaka, koje su sada bile stisnute zakorači prema meni.

— Da vidimo tko je pravi muškarac.

— Hej, Riđi, danas se ne mogu tući, U planini sam proživio teške trenutke, progonili su me Indijanci i gladovao sam. Smiri tu svoju usijanu glavu i pričekaj tjedan dana, pa ću se odmah pobrinuti za tebe i srediti te.

— Ja mislim da si kukavica.

— Nisam, ali mogu razumjeti tvoje gledište. Ne zamjeram ti. Na svaki način, sada se ne mogu boriti. Danas ne bih mogao pobijediti ni bolesnu mačku.

Iz kuhinje dođe krčmar, noseći pred sobom pladanj pun hrane.

— Evo, Sackete — reče. — Od ovog ćete se udebljati.

Riđi se zagleda u mene.

— Zoveš se Sackett? U nekakvu si srodstvu s Tyrelom?

— Bratići smo, no sreli smo se jedan jedini put, i to prije nekoliko vremena u dolini Tonto. Poznaš Tyrela?

— Da, poznam. Pravi je čarobnjak što se tiče revolvera.

— Svima nam je to u krvi. Pucanje nam je priraslo srcu kao udvaranje i dobro jelo. To je sasvim prirodno. Ja sam brusio zube na revolverskom dršku.

— Tyrel i ja smo se sukobili.

— Vjerojatno taj sukob nije bio ozbiljan.

— Zašto?

— Još si živ, nije li tako? Koliko sam čuo, Tyrel se ne šali. Kada mora nešto učiniti, on to i učini. Da sam na tvom mjestu, zaboravio bih taj sukob. Isto tako, okanio bih se bilo čega u ovoj krčmi. Ne bih htio da mi nešto smeta dok jedem.

Rekavši to, zajahao sam stolicu i počeo rezati meso. Toliko sam bio gladan da bih pojeo i staro sedlo.

Riđi uzme svoje pivo i sjedne sučelice. — Da budem iskren, Tyrel mi je mogao odrezati uši, ali nije. Spetljao sam se s nekom sumnjivom družinom i stekao pretjerano samopouzdanje. Nisam znao što znači sukob sa Sackettovima.

— Onda je vrijeme da izbjegavaš borbe, ili da prijeđeš na pravu stranu.

— A na kojoj strani si ti?

— Na onoj koja ne želi neprilike. Došli smo u ovaj kraj jer tražimo zemlju. Namjeravamo se naseliti, uzgajati goveda i stvoriti obitelj. Ti nemaš ništa protiv toga?

— Nemam... ali bi Dunnovi mogli imati.

Nisam htio razgovarati o tome. Činilo mi se da je već dosta pričanja. Strpavši toliko hrane u sebe, želio sam pridrijemati. Htio sam se odmoriti i zatim kupiti opremu. potrebni su mi gunjevi, bisage, puška i hrana. To nije bilo malo, ali sam znao da ću kasnije moći sve platiti.

Krčmar napusti svoje mjesto za tezgom i priđe mom stolu, noseći pivo.

— Smijem li vam se pridružiti? Zovem se Berglund.

Bio je visok, snažan, žute kose, široka lica s ožiljcima i mišićavih ramena.

— Bit će mi drago da mi pravite društvo. Dugo ste ovdje?

— Ne nitko nije dugo tu. Putovao sam ovuda na zapad. Tražio sam zlato, i tu i tamo ga pronalazio. No, kad sam stigao do ove riječne obale, spoznao sam da tu želim ostati. Riba je bilo koliko hoćeš, divljači još više, pa sam kupio sjekiru i bradvu i sagradio krčmu. Smatrao sam da je to najlakši način da pronađem društvo. Kad je toplo, pecam i idem u lov, a zimi sjedim pored vatre i čitam ili pričam. Ja sam prilično razgovorljiv, Sackette. Volim ljude i uživam u njihovu društvu. Kad je vrijeme loše, ništa ne može tako privući ljude kao vatra. Opasno je družiti se s ljudima. Nikada ne znate koji bi vam mogao biti opasan. To je kao kad se zaustavite na raskršću i birate put; odaberete li pogrešni smjer, cijeli vam se život izmijeni. Na svaki način, život vam više nije onakav kakav je bio prije.

— Ne znam — protuslovi Berglund. — Ja mislim da je svatko kriv za svoje neprilike.

— Hm, — promrmljah.

Nesumnjivo, ja nisam želio nikakve neprilike kad se Curly Dunn prvi put okomio na mene. On mi ih je nametnuo. Vjerovao sam da ga više neću vidjeti. No Meg Rossiter me dovela baš njemu pred nos.

Pošto sam pojeo sve, sjedio sam šutke nekoliko časaka i uživao. Znao sam da mi je potrebna oprema, ali mi se nije dalo ustati i otići u trgovinu. Osim toga, nimalo mi se nije svidjela pomisao da na još osjetljive noge navučem nove čizme.

— Navraćaju ovamo razni ljudi — nastavi Berglund — Većinom rudari, no dolazi i nekoliko farmera i stočara. Ovaj se kraj razvija.

— Dolaze li često Dunnovi?

— Mal'ne svaki dan. Troše ovdje novac, ali meni se ne sviđaju. No, nije najgori među njima Curly. On je sitna riba u usporedbi s Ollieom Hammerom ili Tin-Cupom Honeom. Tin-Cup je dobio ime prema rudarskom logoru Tin-Cupu. Ovdje su protjerivali šerife iz grada, ili ih ubijali, a Tin je bio najgori u toj družbi. Tada je susreo Olliea, te su se udružili, došli ovamo i postali kauboji u staroga Dunna i njegovih sinova. Opaka je to družina.

Ustao sam zahvalio mu i izišao. Sunce je još sjalo nad planinama, ali se vidjelo da će se uskoro sakriti iza njih.

Prešao sam ulicu i ušao u trgovinu.

Galloway je već i tu bio prije mene i nagovijestio moj dolazak, pa sam dobio nove hlače, košulju, donje rublje i čarape. Uzeo sam i bluzu. Pregledao sam revolvere i odlučio zadržati stari »Dance & Park«; taj mi je revolver vrlo dobro ležao u ruci.

Kad sam se vratio u krčmu, nosio sam svu potrebnu opremu, čak i novu novcatu vinčesterku. Znate što? Bila mi je to prva nova puška u životu. Uvijek dotad imao sam puške iz druge ruke.

Presvukao sam se u Berglundovoj stražnjoj prostoriji; jedino nisam navukao čizme, jer sam htio da mi se stopala još malo oporave.

Tada sam uzeo vinčesterku i napunio je. Radilo se o tipu 73, a u magazin i ležište moglo se staviti sedamnaest metaka.

Kad sam se vratio iz stražnje prostorije Berglund me iznenađeno pogleda.

— Tako dotjerani možete odmah nekom udvarati — reče. — Koga ste izabrali? Meg Rossiter?

— Ona me ne bi ni pogledala. Reći ću vam iskreno što namjeravam učiniti. Htio bih napisati pismo. Imate li pribor?

Berglund mi dade papir i pero, zatim baci drva na vatru. Premda je danju bilo toplo, noću se u Shalaku moglo uvijek spavati pod gunjem, a to mi je odgovaralo.

Pisao sam pismo Parmaleeju. On je pripadao Sackettovima iz nizine, rodbini o kojoj smo mnogo čuli ali smo je upoznali tek za vrijeme sukoba u dolini Tonto, kad su se pojavili Tyrel i Parmalee Sackett.

Parmalee je bio obrazovan. Ti Sackettovi iz doline imali su novaca, pa je on pohađao školu. Ipak, to nije nimalo štetilo njegovoj streljačkoj vještini, pa smatram da se školovanje može samo poželjeti. Doduše, moje želje ostaju uvijek samo puste želje.

Parmalee je imao stoke, a ovdje su bili divni pašnjaci. Međutim, on je imao još nešto hrabrosti. Dovršivši pismo, iznenada se zamislim. Ovdje se priprema sukob s Dunnovima, pa bih se mogao obratiti Loganu.

Logan je pripadao Sackettovima s planine Clinch, a ti su momci uvijek bili najtvrđi. Neki su smatrali Logana odmetnikom, no bio nam je rođak, i vrlo je spretno rukovao revolverom.

Napisah pismo i njemu.

Nevolja bješe jedino u tome što će se pucnjava, najvjerojatnije završiti prije nego što oni stignu ovamo.

Jedino bi Parmalee, koji živi u New Mexicu, nedaleko od granice, mogao stići na vrijeme.

Najednom sam slutio da će nam on biti potreban.

U ovom se kraju priprema rat.

IX

Ostavio sam opremu u Berglunda, popeo se na konja i odjahao do rijeke.

Bilo je vrlo tiho. Zemljište je bilo travnato, a tu su rasle i visoke bijele topole. Zaustavio sam se kraj rijeke i dopustio konju da pije hladnu vodu što se slijevala s planina gdje se topio snijeg.

Onda sam pregazio rijeku i počeo se penjati uz obalu. Gore je bio zaravanak sa sočnom travom i hrastovom šumicom. Na obroncima su rasli borovi i guste topole, što su se isticale svjetlijom zelenom bojom. Znao sam da topole poslije šumskog požara prve izrastu, i oduvijek su mi bile simpatične.

Jašući duž obronaka, uživao sam gledajući okolicu. Jasno mi je bilo da sam uvijek želio baš takav kraj i da me nikakvi Dunnovi, ma koliko ih je, ne mogu otjerati.

Okrenuo sam konja prema Shalaku. Čim sam ušao u krčmu, ugledao sam Gallowaya.

— Nekako si smršavio — reče mi, smješkajući se. — Čim sam te ostavio samog, umalo si poginuo. Dakle, Flagane, ovo je Nick Shadow... dobar prijatelj.

Sva trojica sjedosmo za stol, pa ispričasno što nam se dogodilo. Imali smo istovjetno mišljenje o Curlyju Dunnu. Galloway me promatrao prilično znatiželjno dok sam pričao o Meg Rossiter i ja osjetih da crvenim. Bilo mi je neugodno, više zbog njegova pogleda nego zbog bilo čega drugog. Bez ikakva je razloga pomislio da ima nešto između nas dvoje.

Ona želi da budem što dalje od nje, mislio sam, a meni nije ni na kraj pameti da se borim s Curlyjem Dunnom zbog djevojke koja me i ne želi vidjeti.

Ispričao sam im svoje dojmove o zemlji, i oni su se suglasili.

Svidio mi se Shadow. Galloway i ja gledamo istim očima; tko bi se god svidio meni, svidio bi se i njemu, i obratno. Nick Shadow je bio visok i zgodan, razborit koliko i obrazovan, a to dvoje ne prati uvijek jedno drugo. Vidio sam već ljude koji su vrlo učeni i znaju sve što piše u knjigama, ali kada valja ocijeniti ljude ili prosuditi o nekoj situaciji, ne mogu razlikovati crno i bijelo.

Što se mene tiče, ja imam neka svoja načela, i ne pridržavam se potpuno onih iz Biblije.

Ja vjerujem da neprijateljima, treba opraštati, ali smatram da ruka mora ostati blizu revolvera, barem u mislima. Jer, dok mu opraštaš, on možda mozga o tome kako će te udesiti.

Volim bližnje, ali sam istodobno svjestan da njima nije strano nikakvo zlo. Ne želim neprilike s Dunnovima i nastojat ću da im ne pružim nikakav razlog za sukob, ali sam dovoljno razuman da shvatim kako oni možda imaju drugačije namjere. Onaj tko zamišlja da drugi misle pošteno samo zato što on tako misli, nije baš obdaren umom. Vidio sam već pogreb nekoliko ljudi koji su mislili tako... simpatič-

nih, miroljubivih ljudi koji su izbjegavali sukobe kao kugu.

Kad jastreb ogladni, ništa mu ne prija bolje od debelog, miroljubivog goluba.

— Možemo zauzeti zemlju — rekoh — no treba da imamo i stoku. Pisao sam Parmaleeju.

— I ja imam maleno stado — napomene Shadow. — Mogli bismo ga priključiti.

Večer smo proveli razgovarajući o ranču koji želimo, o gonjenju stoke na taj ranč i o budućnosti ovoga kraja. Berglund nam je ispričao da kod Animasa postoji jedna kuća. Znači, nismo sami. Ondje živi neki Irac. Zove se Tim McCluer i dobro se slaže s Jutima, što je dokaz da se može naći zajednički jezik.

McCluer je kazao Berglundu da mu ni Juti ni Jicarille ne zadaju neprilike; Vjerojatno su oni koji su me progonili bili otpadnici, spremni da opljačkaju svakoga tko im se nađe na putu. Takvih ljudi ima među Indijancima kao i među bijelcima.

Odveli smo konje u javnu konjušnicu i spavali u potkrovlju. Te noći sam sanjao o svom vlastitom ranču, dok mi se u nosnice uvlačio miris svježeg sijena.

Sutradan smo odjahali prema zapadu i ulogorili se u šumarku. Pred nama se pružao divan kraj. Odlučili smo da ćemo nekoliko dana raditi i stvoriti temelje svog ranča, a onda će Nick krenuti na jug, kako bi se sastao s Parmaleejem i okupio svoju stoku.

— Mislim da vas ne moram upozoravati, momci reče nam Shadow — no ne zaboravite Dunnove. Oni ne poštuju zakon i neće se lako pomiriti s našim boravkom, pogotovo nakon vašeg sukoba sa Curlyjem.

Najprije smo sagradili obor, i to na mjestu gdje ga je zaklanjalo drveće, a zatim nasjekli granje i stvorili čvrstu prepreku. Znali smo da ona ne može zaustaviti nikoga, ali bitno je da nam se nitko ne može nečujno prišunjati.

Galloway i ja nismo bili poput drugih kauboja, koje ni bič ne može natjerati da rade neki posao koji se ne može obavljati na konju. Mi smo znali orati i kopati kao pravi farmeri. Pošto smo obradili zemlju, otišli smo u trgovinu i kupili sjeme. Za početak smo željeli krumpir, mrkvu, bundeve i ječam. Nismo znali da li će nam nešto izrasti, ali smo se nadali. Onome tko stvara dom u divljini ne cvatu ruže, ali mi nismo ni očekivali da će nam biti lako.

Ni mene rad posebno ne raduje, ali ako se želi nešto stvoriti, mora se raditi. Dabome, povremeno smo pronalazili nekakvu izliku, prekidali posao i jahali uokolo. No,i to je bilo potrebno.

Morali smo loviti divljač i skupljati hranu; mi, Sackettovi, smo rođeni za to. Međutim, Nick Shadow, premda rođen u dvorcu, ubrzo je pokazao da ne zaostaje za nama.

Radeći na svom ranču i skupljajući hranu, živjeli smo odvojeni od sviju. Nismo vidjeli nikoga, čak ni tragove. Danju bi svaki od nas jahao sat, dva, a uvečer bismo pored vatre pričali o onome što smo vidjeli; tako smo već za nekoliko dana stekli prilično jasnu predodžbu o cijeloj okolici.

Katkad bismo dugo sjedili kraj vatre i razgovarali. Nicka su veoma zanimali naši gorštački izrazi. Neke smo, došavši na Zapad već zaboravili, ali još ih je bilo podosta u našem govoru.

— Mi nemamo toliko riječi kao vi — rekoh mu — pa ih moramo stvarati. Ja smatram da jezik nije okamenjen. On treba da ima značenje, da objasni drugima što se misli: prema tome, zašto ne bi netko kome neka riječ nedostaje, izmislio izraz koji mu je potreban?

— Učenje nije samo školovanje — doda Galloway. — Ono se sastoji od gledanja, slušanja i snalaženja. Ako je netko siromašan ili živi u divljini, treba da razmišlja i izmišlja. Otac nas je uvijek učio da se sabrano prihvatimo problema i da se bavimo njime dok ne nađemo odgovor. Valja nešto smisliti. U brdima nismo mogli kupiti baš mnogo, pa smo se domišljali. Sakupili bismo ono što smo mogli pronaći i dodali to nečemu drugom.

Nick je znao mnogo pjesama, a nama se, kao većini osamljenih lutalica, sviđala poezija. Katkad je, dok smo noću sjedili kraj vatre, recitirao. Znao je mnogo pjesama onog Poea

koji je umro otprilike u vrijeme kad sam se ja rodio. Nismo poklanjali osobitu pažnju Shadowovim pričama o zlatu. Takvih priča ima bezbroj i mogu se čuti u svakoj krčmi; nalazišta vrijede milijun dolara ili stotinu milijuna, ovisno o tome koliko je vlasnik popio.

— Danas bi se velika skrovišta u koja su nekoć Španjolci sakrili milijune mogla pronaći samo slučajno — rekao nam je jedne večeri — jer nitko ne zna pouzdano gdje su ta skrovišta. No, moglo bi se pronaći jedno drugo blago, pa ću vam pričati o njemu. Moj djed je imao brata koji je prije pedesetak godina lovio u ovom kraju; kad je stigao ovamo tragovi koje su ostavili francuski i španjolski rudari bili su još jasni. Ostali nisu čuli priče o zlatu koje je nađeno oko La Plate, niti manje poznate priče o dijamantima nađenima ondje, a Arnaud im nije pričao o tome. Međutim, dobro je otvorio oči i naslutio gdje treba da počne tražiti. Nema smisla da vam pričam sve potankosti, ali mislim da smo samo petnaestak kilometara udaljeni od tog zlata.

— Petnaest kilometara je velika dalјina — napomene Galloway.

— Penjali su se tražeći staru indijansku stazu što vodi duž planinskih grebena, a Arnaud je brojio potoke koji utječu u rijeku. Upravo kad je nabrojio šesti, opazio je ono što je tražio... slabo utrt puteljak koji je vodio prema vrhuncima. Jahali su još kilometar i po, a onda je on predložio da se zaustave i hvataju dabrove, jer su baš stigli do vode. Ponudio se da ulovi nešto za jelo i odjahao uz rijeku. Čim je nestao s vidika ostalima, vratio se, pronašao svoj puteljak i počeo se penjati.

Shadow se zamišljeno zagledao u noć.

— Staza je bila strma — nastavi — i, prešavši oko tri kilometra, popeo se tisuću metara... sudeći prema promjenama na raslinju. Stigao je do gorskog sedla, prešao preko njega i krenuo nizbrdo. Tražio je potok što izvire u planini, kad ga je napokon ugledao, dolje u klancu, više nije bilo staze. Gore je bilo hladno i kretao se polako zbog visine. Tek što je krenuo niz strminu, začuo je hitac odande gdje je ostavio prijatelje Najprije jedan, zatim još nekoliko. Kao što možete zamisliti, pokolebao se. Ako se vrati da bi pomogao prijateljima, proći će bar jedan sat prije nego što stigne do njih, a tada će borba već biti završena. Uostalom, možda su samo ubili jelena. Naposljetku je produžio, pronašao izvor potoka i znak: šipku za punjenje puške, gurnutu u pukotinu u stijeni. Zlato je bilo skriveno ispod tog znaka, s desne strane. Kad je uklonio kamenje, pronašao je desetak zlatnih šipki, nekoliko vreća zlatne prašine i vrećicu s dijamantima. Nije mogao sve ponijeti, no znao je gdje je blago i mogao se vratiti kad god zaželi. Uzeo je jednu vreću zlatne prašine i ubacio u nju dva dijamanta. Tada je ponovno zatrpao kamenjem blago i krenuo natrag.

Galloway i ja smo radoznalo promatrali Nicka.

— Pucnjava je prestala — nastavio je — ali kad se približio podnožju brda, postao je vrlo oprezan i pažljivo gledao puteljak pred sobom. Tada je spazio Mohlera Ležao je potrbuške u travi, s pet strelica u leđima, dok se svuda oko njega prostirao zlačan sag od maslačaka. Arnaud je stajao nekoliko minuta i gledao, no tijelo se nije pomaknulo ni pokazalo bilo kakav znak života. Sa svog je mjesta vidio da mrtvac još ima pušku i sjekiru; znači, nije bio opljačkan. Zavukavši se u grmlje, u lûku se počeo šunjati prema jezeru u kojem su htjeli loviti dabrove, i tada je kraj oborena debla ugledao još jedno tijelo. Nije mogao razabrati o kome se radi, no to je tijelo bilo golo, skalpirano i unakaženo. Činjenica da je jedno tijelo bilo golo a drugo nije, ukazala je na to da su Indijanci još u blizini, pa se vratio u žbunje, pritajio i osluškivao. Ostao je ondje cio dan, ne mičući se; ako se ne bude micao, nitko ga neće čuti niti će ostaviti bilo kakve tragove. Nekoliko je puta ugledao Indijance, ali su svaki put prošli daleko od njega. Napokon su se popeli na konje i odjahali. Kad se smračilo, vratio se do Mohlera, koji je sada bio go i opljačkan. Ostali su,

ako je bilo preživjelih, nastojali pobjeći što dalje, pa i on odluči da ode. Juti su odjahali niz rijeku, a on se uputi u suprotnom smjeru. Naišao je na jednog preživjelog člana svoje družine, pa su zajedno pobjegli iz ovog kraja.

— No, zlato je još tu?

— I zlato i dijamanti. Jedan od onih dvaju dijamanata koje je uzeo bio je bezvrijedan, ali je zato drugi bio izvrstan. Novcem koji je dobio za njega kupio je malenu farmu u Kanadi.

— Nije se vratio?

— Odlučio je da više ne ide ovamo. Oženio se, dobio djecu, no niti jedan sin nije bio sklon pustolovinama. Koliko sam načuo, nisu baš naročito vjerovali njegovim pričama. Njihovi su životi bili prilično suhoparni, pa nisu mogli povjerovati u očeve priče... ali ja jesam.

— Hm — rekoh — ne možemo ništa izgubiti ako zavirimo onamo. Kažete, mjesto nije daleko?

— Iza onog vrhunca. Početak puteljka je najviše pet kilometara odavde — Shadow pogleda Gallowaya. — Sada znate zašto sam tako rado pristao da dođem ovamo.

Napojili smo konje, utjerali ih u obor, a zatim legli. Nekoliko sam minuta ležao budan, razmišljajući o onom zlatu. Kad bismo ga imali, mogli bismo kupiti više stoke, bolje urediti ranč. No, nisam htio računati s onim što nemamo. Mnogi su već posegnuli za zlatom, ali gotovo nikome nije donijelo sreću.

Vatra se gasila. U noći se žarila žeravica. Čuo sam šuškanje topola i konje u oboru.

Iznenada se upitah što je s onim vukom.

X

Mnogi razgovori što se vode uz logorsku vatru, ujutro nemaju gotovo nikakvu vrijednost; pored vatre se priča o blagu, junaštvima, vještinama i sličnome, ali kad svane dan, valja se prihvatiti posla. Znali smo da Parmalee Sackett već kreće na sjever sa svojim stadom, pa je vrijeme da mu Nick Shadow pođe u susret.

Isto tako, bilo je vrijeme da netko odjaše u Shalako i kupi hranu za slijedeća dva tjedna. Taj je zadatak pripao meni. Za proteklih sam dana znatno ojačao i osjećao sam se mnogo bolje.

Odlučili smo da Galloway ostane na našem budućem ranču. Htjeli smo da ga čuva, premda na njemu nismo imali još gotovo ništa.

»Flagane« — bio je rekao Galloway — za zada nećemo ništa graditi. Spavat ćemo vani i vidjeti što će oni učiniti. Ako nas očekuje borba, nećemo im dopustiti da bilo što spale. Nećemo ništa sagraditi...«

Stoga nismo gradili kuću.

Ipak, kad smo se tog jutra probudili, svima nam je napameti bilo ono zlato i željeli smo jednog dana provjeriti da li postoji.

U gradu je bilo mirno kad sam tog popodneva ujahao u Shalako. Na nogama sam još imao mokasine, jer mi rane na stopalima nisu još posve zarasle, ali sam inače bio pristojno odjeven.

Čim sam ušao u grad, ugledao am Rossiterova kola i Meg, koja je upravo htjela sići s njih. Odmah sam skrenuo prema kolima i sjahao baš na vrijeme da joj pružim ruku i pomognem da skoči na zemlju.

Osmjehnula se, ali prilično hladno. Moram priznati, sišla je s kola kao prava dama. Meni se sviđaju takve kretnje.

— Zaboga — reče — gotovo vas nisam prepoznala! Pocrvenio sam kao budala, što mi se često dogodi kad mi se obrati neko žensko stvorenje. Zbog crvenila sam se razljutio na sebe, a zato sam još više pocrvenio. Zbunjeno sam stajao pred njom, ušiju crvenih poput nekakvog balavca.

— Nabavio sam opremu — rekoh napokon. Zatim dodah:

— Stvaramo ranč. Ja, Galloway i Nick Shadow.

— Baš lijepo! — Rekla je to nekako neprirodno, a onda zajedljivo dodala: —

Iznenađena sam vašom hrabrošću pošto ste uzmaknuli pred Curlyjem Dunnom.

Nisam nikada uzmaknuo ni pred kime i ona je to znala, ali djevojke rado izazivaju. Počeh kao glupak pobijati njenu tvrdnju, što nisam smio učiniti.

— Nisam uzmaknuo pred njim — rekoh — ni pred bilo kime drugim.

Ona se okrene u stranu.

— Da sam na vašem mjestu, otišla bih dok je još vrijeme. Curly će se ovdje sastati sa mnom.

Zdrav razum mi je govorio neka je poslušam, no njezine mi izazovne riječi nisu to dopuštale. Morao sam ostati u gradu. Stoga sam se šutke okrenuo i otišao, sluteći da se nisam slavno izvukao; no, nikada nisam bio vičan razgovoru sa ženama.

U trgovini naručih sve što nam je bilo potrebno. Uzeo sam i suhe jabuke; ovaj put sam mogao platiti.

Osim hrane, kupio sam i četiri stotine metaka kalibra 44.

— Pripremate rat? — upita trgovac.

— Ne, ne pripremam. Ali, ako se netko zaželi borbe, ne bih htio da ode razočaran. Rado ispunjavamo ljudima želju. Nama je municija potrebna za lov. Moramo povremeno jesti i meso.

— U grad su navraćali Dunnovi. Govore protiv vas.

— Pričanje nije još nikome naudilo.

— Treba da učine i nešto više a ne samo da pričaju.

— Zato smo i došli u grad — progovori iza mene Curlyjev glas. — Premlatit ću te namrtvo.

— To ti neće biti lako.

U tom me času udario.

Pogodio me dok sam se okretao, ali udarac nije bio precizan i nije me nimalo uzdrmao.

Otkopčao sam opasač i predao ga Berglundu, koji je upravo ušao.

Curly kao da se iznenadio što sam tako spreman i smiren, stoga je presporo zamahnuo drugi put. Na vrijeme sam naslutio udarac. Budući da nisam htio razbijati stvari u tuđoj trgovini, sagnuo sam se i izbjegao šaku, onda sam ga udario ramenom u trbuh, uhvatio rukom za noge i izgurao kroz vrata.

Na rubu trijema ga pustim. Posrnuo je, a ja sam ga udario.

Mi, Sackettovi radimo od djetinjstva. Ne izbjegavamo sjekiru, lopatu ni plug. Tako sam i ja radio otkad pamtim, pa su mi šake postale velike i čvrste. Cijelo mi je tijelo bilo mišićavo. Kad sam ga udario, odletio je do sredine ulice i srušio se.

Sišao sam s nogostupa i krenuo prema njemu. Ustao je. Bio je krupan, desetak kilograma teži od mene, i u mnogo boljoj kondiciji jer nije proživio ono što sam ja, ali mu je mana bila što je pio, a viski ne pomaže nikome.

Koraknuo je u susret meni, sada malo opreznije, jer je osjetio da onaj moj udarac nije bio mačji kašalj. Ipak, nije se zabrinuo. Pobijedio je već u mnogim tučnjavama, pa nije vidio nikakav razlog zašto ne bi pobijedio i u ovoj.

Ja i Galloway smo se tukli u planinama, borili smo se na riječnim brodovima i s kočijašima, i pretežan smo dio svog iskustva stekli na taj način.

Curly se približi i zamahne sa strane rukom, no ja se obranim podlakticom i zabijem mu šaku u trbuh. Dobro sam ga pogodio; vidio sam kako mu je lice problijedjelo, kao da mu se smučilo. Onda sam opet udario.

Tresnuo je u prašinu. Gomila oko nas poče mu vikati neka ustane. Mislim da bez tog bodrenja ne bi to uradio. Bila je tu i Meg, blijeda i zabezeknuta lica. Zurila je u njega kao da ga prvi put vidi, no nije se doimala uplašeno ni nezadovoljno.

Tek sam poslije saznao da su među promatračima bili i Ollie Hammer i Tin-Cup.

Curly je znao da su iza njega prijatelji pred kojima se hvalisao, pa je morao pokazati koliko vrijedi. Prvim je udarcem promašio, ali drugim me tako pogodio sa strane u lice da sam zateturao. On jurne za mnom, mašući objema rukama, i opet me pogodi. Nađosmo se tijelo uz tijelo. Prebacih ga preko kuka i ustuknuh.

Tek sada sam vidio koliko me iscrpjelo ono lutanje kroz divljinu; nisam imao gotovo nikakvu rezervu snage.

On navali, zamahnuvši.

Opet sam izbjegao jednu šaku, no druga me udari u bradu, i to me zaboli. Sagnuo sam glavu i počeo udarati objema rukama. Promašivao sam ali i pogađao, a kad bih god pogodio on bi zastenjao.

Tukli smo se tako tri, četiri minute, a onda se Curly sjetio mojih stopala, pa mi je potpeticom čizme nagazio na nožne prste.

To je zaboljelo, da sam pomislio da ću se srušiti. No, ostao sam na nogama.

Vidjevši da me zaboljelo, on ponovno navali. Kad mi je ovaj put pokušao nagaziti na prste, zakvačio sam mu stopalom gležanj i povukao ga.

Srušio se u prašinu, a ja sam odmah pritrčao, zgrabio ga za okovratnik i opasač, zavrtio ga oko sebe i bacio.

Pao je u korito s vodom. Ipak, ustao je, uzdrman, krvava lica. Ja sam bio posve iscrpljen. Znao sam da ga moram pobijediti sada ili nikada; stoga sam mu se približio i zamahnuo. Povukao sam šaku s boka i udario ga po ustima. Slijedećim sam mu udarcem rasjekao uho, a onda ga pogodio u trbuh. Mahao je rukama, no uspješno sam se branio. Naposljetku ga pogodih aperkatom u trbuh.

Koljena su mu poklekla, a ja mu gurnem podlakticu pod bradu i prisilim ga da nagne glavu prema natrag. Tada ga udarim u trbuh.

Netko me uhvati s leđa.

— Pusti ga, Hammere! — vikne Berglund. — Makni se ili ću te pogoditi!

Stajao je na trijemu i držao u ruci moj stari revolver.

Shvatili su ga ozbiljno.

Povukao sam se korak, dva i pustio Curlyja da padne na zemlju. Ležao je potrbuške. Košulja mu je bila razderana, a lice krvavo.

Teturao sam i zamalo pao u korito s vodom, ali sam se održao na nogama i polio vodom lice i prsa.

Kad sam se okrenuo, nitko se među okupljenima nije doimao ljubazno Prema njihovim sam licima, sličnim Curlyjevu, zaključio da dvojica, trojica pripadaju obitelji Dunn.

— On je izazvao tučnjavu — rekoh. — Odvedite ga sada kući.

Tada progovori snažan sredovječan muškarac, koji je sjedio na riđanu; imao je veliku četvrtastu glavu i izgledao kao da je isklesan iz granita.

— Momče, — ja sam Bull Dunn, a ono je moj sin. Odjaši iz ovoga kraja što brže možeš, pa se možda spasiš. Ako ostaneš ubit ću te!

— Ostat ću, — pa ćete morati da ostvarite svoju prijetnju.

On mi se zagleda u oči. Nekoliko smo se časaka promatrali netremice. Bio sam izmučen i nimalo se nisam želio tući još i s njim. Šake sam ozlijedio u borbi, pa nisam vjerovao da bih mogao upotrijebiti revolver, kad bih ga i imao. S druge strane, strahovao sam da neću moći da izbjegnem sukob. Uto izađe iz krčme Riđi i nasloni se na stup.

— Dunne — reče — radije razmisli. Ja sam bio u jednoj družini koja se pokušala suprotstaviti tim Sacketovima, no izvukli smo kraći kraj.

Bull Dunn kao da ga nije zamijetio.

— Odjaši dok možeš — ponovi, pa okrene konja, a ostali su ga slijedili. Na začelju je jahao Ollie Hammer. Okrenuo se i zlobno mi se nacerio.

— Bolje bi bilo da kupite još stotinu metaka — reče mi trgovac kad su odjahali. — Ovo je, uistinu, rat.

Ušao sam u krčmu i spustio se na stolicu. Tučnjava me vraški iscrpjela.

Berglund mi donese piće, i ono me okrijepi, a zatim kavu. Tada mi poče prati posjekotine. Vratio mi je revolver čim sam ušao, i ja sam sada razgibavao prste, nastojeći iz njih otjerati ukočenost.

— Čuvajte se, Sackette — reče on. — Njima nije teško postaviti zasjedu. Ne bi to učinili prvi put.

Napokon sam se osjećao bolje. Pomogla mi je i vruća kava.

Vjerojatno su nas Dunnovi promatrali, pa su zaključili da je Nick Shadow odjahao zauvijek. Nisu naslutili zašto odlazi. Uvjereni su da im, sada, kad imaju protiv sebe samo dva protivnika, posao neće biti težak.

Galloway je sada sâm na našem budućem ranču, pa bi oni mogli odlučiti da ga se riješe i tako smanje broj

protivnika na polovinu. Samo, moj brat nije naivčina i teško mu se prišunjati.

— Treba da se vratim u logor.

— Odmorite se najprije — savjetovao mi je Berglund.

Bio je, naravno, u pravu, ali to nije moglo izmijeniti činjenicu da je Galloway sâm.

Natovario sam zalihe na posudena tovarnog konja i pripremih se za polazak. Tijelo mi je bilo ukočeno i boljelo me, i ništa nisam želio nego san, no morao sam se vratiti. Možda već pripremaju napad na Gallowaya, a oni su iskusna i opaka družina.

Proći će dani, možda i tjedni, prije nego što stignu ostali, i mi do tada moramo nekako braniti svoj položaj. Uzjahavši, uputio sam se prema rijeci, zatim uzvodno. Nekoliko sam puta naišao na tragove konjskih kopita. Znači tu su čekali i razmišljali o tome što treba da učine. Tragovi su bili stari nekoliko dana.

Gallowaya nije bilo nigdje na vidiku kad sam prelazio posljednjih nekoliko stotina metara do obora. Tada izađe iz šumice, noseći pod rukom vinčesterku. Pogleda mi lice.

— To je neki čudan grad — reče. — Priredili su ti, očito, lijepu dobrodošlicu.

— Uvjeri se jednom. Ja baš nisam sitničav što se tiče gradova, ali ovaj iskušava moje strpljenje.

— Koga si sreo?

— Curlyja. No, da nije bilo onog krčmara, gadno bi me isprašili.

— Izmlatio si ga?

— Nisam baš uvjeren. Čini mi se kao da je on mene izmlatio, samo što je on ostao na zemlji.

Spustih se sa sedla. Najradije bih se bio odmah skljokao na zemlju. Galloway odvede mog konja u šumarak, a ja sjedoh kraj vatre, objesivši glavu, užasno me boljela, a usta su bila iznutra rasječena.

— Nisam mislio da ima petlje — promrmlja Galloway.

— I nema. Oni njegovi glupi prijatelji su ga osokolili. Htio je odustati, ali se bojao što će se kasnije pričati, dok sam se ja, s druge strane, bojao da ću pasti od umora prije nego što se on preda.

Galloway je pripremao juhu. Naslijedio je to od mame; kad bi se god nekome nešto dogodilo... kad bi se rodio, potukao se ili oženio... mama je kuhala juhu.

Iznenada opazih nešto na rubu šumice. Za tren mi se učinilo da je to vuk. Gledao je onamo odakle sam ja dojahao, pa i ja okrenuh glavu na tu stranu.

Približavao se neki konjanik. Jahao je korakom preko čistine. U rukama je držao pušku.

XI

I prije nego što se starac toliko približio da smo ga mogli jasno vidjeti, opazio sam da je Indijanac; odao mi je to način na koji je jahao. Približavao se polako, a kad se zaustavio, zamišljeno se zagledao u nas.

Vidjelo se da je još samo sjena onoga što je nekoć bio... mislim, u fizičkom smislu. Moglo se naslutiti da su stari mišići nekoć napinjali kožu svojom snagom. Oči i njegovo držanje su dokazivali da je još i sada ponosan i dostojanstven.

— Pripremamo juhu — rekoh. — Hoćeš sjesti kraj vatre?

Dugo me gledao. Tada upita:

— Ti si Sak-ut?

Izgovorio je ime iskrivljeno.

— Obojica smo Sacketti — rekoh. — Braća smo, krvlju i mislima. Hoćeš li sjahati?

On spremi pušku i spuzne s konja. Pokreti su mu već bili donekle ukočeni, ali još je mogao jahati. Dostojanstveno priđe našoj vatri. Ispružih ruku dok se približavao.

— Ja sam Flagan Sackett — rekoh. — Ovo je Galloway.

I Galloway ga pozdravi.

Indijančevu pogledu nije promaklo ništa. Pažljivo nas je gledao. Na lijevom sam mu obrazu vidio ožiljak; kao da ga je tu opekao barut.

Pošto smo se najeli, Galloway izvadi duhankesu. Ni on, ni ja nismo bili skloni pušenju, ali većina Indijanaca jest, pa je duhan bio pogodan za trgovanje.

Starac je neko vrijeme puhao dim, a onda digne pogled.

— Ja sam Barutno Lice — reče. — Ja sam Jicarilla.

Pustio nas je da razmišljamo o tome nekoliko minuta. Tada se zagleda u mene, pa doda:

— Ti si ratnik, ja sam ratnik. Mi možemo razgovarati.

— Čuo sam o Barutnom Licu — odvratih — i čast mi je da s njim razgovaram.

Oči mu zasjaše. Opet je nekoliko puta puhnuo dim iz lule, a onda progovorio:

— Pobjedao si mom narodu. Ti si dobar trkač.

— Ja sam i dobar borac, ali mi tvoji nisu ostavili oružje.

— Ti si poput Indijanca, poput Jicarille.

Nisam imao ništa protiv toga. Nisam znao kamo vodi sve to, ali sam bio spreman da sjedim i slušam. Kako sam odrastao među Čerokijima, prilično sam razumio Indijance i njihove navike; smatrao sam da su, jedno s drugim, ugodni ljudi. Njihovo je ponašanje drugačije od našeg, ali i predjeli u kojima žive su drugačiji.

— Došao sam k tebi zato što misliš kao Indijanac. Boriš se kao Indijanac. Možda ćeš razgovarati s Indijancem.

— Razgovarat ću, i slušati.

— Zovu me otpadnikom. Moje pleme je maleno. Neki su Jicarille, a neki Tabeguache Juti. Mi se borimo, mi se ne predajemo. Ostalo nas je malo i skrivamo se u visokim planinama.

Dugo je šutio.

— Naš je narod malen — progovori napokon. — Ima mnogo Indijanaca na jugu i sjeveru, ali mi se više ne želimo boriti. Gledali smo s vrhunaca dolazak bijelaca. Prije mnogo vremena odjahao sam na istok i vidio bijelčeve gradove. Na sjeveru sam vidio kola koja se dime. Bijelac ima moćnu čaroliju. Nas je dvadeset. Šest ratnika, sedam žena i sedmoro djece. Uskoro će se roditi još dvoje. Doći će zima i divljač će stići s planine, a mi ćemo umrijeti od gladi. Ne želimo poći s Jicarillama. Ne želimo poći s Jutima. Možda će opet biti rat, a mi se nećemo boriti. — Iznenada digne ponosno glavu. — Mi smo bili veliki ratnici. Borit ćemo se za svoj život, ali ne možemo ostaviti djecu da skapavaju na hladnoći. Ti si bijelac. Ti si ratnik. Ti si jak protiv boli i znaš indijanske običaje. Došao sam k tebi kao k starijem bratu. Kaži ćeš nam što da učinimo.

Hm! Bio je stariji i, bez sumnje, mudriji od mene, ali je došao k meni po savjet. Ja sam znao nešto što on nije, barem nije znao toliko kao ja. Ja sam poznao bijelce. Ono što sam znao o njima nije bilo dobro, no to se moglo reći i za njegov narod. Svi mi imamo i dobrih i loših. Bijelci su prekršili ugovore, Indijanci su bez upozorenja ubijali nevine ljude. Doduše, to su činili i bijelci.

Nije bilo potrebno da razgovaram s Gallowayem. Nas dvojica smo se razumjeli kao da imamo istu glavu. Nisam znao što bi o svemu kazao Nick ali sam vjerovao da će se suglasiti s mojom zamisli.

— Mi ćemo ovdje stvoriti ranč — rekoh i širokom kretnjom obuhvatih brda. — Uzgajat ćemo goveda i konje. Bit će nam potrebna pomoć. Mogu li tvoji mladići jahati?

— I naši starci mogu jahati — odgovorio je ponosno.

— Kako bi bilo da dovedeš svoje ljude s planine i da se ondje ulogorite? — Pokazao sam na podnožje planine. — Tvoj narod može živjeti ovdje a tvoji mladići mogu raditi u nas. Još nešto: tvoji ljudi moraju u početku ostati ovdje, u blizini. Nekima se neće svidjeti što ste tu. Stoga budite blizu ranča ili u planinama dok se oni priviknu na novost.

Starac je te noći spavao nedaleko od nas, a ujutro ga više nije bilo.

Galloway me pogleda i tiho se nasmije.

— Natovario si nam na vrat lijepe neprilike — reče. — Nikada nisam čuo ni vidio takvo što.

— Što bi ti bio učinio?

— Isto. — Nacerio mi se. — Jedino ga ne bih pitao znaju li mladići jahati. To je kao da pitaš ribu da li zna plivati.

— Ja sam ga, zapravo, pitao da li bi htjeli jahati. Bilo je to retoričko pitanje... barem tako kaže Nick.

— Što će on misliti o tome?

— Suglasit će se. On se slaže sa svime što se protivi predrasudama ljudi oko njega. Jednostavno, on je takav. Uvijek na suprotnoj strani, i fućka mu se da li se to nekome sviđa ili ne.

Trebalo je još štošta uraditi prije nego što stigne stoka. Obilazili smo pašnjak na koji smo namjeravali dotjerati goveda i skupljali drva. Svezali bismo lasom deblo i odvukli ga onamo gdje ga možemo upotrijebiti kad padne snijeg. Znali smo da je pred nama dugačka zima i da se moramo opskrbiti.

S vremenom na vrijeme jedan bi od nas odjahao daleko od logora kako bi ulovio jelena ili srnu. Bilo je tu i mnogo dabrova, ali ih nismo htjeli uznemiravati. Jezerca koja stvaraju svojim nasipima ukroćuju bujicu i zadržavaju vodu ondje gdje je potrebna: na zemlji.

Cijelo smo vrijeme motrili da li će se pojaviti netko od Dunnovih, no nije ih bilo.

Jednog je dana Galloway odjahao u Shalako po novu zalihu hrane. Kad se vratio, ispričao mi je novost.

— Berglund me obavijestio da su Dunnovi pozvali jednog momka — kazao mi je. — Još je mlad, tek su mu dvadeset dvije godine, ali je pravi đavao kad uzme pušku u ruke. U krčmu se navratio Riđi i zamolio Berglunda da nam prenese tu vijest. Dakle, taj mladić je vrstan strijelac i pripada onom soju koji vreba iz zasjede i čeka pogodnu priliku za hitac. Krčmar mi veli da su Dunnovi, prije nego što su došli ovamo, ostavili iza sebe mnogo žrtava, a taj mladac je obavio pola posla umjesto njih. Zove se Vern Huddy.

Kad je riječ o strijelcu iz zasjede onda se teško suprotstaviti. Njemu je dovoljno da pronađe neko zgodno mjesto i čeka. Najčešće mu je potreban samo jedan hitac. Znači, treba ga spriječiti da ispali taj metak. Njegova se žrtva ne smije nigdje isticati nasuprot nebu, ne smije stajati na čistini, a kad jaše, mora otvoriti oči i promatrati svog konja, on će prvi naslutiti da je netko u blizini. Žrtva mora uvijek imati iza sebe neku pogodnu pozadinu, neku pozadinu koja ga prikriva, na kojoj se ne ističe.

Mi smo nastavili jahati uokolo i izviđati, ali smo sada bili još oprezniji. Pregledali bismo najprije područje stotinu metara uokrug, tražeći tragove, zatim smo to područje proširili na trista metara, pa na pola kilometra.

A onda sam, jednoga dana, ugledao vuka.

Upravo sam ubio srndaća i izrezao meso kako bih ga odnio u logor. Opazivši vuka, uzeo sam komad mesa i dobacio mu ga. Nestao je, no kad sam se trenutak kasnije osvrnuo, mesa više nije bilo.

Taj mi je vuk bio čudan. Zašto je napustio ostale i počeo me uporno slijediti? Zar je na meni nanjušio već smrt?

Kad sam stigao do logora, slučajno sam se okrenuo u sedlu i spazio vuka kako hitro nestaje u grmlju. Izvukao sam još jedan komad mesa i bacio ga na put. Nije mi bilo jasno zašto to činim. Možda sam smatrao da je bolje da jede srnetinu nego mene.

Galloway je premjestio naš logor za stotinjak metara dublje u šikaru. Upravo je mijesio kruh i kuhao grah kad sam stigao.

— Ne sviđa mi se to, Flagane — reče mi. — Trebalo bi već da se pojave naši momci. Ne sviđa mi se to nimalo.

— Kad svane, krenut ću preko brda. Provjerit ću ima li kakvih novosti na putu.

— Jaši oprezno. Pripremaju se nevolje. Osjećam to u kostima.

Sunce još nije izišlo kad sam se popeo na konja i uputio u brda. Revolver mi je bio u koricama, ali sam u rukama držao vinčesterku.

Jahao sam stazom koja je često krivudala. Iznenada opazih nešto dolje u grmlju. Bio je to onaj vuk. Trčkarao je ispred mene.

Iznenada se zaustavio. Podigao je jednu šapu, zatim šmugnuo kao strijela.

Izvukoh noge iz stremena i bacih se s konja kao da me netko pogodio... a umalo i jest. Kad sam nogama dodirnuo zemlju, začuo sam pucanj. Bacim se u grmlje, zatim hitro ustanem i potrčim do humka koji me mogao zaštititi.

Ugledah nekog čovjkea kako bježi prema svom konju. Vidio sam i konja, pa sam žurno prinesao pušku ramenu i opalio prema drvetu za koje je bio privezan. Pokušao sam naslutiti gdje su svezane uzde.

Ili sam metkom prekinuo jednu uzdu, ili je pukla kad je konj poskočio zato što su ga po gubici udarili komadi kore. Bilo kako bilo, konj se oslobodio i pojurio. Kad se onaj čovjek opet pojavio na vidiku, opalio sam prema njemu, no on se zavukao u grmlje.

Potrčavši, skočio sam na svog konja koji je upravo počeo galopirati, pa smo sjurili niz obronak poput lavine. Još jedan metak prozuji blizu mene, a ja ispalim dva, pucajući iz puške s boka. Stigavši do grmlja, konj se nije zaustavio, već je projurio kroz njega.

Na čistini je onaj čovjek trčao niz obronak. Zastane, hitro se okrene i podigne pušku, a ja opet opalim na njega. Trgnuo se u stranu i srušio.

Kad sam dojurio do njega, sjedio je na tlu i držao se za bok, bijesno me promatrajući.

— Poludjeli ste — reče. Zbog ovoga će vas oni ubiti.

— Vi ste to upravo pokušali. Jeste li vi Vern Huddy?

— Ja? Ne, nisam. Imate sreću što nisam. On još nije stigao. Da sam ja Huddy, vi biste bili mrtvi. Ja sam Jobe Dunn, ako baš želite znati, Curlyjev bratić.

Pušku je ispustio kad ga je pogodio moj metak, ali je još imao revolver. Ili je zaboravio na njega, ili se nadao da sam ja zaboravio.

— Izvuci ga — rekoh — i to s dva prsta. Baci ga što dalje možeš. Ne pokušavaj ništa ako ne želiš da te ostavim ovdje kao hranu lešinarima.

On izvuče revolver i baci ga, a ja sjašem i pokupim njegovo oružje.

— A sada ustani i kreni kući.

— Donde ima dvanaest kilometara.

— Neka ti to bude ugodna šetnja. Pripazi da se ne onesvijestiš negdje na putu, jer bi mogao umrijeti prije nego što te pronađu.

— Nisi baš ljubazan — pobunio se.

— Ljubazan sam onoliko koliko zaslužuješ. Mogao sam sada ležati mrtav na onom obronku, pogođen tvojim metkom. Vjerojatno si me htio ubiti na svoju ruku i kasnije se hvalisati. Govorio bi svima da si pretekao Verna.

— Verna? Lud si! Ne bih se sukobio s Vernom ni za što na svijetu. On je gori i od tebe, a i mnogo bolje rukuje oružjem.

— Možda.

Kad je krenuo, ja sam se vratio kroz šikaru i pronašao svoj puteljak.

To što sam, kad se počela spuštati noć, ugledao svjetla na Rossiterovu ranču, bila je puka slučajnost. Nisam se namjerno našao ondje u to vrijeme. Cijelu sam se minutu kolebao bi li odjahao na ranč i podijelio s njima večeru. Postojala je mogućnost da ću naletjeti na Curlyja, ali i velika mogućnost da neću, a nisam imao ništa protiv ukusnog domaćeg jela... niti protiv toga da vidim Meg.

Ipak, odlučio sam da, prije nego što ostanem u njih, provjerim da nema ondje Curlyja. Nema smisla stvarati neprilike u njihovoj kući.

Kad sam ujahao u dvorište, Rossiter je upravo skidao sedlo sa svog sivca.

— Kako ste, momče? Sjašite i pridružite nam se.

— Nemam ništa protiv toga, no došlo je već do pucnjave i bit će još takvih sukoba, pa je bolje da vas pitam: Očekujete li Curlyja Dunna?

— Ne.

— Onda u redu. Rado ću sjahati.

— Čekajte! Rekao sam da ga ne očekujem, i to je istina, ali to ne znači da se on ne bi mogao pojaviti. Navraća se ovamo svakih nekoliko dana.

Ipak, toplina i udobnost kuće u kojoj se vidi ženska ruka suviše su me mamile da bih mogao odbiti, pa rasedlah svog konja i pustih ga u obor.

Krenusmo jedan kraj drugoga prema kući, a on spomene pucnjavu.

— Znao sam da vlada neprijateljstvo, no nisam znao da će doći do pucanja.

Ispričao sam kako je Jobe opalio na mene.

— Je li teško ranjen?

— Nisam ga pregledao. Čini mi se da mu je metak opekao rebra i da prilično krvari. Možda sam mu okrznuo i ruku, držao ju je prilično čudno.

Uđosmo. Unutra je stajala Meg.

— Tata, večera je gotova — reče. — S kime razgovaraš?

Tada me ugledala.

— O... to ste vi? — reče prezirno. — Nadala sam se da je Curly.

— Ne znam da li se oporavio od batina. Mogao bih se kladiti da vas nije mogao poljubiti tjedan dana pošto sam mu onako rasjekao usne.

— Zato ste vjerojatno, i udarali po njima!

— Šalite se? Nisam ni pomislio na to. Što me briga, koga on ljubi. Uostalom, nismo se tukli zbog vas, već zato što je imao užasno dobro mišljenje o sebi i htio me naučiti nešto.

— Ne tiče me se zašto ste se tukli — reče ona razdražljivo. — Bili ste poput životinja! Obojica! Sjedite sada i jedite.

Sjeo sam. Uistinu je znala dobro kuhati. Rekoh joj to.

— Imate oštar jezik, gospođice, ali znate pripremiti jelo. Čudim se što vas već neki muškarac nije slatkim riječima nagovorio da se udate za njega.

— Od vas nisam nikada čula slatke riječi!

— Ne, ja nisam slatkorječiv. Ja bih odmah zagrlio djevojku i počeo je ljubiti. Nisam sklon pričanju. Čvrsto bih je zagrlio i podigao.

— Zašto biste je podigli? Ne radi se to tako.

— Pa, ako bi bila niska poput vas...

Ona mi žustro priđe.

— Nisam ja niska!

— Meg! — umiješa se strogo Rossiter. — Donesi večeru.

Poslušala je oca. Nije više rekla ni riječ, no ja sam... dok sam razgovarao s Rossiterom o stoci, cijenama i povećanju stada... zaključio da i nije suviše niska. Pogotovo kad bi se podigla na prste.

XII

Uzalud sam ujutro odugovlačio. Još nikada nisam tako sporo sedlao konja niti tako dugo doručkovao. Nadao sam se da će se pojaviti Meg, ali nije. Naposljetku sam uzjahao i potjerao konja.

Udaljivši se oko kilometar i po, popeo sam se na jednu uzvisinu i osvrnuo. Ugledao sam jedan malen lik kako žurno izlazi iz kuće i zaustavlja se u dvorištu. Dignuo sam ruku i mahnuo, no zacijelo me nije mogla vidjeti na toj udaljenosti i nasuprot planini.

Prošla su dva dana prije nego što sam naišao na stado. Već iz daljine ugledao sam prašinu. Kad sam se približio, maknuo sam se u stranu kako ne bih skrenuo goveda. Onog koji je trebalo da jaše na čelu nije bilo nigdje, no velikom biku predvodniku i nije bila potrebna nikakva pomoć.

Negdje oko sredine stada naiđoh na Parmaleeja; izgledao je kao kicoš. Zaustavio se i pružio mi ruku; premda se doimao se kao kicoš, stisak mu je bio čvrst.

Sa začelja se približi Nick Shadow. Obradovao se kad me ugledao. Ispriča da je to gonjenje stoke bilo vrlo naporno.

— Sada ćete se naći na divnu pašnjaku — rekoh.

— Treba nam nekoliko kauboja — napomene Parmalee. — Većina ovih se vraća čim stado stigne na cilj.

— Nemaš ništa protiv Indijanaca?

— Nemam. Zašto?

— Upravo sam zaposlio jednu skupinu. Starog ratnika i njegove sljedbenike. Došao je k meni po savjet, tražeći neko mjesto gdje će preživjeti.

— I, vi ste ih prihvatili. Vrlo pametno — reče Shadow. Zagleda mi se u lice, na kojem se još vidjelo nekoliko ožiljaka. — Znači, imali ste nevolja?

— Sukobio sam se s Curlyjem Dunnom. Nisam još bio zdrav, ali sam ga izmlatio. A prije dva dana sam naletio na Jobea. Okrznuo sam ga metkom, no ne smijemo ih olako shvatiti. Stari Bull Dunn je žilav.

— Stari?

— Pa, baš i nije star. Četrdesetak mu je godina, ali je težak oko sto dvadeset kilograma, ... no ne vjerujem da na njemu ima sala.

Jahali smo usporedo, sva trojica, pričali i prisjećali se sličnih gonjenja stada i sličnih zgoda. S vremena na vrijeme vidio sam u mislima Meg. Znao sam da sam obična budala što je pamtim. Ona je poput svojih vršnjakinja, koje rado očijukaju i misle o ljubavi i sličnome. Znao sam i to da Curly ima u nje prednost, no to me nije moglo spriječiti da maštam; uostalom, u tom je kraju bilo vrlo malo djevojaka o kojima bi se moglo maštati.

Doterjali su tisuću i osam stotina goveda raznih pasmina. Tjerali su stado oprezno, pa goveda nisu izgubila mnogo na težini.

Pored Parmaleeja i Shadowa bila su tu samo četiri kauboja i kuhar, koji je zaostao daleko iza stada. Sedam je ljudi bilo dovoljno dokle god nema nikakvih neprilika. Sada, kad sam ja došao, bilo nas je osam, i to je mnogo značilo.

— Nešto ne shvaćam — rekoh te večeri kraj vatre. — Bull Dunn je pričao svima da će nas otjerati. Hvalio se, pa sada mora potvrditi svoje riječi. Prema tome, zašto nije ništa učinio?

— Možda je čekao da Galloway ostane sam — nabaci Parmalee.

— Čekao je stoku — reče Shadow. — Što može dobiti time ako vas otjera? Zadržao bi cio pašnjak za sebe, ali je li to dovoljno? Ako vas otjera nakon što dovedete svoju stoku, onda će se goveda raspršiti po pašnjaku, i on će ih nakon nekog vremena žigosati. Tko će ga spriječiti?

— Ako je tako — napomene Parmalee — onda će on natjerati našu stoku u paničan bijeg čim se približimo njegovu području... ili još i prije.

Jutro je bilo vedro i goveda su krenula prilično žustro; možda ih je mamio miris svježe vode ili trava, no vidjelo se da su nestrpljiva.

Iznenada dogalopira jedan kauboj.

— Sackette, promatraju nas — reče i pokaže na daleki greben. — Indijanci!

Zaista, s grebena nas je promatralo nekoliko Indijanaca i pratilo nas ukorak.

* * *

Kuća Dunnovih bješe dugačka i niska brvnara. Uz nju se pod pravim kutom nalazila koliba za kauboje, s dvadesetak ležajeva, a s druge strane staja, također niska i sagrađena od brvana. Četvrta je stranica tog četvorokuta bio obor.

U kući je, sjedeći za stolom, Bull Dunn pio crnu kavu i viski, suženih očiju promatrajući Curlyja.

— Slušaj me, i to vrlo dobro — reče sinu i prijeđe pogledom po sobi — a to vrijedi i za sve vas. Vidio sam već nekoliko krajeva kako se mijenjaju. Nisam mlad poput vas, pa sam vidio njihov rast. Oni ljudi koji imaju zemlju, imaju i moć, oni upravljaju. A oni koji nemaju ništa, otpadaju; drugi ih izguraju. Mi ćemo ovdje zgrabiti velik dio zemlje i zadržati ga. Dosta je seljakanja. Ovdje ćemo ostati. Sackettovi tjeraju ovamo stado. To je dobro, jer nama treba stoka. Njih su dvojica i onaj Nick Shadow. Doznao sam da kauboji koji tjeraju stado neće ostati; ionako su samo četvorica. Napast ćemo noću to stado i rastjerati ga na sve strane, raspršiti u klance, a Sackette i Shadowa ubiti. Ako neki od njih padne kad jurne stoka, ili se povrijedi, ostavite ga. Želimo da to izgleda što prirodnije, premda je mala mogućnost da bi netko ovdje njuškao. Curly ti se već dugo vrzmaš oko one Rossiterove cure. Oženi je, složio se s time stari Rossiter ili ne. Priveži je uz sebe, a onda budi dobar momak, otiđi onamo i radi u njenog tatice kao crv. Hoću da Rossiter svima priča kako je dobio divnog zeta. Tada neće nitko, ako se što dogodi Rossiteru, pomisliti da si ti u to upetljan.

Bull Dunn popije dva, tri velika gutljaja viskija, pa nastavi: — Zatim, hoću da svi upišete zemlju na svoje ime, bio to pašnjak ili ne. Bitno je da

imate pravo na tu zemlju. Dovoljno smo dugo lutali. Na istoku već nema mjesta za doseljenike, pa se moramo ovdje dočepati zemlje dok još možemo. Ako na vrijeme zauzmemo ovaj kraj, moći ćemo poslije spriječiti druge da se nasele.

Ollie Hammer saspe duhan na papirić, oblizne papirić jezikom i smota ga.

— Možda si uzeo prevelik zalogaj, Bulle — reče. — Sackettovi su poznati kao uporni.

— I mi smo čuveni po tome. Samo smo još uporniji i opasniji. Pozvao sam Verna. Kad on stigne, smjestit će se u brdima i počistiti sve što mi ostavimo... Što se tiče rastjerivanja stoke, prebacit ćemo krivnju na Jute.

Bull Dunn iskapi piće i ponovno napuni čašu, zatim popije velik gutljaj crne kave.

— Činili smo to i prije — reče — pa svi znate kako valja postupiti. Upamtite: neću da bilo koga vide! Zatim, mi više nismo odmetnici, nismo otpadnici, pa kad idete u Shalako ili neki drugi grad, vladajte se pristojno. Ako ne podnosite piće, ne pijte. Upamtite i ovo: Neki će se ljudi žaliti, ali neka se žale. Budemo li pametni, većina će ljudi biti uz nas. Ovako, dakle. Noću će pored stada biti najviše trojica, a trojica ne mogu zaustaviti gotovo dvije tisuće goveda. Ako natjeramo stoku na njihov logor, još bolje. Samo, upamtite dobro, neću da bilo koga vide! A ti, Curly, čim se to završi, dojaši ovamo kao da te sto đavola goni, uzmi odmornog konja i uputi se k Rossiterovima. Kaži im da ti se konj nekoliko puta poplašio i da vjeruješ da su u blizini Indijanci. Rossiter će, dabome, ustati, ali ti se ponudi da stražariš. Pojavi li se, slučajno, neki od Sakketta, budi ljubazan. Prisili se na takvo ponašanje. Vladaj se kao pristojan čovjek, razumiješ?

Kad su svi izašli, Bull Dunn isprazni čašu i popije još malo kave, a onda se ispruži na krevetu. Nije bio zabrinut. Njegova je družina za proteklih deset godina rastjerivala ili krala stada u sedam država i nikada ih nitko nije uhvatio. Naravno, postoje mnoga mjesta kamo se ne mogu vratiti, no oni to ni ne namjeravaju.

Ovdje mu se sviđa, i ovdje će ostati. Nasmije se sebi u bradu. Mnogi su stočari krali stoku i zatim postali ugledni, pa može i on... Uživat će u svemu znajući kako je nasamario ljude.

Zabrinjavao ga je jedino Curly. Rossiter je pronicljiv i ne može se lako prevariti, pa će morati da ga uklone čim se Curly vjenča s onom ćurom. Ovdje, u divljini, gdje su konji i goveda još poludivlji, staze opasne a zime oštre, mnogi ljudi nestanu bez traga.

Dojadilo mu je već seljakanje, a ovo je najljepši kraj koji je ikada vidio. Stoga će tu ostati.

* * *

Stado Sackettovih se kretalo prema sjeveru, zatim skrenu na istok. Za to vrijeme su u planinama Dunnovi kartali, spavali i čekali.

Galloway Sackett je osedlao konja, namjeravajući u Shalako. Kad stado stigne, trebat će nahraniti više usta, pa je htio nabaviti novu zalihu hrane.

Daleko na istoku, pred poštanskom postajom nedaleko od Pagosa Springsa zaustavio se visok čovjek i sjahao. Konjušar, koji je upravo pripremao zapregu za kočiju koja je trebalo da uskoro stigne, pogleda njegova riđana.

— Vrlo lijep konj — reče — ali ste ga previše izmučili.

— Preda mnom je dalek put — odvrati visoki čovjek čupave kose, s rupom od metka u kruni šešira i nisko smještenim revolverom. — Imate li nekog konja za razmjenu? Htio bih da bude dobar kao ovaj kojeg dajem zauzvrat.

— Samo jedan je u staji. Ne znam da li bi ga vlasnik htio zamijeniti. No, možda ga proda. Upravo gubi na poker.

Visoki stranac krene kroz dvorište i uđe u staju. Pogleda konja, zatim ga odveže i izvede van. Vodio ga je kroz dvorište amo-tamo, pustivši ga da ide korakom. Zatim ga je svezao opet u staji i vratio se. Izvadivši iz džepa ostatak cigare, zapali je, pa zaškilji prema konjušaru.

— Onaj čovjek unutra doista gubi? — zapita.

— Gubio je još prije pet minuta. Valjda se nije promijenila sreća. Dobijete li tog konja, nećete loše proći.

— I ja tako mislim. Hoćete li mi pričuvati mog riđana? Vraćam se za nekoliko dana. Treba samo da sredim neki sitan posao... obiteljske probleme.

Visoki stranac uđe u postaju. U jednom kutu prostorije, kraj prozorčića na kojem su se dobivale karte za vožnju, sjedilo je troje ljudi, zauzetih svojim mislima, dok je kraj njih na podu bila prtljaga. Na drugom se kraju prostorije nalazio šank i nekoliko stolova. Za jednim su kartali poker.

Stranac priđe šanku i naruči pivo, a onda uzme čašu i polako odšeta do kartaša. Očito je bilo koji je među njima vlasnik konja. Čelo mu je bilo znojno i neprestano je pogledavao karte što ih je držao blizu grudi. Dva su kartaša odustala, a preostala su dvojica bili, očito, kockari. Visoki je stranac obojicu poznavao iz viđenja, ali ga se to nije ticalo. Nitko ne bi smio kartati poker ako ne može platiti, a naiđe li na prave kockare, to je njegova zla sreća.

Kockar s dijamantnom iglom za kravatu baci na hrpu novac.

— Povisujem za dvadeset.

Drugi kockar učini isto.

— Čekajte malo — reče onaj koji je gubio. — Smoći ću novac. Ja ću...

— Dajem vam dvadeset za konja — predloži kockar s dijamantnom iglom.

— A ja mu dajem trideset pet — reče visoki stranac.

Kockar ga pogleda u oči.

— Vas se ne tiče ovaj razgovor — reče jetko. — Gospodin Liggitt i ja raspravljamo o poslu.

— A ja stavljam svoju ponudu — reče stranac.

— Gledajte! — usprotivi se Liggitt. — Taj konj je vrlo dobar! Vrijedi lijepu svoticu.

— Vrijedi onoliko koliko ja kažem — osorno odvrati kockar. — Imate samo dvije minute. Pristanite na prodaju, ili umuknite.

— Ja još i sada nudim trideset pet — dobaci visoki stranac.

Kockar ga je netremice promatrao.

— Pomalo ste mi već dosadili — reče. — Da, dosadni ste.

— Čekajte! — usklikne Liggitt. — Prihvaćam tu ponudu. Znači, trideset pet!

Kockar je još promatrao stranca.

— Kazao sam vam — reče jednoličnim glasom — da sam ja...

On i nije bio pravi kockar. Igrao je obilježenim kartama i nepravilno opterećenom kockom, a nije kockao ni onda kad bi upotrijebio revolver. Najednom mu u ušima zazvoni alarmno zvonce. Stranac je bio suviše samouvjeren i spreman. Nije se zabrinuo, nimalo.

— Dobro, dajte mu tih trideset pet dolara — promrmlja kockar — pa nastavimo igrati.

Stranac zavuče ruku u džep, a kockar posegne za revolverom. Prema uobičajenim mjerilima, učinio je to vrlo spretno. Koliko se vidjelo, visoki je stranac imao revolver jedino u koricama u bedru, a desna mu je ruka bila u džepu.

Međutim, stranac povuče i opali; ljevicom je povukao revolver što je bio za pojasom i pogodio kockara u treće dugme na prsluku.

Za tren je bilo posve tiho. Prostoriju ispuni ljut dim baruta.

Liggitt se polako odmakne od stola, dok mu je lice bilo blijedo kao da je bolestan.

— Idem, vrijeme je da krenem.

— Čekajte! — Visoki stranac stavi na stol trideset pet dolara. — Dajte mi potvrdu o prodaji šarca sa žigom »A«.

— Igra je završena. Više nije potrebno da prodam konja.

— Pristali ste. Prihvatili ste moju ponudu. — Stranac pogleda oko sebe. — Prepuštam odluku svima. Nije li prihvatio moju ponudu?

Svi jednodušno potvrde. Liggitt se osvrne oko sebe, znojeći se. Kolebljivo napiše potvrdu o prodaji i uzme trideset pet dolara.

— Taj konj vrijedi mnogo više — pobuni se.

— Vrijedi — suglasio se stranac — Stoga vam predlažem da, budući da je igra završena a nitko ne zna kako bi ispala, uzmete pola onoga što je na stolu.

— Taman posla! — progovori iznenada drugi kockar. — Ja sam to pošteno dobio! I neću ...

Stranac se smrknuto osmjehne.

— Prijatelju, savjetujem vam da se ne bunite. Ako dobijete pola ovoga, imat ćete dovoljno za put, a to je više nego što ste zaslužili. Nemojte da se raspričam. Niste baš osobito vješti u onome što činite, pa radije šutite.

Kockar se polako opusti.

— Dobro — reče Liggittu — pola-pola.

Ušao je već konjušar i stajao kraj vrata.

— Osedlao sam vam šarca — javi se. — Pričuvat ću vašeg konja dok se ne vratite.

— Hvala.

Stranac je gledao kako Liggitt i drugi kockar dijele ono što je bilo na stolu, a onda se okrene i iziđe. Mamuze su mu tiho zveckale dok je koračao.

Kad je otišao, neko je vrijeme bilo tiho, a onda kockar uzdahne. Pogleda konjušara, pa upita:

— Poznaješ tog čovjeka?

— Ne poznajem, ali sam ga već vidio, nekoliko puta. To je Logan Sakkett.

Kockar se zagleda u svoje ruke; drhtale su. Tada pogleda ortakovo tijelo, pa prošapće:

— O, budalo! Jadna budalo!

XIII

Naglo je zatoplilo, i gotovo smo se kuhali.

Shadow i ja najčešće smo jahali na čelu, jer smo jedino mi znali put. Svi smo imali pune ruke posla. Stoka je zbog vrućine postala hirovita i lijena. Najradije bi se bila zaustavila u sjenovitim klancima sa strane, što je i mene mamilo, no nismo smjeli gubiti vrijeme.

Indijanci koji su nas pratili su nestali. Možda su stigli do mjesta gdje više nisu mogli jahati usporedo s nama ili im je, možda, nešto drugo bilo na pameti. Nadao sam se da ne pripremaju nikakvu psinu. Bilo je prevruće.

Propustim kraj sebe stado i pričekam Parmalleja. Prvi put je bio prašnjav. Ali, samo malo.

— Napojit ćemo stoku s ove strane rijeke Mancos? — reče. — Nisi li kazao da ima tu i neki potok?

— Pitanje je samo nije li presušio.

— Ako jest, onda ćemo ih napojiti na Mancosu.

Parmalee je držao u ruci pušku. Pokaže njome ulijevo. Niz obronak su se spuštali Indijanci. Bilo ih je samo osam. Među njima ugledah Barutno Lice..

— Čekaj — rekoh Parmaleeju. — To su Indijanci koje sam uposlio.

Barutno Lice zaustavi konja, a ostali se okupe oko njega. Dvojica su bili još dječaci, tek četrnaestogodišnjaci.

— Došli smo raditi.

Htjedoh im zaželjeti dobrodošlicu, a onda se predomislih.

— Barutno Lice — rekoh — više ćete nam pomoći ako do noći ostanete po strani. Vjerujem da će netko pokušati da nam rastjera stoku i ukrade je. Kad se ulogorimo, tri će čovjeka stražariti, a kad prođe pola noći, oni će zaspati a druga trojica će jahati. Želim da se sakrijete i tek noću došunjate i pomognete nam čuvati stado. Ovo stado vam jamči meso za zimu kao i nama, i to meso za više godina. Ako vam otjeraju stoku, neću vas moći hraniti.

— Pazit ćemo — reče on. — Vi jašite.

Nestali su kao dim, ostavivši iza sebe samo tragove. Ako nas je netko promatrao, vjerojatno je zaključio da su pokušali izmoliti od nas nekoliko goveda i da smo ih odbili.

Ulogorili smo se oko osam kilometara od Mancosa. Svuda uokolo rasla je sočna trava. Goveda su neko vrijeme pasla, a onda legla. Najprije su stražarili Parmalee, Munson i oba Tylera, dok Nick Shadow, melez Charlie Farnum i ja stražarit ćemo poslije njih.

Noć je bila tiha i lijepa, jedna od onakvih u kojima se čuje ako pucne grančica na udaljenosti od gotovo pola kilometra. Ja nisam čuo ništa. Bio sam umoran kao pas, želio sam se oprati i

bio tako gladan da se nisam mogao najesti. Čim sam legao, zaspao sam.

U jedan sat me probudio Parmalee.

— Stražarili smo jedan sat dulje — reče on — jer je vrlo mirno. Sada je vjetar ojačao, pa budi oprezan.

— Jeste li vidjeli one Indijance? — rekoh obuvajući čizme.

— Pa, nećemo ih vidjeti, zar ne?

— Vjerojatno, nećemo. Zacijelo su u šumi i čvrsto spavaju.

Šalio sam se, a Parmalee je to znao. Čvrsto smo vjerovali da su Indijanci negdje u blizini i da vide i čuju sve.

Čučeći kraj vatre, žmirkao sam i nastojao se razbuditi. Natočio sam kavu. Bila je vruća i crna kao vrata pakla, ali je prijala. Uzeo sam komad kruha i malo suhog mesa i počeo žvakati, čekajući Shadowa.

On je bio smrknut kad bi se morao probuditi noću i nije ni sa kime htio razgovarati. Ja sam se, naprotiv, mogao bez ikakvih teškoća ustati u svako doba noći. Isto tako, mogao sam u svako doba i zaspati ako bi mi se pružila prilika, što se rijetko događalo.

Charlie Farnum nije nikada govorio mnogo, pa su se on i Nick slagali. A ja sam bio dovoljno pametan i šutio sam. Sjedili smo oko vatre i tupo zurili u nju, dok nas je kava polako budila.

Nakon nekog vremena ustanem i počnem sedlati kobilu na kojoj sam noću jahao.

Ona se znala šunjati poput mačke a i vidjela je poput mačke, pa sam se u nju noću najviše pouzdavao. I ja njoj kao da sam bio drag. Gurkala me gubicom, pa joj dadoh mrkvu koju sam ukrao kuharu.

Na Zapadu se svaki pametan čovjek nastoji što bolje sprijateljiti sa svojim konjem, jer mu se inače moglo lako dogoditi da mora pješačiti kroz divljinu. Čovjek bez konja je izgubljen, osuđen na smrt, i zato su konjokradice ljudi smatrali najvećim zločincima. Tko bi ukrao nekome konja, osudilo bi ga se često na smrt, i to mnogo neugodniju smrt nego da ga se ustrijelilo.

Kobila je nekoliko puta poskočila, dajući mi do znanja da je spremna za posao i provjeravajući jesam li se sasvim razbudio.

Shadow i Farnum su me slijedili. Oni koji su dosad stražarili umorno su se vraćali prema vatri. Popit će kavu, nešto prigristi i zaspati kao zaklani. Ništa ne iscrpljuje toliko koliko dugotrajno gonjenje stoke.

Obilazio sam stado. Noću štošta izgleda drukčije, pa sam u početku nastojao upamtiti upadljive znakove na terenu i uočiti poznate prgavce među stokom. Nekoliko je goveda uvijek bilo spremno da jurne čim začuje kakav sumnjiv zvuk.

Pjevali smo im. Kad začuju glas, ne preplaše se jahača. Kad bismo se iznenada približili takvu plašljivu govedu, ono bi skočilo na noge kao da je pomahnitalo i odjurilo. Glas mi nije naročit, no često govorim ljudima da sam pjevač i da sam već pjevao i pred tri tisuće slušača. Ne kažem im, naravno, da govorim o govedima, no čuli su moj glas i lako naslute istinu. Galloway je, međutim, mnogo bolji pjevač.

Kad sam drugi put susreo Shadowa, on se zaustavi da porazgovara.

— Melez kaže da je suviše tiho — reče. — U grmlju se ništa ne miče, a trebalo bi.

— Dobro, budimo oprezni.

— Što time misliš?

— Gledaj, ako ih nešto prestraši i natjera u bijeg, treba da ih skrenemo i ne dopustimo da projure kroz logor. Kad god budemo prolazili kraj logora, usporit ćemo konja, tako da je uvijek netko na pravom mjestu i može skrenuti stado. Ako stoka potrči, nastojat ćemo je skrenuti prema istoku, što dalje od klanaca. Uđu li nam goveda u te klance i raspršе se, nećemo ih okupiti prije snijega. Drugim riječima, nikada.

Nedostajao je još sat do svitanja kad je iznenada netko izišao iz šume i zastao. Uperivši pušku, krenuh prema njemu vrlo oprezno, premda je činjenica da me čeka nagovještavala da nije neprijatelj. Bio je to jedan Indijanac.

— Barutno Lice kaže dolaze ljudi... možda deset, dvanaest ljudi.

— Hvala.

Indijanac se nije vratio u grmlje.

— Barutno Lice misli da oni pokušati indijansku varku. Upotrijebiti kožu planinskog lava.

Ovaj put je nestao, no bila je ugodna spoznaja da su u blizini.

— S kime si razgovarao? — upita Shadow, približivši se.

Ispričah mu. Znao je tu varku kao i ja. Indijanci su se najčešće koristili svježom puminom kožom. Došunjali bi se i omahali kožom, a stoka bi nanjušila zvijer. Tada bi Indijanac počeo oponašati urlik, i goveda bi odmaglila.

Nastavili smo obilaziti stado. Stigao sam gotovo do logora kad sam začuo urlik, a goveda su se u hipu našla na nogama i jurnula prema logoru. Izvukao sam revolver i opalio u zrak, vičući poput Komanča. Jedan je dio stada skrenuo, ali neka goveda nisam mogao zaustaviti, i ona projuriše kroz logor. Na sve su strane letjeli lonci i zdjele. Čuo sam revolverski hitac, zatim još jedan, pa krik. Stado je već odjurilo. Iza njega je ostala samo prašina i čuo se još topot papaka.

Goveda su se uputila prema rijeci Mancos, pa nisam jurio za njima. Pošto pretrče nekoliko kilometara i stignu do rijeke, možda zastanu da bi se napili.

Okrenuo sam konja i vratio se u logor. U njemu nije više ništa bilo na svom mjestu. Ugledah na tlu jednog čovjeka, zapravo: ostatke čovjeka. Bio je to jedan od Tylera. Prepoznao sam ga samo po srebrnim ukrasima na opasaču.

Kad sam sjahao, s jednog se drveta spusti Parmalee. Iz zaklona među stijenjem izađe kuhar, dok su ostala dvojica bila iza kola.

Moj hitac ih je upozorio i pomogao im da se u posljednji čas spase.

— Tyleru, ti i kuhar se pobrinite za njega — rekoh pokazavši na poginuloga. — Ti se, Parmalee, pobrini za stoku.

— A što ćeš ti?

— Odjahat ću kroz klanac. Zanimaju me tragovi.

— Poći ću s tobom.

— Nećeš. Povest ću Charliea. Ako se ne varam, naći ćeš svoje stado i na riječnoj obali, a i moji će Indijanci biti ondje.

Nick je odjahao za stokom, ali sam čuo da se Farnumov konj zaustavio. Vjerovao sam da se Farnumu vrzmaju po glavi iste misli kao i meni. Kad sam izjahao iz logora, doista sam ga ugledao u mraku kako me čeka.

— Odmah sam pomislio da želiš malo razgledati okolicu — reče mi.

Polako smo jahali, nastojeći da budemo što tiši. Jednom smo zastali, osluškujući, a on mi reče:

— Zašto to činiš za ove Indijance?

— Zato što su dobri ljudi i zato što je ovo bila njihova zemlja. Nisu krivi zbog onoga što se dogodilo. Gdje god ima nenaseljene zemlje, naseljavat će se ljudi koji žele stvoriti nov dom. Ne bi imalo smisla da u Evropi mnogi životare i skapavaju od gladi dok ih ovdje očekuju kilometri i kilometri puste, neiskorištene zemlje. Indijanci bi bili bolje prošli, a i trebalo je da prođu, da nije bilo pohlepnih bijelaca i nekoliko Indijanaca željnih skalpova. Bilo je pravde i nepravde na objema stranama, ali su bijelci mnogo više griješili. Indijanci su se hrabro borili i odupirali, no nisu mogli nabaviti dovoljno pušaka i municije, a bijelci su neprekidno nadirali. Kad me Barutno Lice posjetio, govorio je sa mnom iskreno, kazao mi je tko je i što je činio, a ja sam ga poštovao kao sugovornika. Vjerujem da će nam njegovi momci marljivo pomagati, a ukoliko je do mene, ostati će ovdje zauvijek.

Nakon toga smo zašutjeli i jahali. Ubrzo opazismo da su naši konji naćulili uši, kao da nešto vide ili njuše.

Oko vatre, sjedila su šestorica; jedan je momak držao u ruci kožu planinskog lava i smijao se zbog toga što se stado razbježalo. Ostali su, vjerojatno, slijedili stoku. Za njih će se pobrinuti Barutno Lice i Nick.

— Charlie — rekoh vrlo glasno — pucaj čim se netko pomakne!

U tren oka svi su utihnuli. Krenuh nizbrdo i zagledah se u visokog plavokosog momka s kožom u rukama.

— Nočas si ubio poštena čovjeka — rekoh. — Poštenijeg nego što ćeš ti ikada biti. Stoga baci tu kožu i posegni za revolverom.

Bio sam bijesan. Pokušali su zbrisati naš logor i sve nas pobiti. Spasila nas je tek puka sreća.

— Ti si Sackett — reče momak. — Dakle, Sackette, ja sam Abel Dunn i obavit ću posao umjesto Rockera.

Pustio je kožu, trznuo ruku prema dolje i uhvatio držak revolvera. Međutim, moj »Dance & Park« rignu dvaput plamen prema njemu, dvaput uzastopce, tako da se sve pretvorilo u jedan hitac. Abel Dunn se skvrči i sruši.

— To je za Tylera — rekoh. — Stari Bull Dunn me upozorio da moram napustiti ovaj kraj, a vi sada umotajte Abela u tu kožu i odnesite mu ga. Recite mu da može otići ili ostati, meni je svejedno, ali ako ostane, mora od sada biti krotak poput janješca.

— Prijetiš — reče jedan od njih. — Pričekaj samo da to sazna Rocker.

— Obavijesti ga. Jaši brzo i obavijesti ga.

— Tebi bi bilo bolje da odeš. Više nemaš stada.

— Uzalud ste se trudili. Moja su goveda sada na obali Mancosa, nisu se raspršila i uz njih su moji momci. Prerano ste počeli slaviti pobjedu.

U logoru sam vidio nekoliko boca, pa ih počeh gađati. Jedan od njih pomisli da mi je revolver prazan i posegne za oružjem, ali ga Charlie Farnum odmah pogodi u ruku.

Mirno stojeći pred njima, vadio sam prazne čahure iz bubnjića i punio ga. Tada im pridem i ispraznim njihove revolvere. Metke sam bacio u vatru, revolvere u grmlje, a onda se žurno udaljih.

Za jednu minutu počeše praskati meci, a oni navrat-nanos potraže zaklon.

Charlie Farnum i ja krenusmo na istok za stadom. Kad smo se udaljili nekoliko kilometara, zapjevasmo. Otpjevali smo desetak pjesama prije nego što smo ušutjeli i dopustili kojotima da dođu do riječi.

Charlie Farnum je imao mnogo bolji glas. Zapravo, i kojoti su me nadmašili.

XIV

Drugog jutra poslije pokušaja da se rastjera stado, o čemu ništa nije znao, Galloway se uputio u grad.

Krenuo je drugim putem, izbjegavajući ustaljenu stazu, i koristio se drvećem i grmljem kao zaklonom dok se god nije posve približio gradu. Tada je izašao iz šumarka iza konjušnice i dojahao pred Berglundovu krčmu. Prešao je ulicu i sjahao pred trgovinom.

Kupivši sve što mu je bilo potrebno, smjestio je to na tovarnog konja.

Grad je bio prazan i tih. U daljini, na vrhovima planina bijelio se snijeg.

Galloway zastane i zagleda se u te vrhunce. Još nikada nije bio tako visoko. Mamila ga je želja da se popne na njih.

Tada se sjeti Shadowove priče o zlatu i dijamantima.

Još jednom pogleda zamišljeno planinske vrhunce. Kad bi žrtvovao dan, dva i odjahao onamo...

Iza ugla trgovine doleti uže. Omča mu padne preko glave i prikuje ruke uz tijelo. On prekune, ljut što sanjari otvorenih očiju, i očajnički pokuša dohvatiti revolver. Uže ga povuče i baci na nogostup, a noge mu obuhvati druga omča. Začuo se gromoglasan smijeh. Iza ugla se pojavi jedan jahač, vodeći tri konja.

Galloway se pobuni, no oni ga počnu vući kroz prašinu. Tada mu priđe jedan od njih, izvuče revolver iz njegovih korica i zatakne ga sebi za pojas.

Curly Dunn je još imao na licu modrice od Flaganovih udaraca.

— Uhvatili smo jednog Sackatta, momci — reče pobjedonosno. — Odvedimo ga u šumu i obradimo kao Indijanci.

Budući da su mu ruke i noge bile sputane, Galloway nije mogao ništa učiniti. Pomakne li se, oni će ga vući po tlu. Stoga je mirovao i čekao.

Znao je da je Flagan daleko, a s njim su i Shadow i Parmalee. Od građana ne može očekivati nikakvu pomoć. Oni nastoje ostati po strani, a to im se ne može zamjeriti. Ništa ne bi mogli učiniti protiv Dunnovih, koji bi im naprosto spalili kuće i otišli. Uostalom, u Shalaku je u tom času bilo samo pet stanovnika.

Nitko mi ne može pomoći, zaključi. Ne smijem se otimati, već treba da čekam svoj trenutak, trenutak kad ću ih iznenaditi. Budem li se otimao, oni će samo jače stegnuti omče i tako mi još otežati položaj.

Curly uzjaše svog konja i krene prema šumarku, a ostali za njim. Iznenada se jedan od njih zaustavi i reče: — Curly, mogli bismo nabaviti bocu pića. Ovo bi moglo duže potrajati, a mi ćemo ožednjeti gledajući ga kako se znoji.

— Dobro, donesi bocu. Imaš novac?

— Ja imam — oglasi se drugi.

— Odjašite obojica i donesite piće, ali požurite. Nećete, valjda, propustiti takvu zabavu. Alfe, olabavi mu uže oko nogu. Hoću da hoda.

Dok je Alf širio omču, Galloway se nije ni pomaknuo. Kad su oba Curlyjeva druga krenula prema krčmi, mladić se naceri i reče:

— Sada ću donekle podmiriti svoj dug. Vidjet ćemo kako glasno može vikati Sackett.

— Dugo ćeš čekati — tiho će Galloway.

Curly se nasmije i krene prema drveću. Galloway je morao kaskati za njim. Jednom pade, a Curly ga je vukao nekoliko metara prije nego što je zastao i dopustio mu da ustane. Upravo kad se napokon uspravio, Curly grubo povuče uže i on opet tresnu na zemlju.

— Kako se osjećaš, Sackette? Nije to još ništa prema onome što slijedi. Jesu li ti tabani otporni na vatru? Otac je to jednom iskušao na nekom Jenkiju koji nam nije htio kazati gdje je sakrio novac. Tada nam je brzo ispričao, ali ga je otac još neko vrijeme pekao da ga nauči pameti.

Ušli su već u šumarak kad je Galloway uočio priliku. Iznenada je jurnuo u stranu, skrenuo iza jednog drveta i napeo uže oko stabla. To je posve iznenadilo Curlyja, koji je po naravi bio površan i koji nije bio pravi kauboj iako je ponekad tjerao stoku. Galloway je, napevši laso preko debla, uspio ne samo zaustaviti njegova konja, nego je i ščepao jednom rukom uže i žurno olabavio omču.

Curly vikne i naglo okrene konja, ali mu je trebalo nekoliko časaka kako bi pronašao prolaz između drveća kroz koji može protjerati konja. Posegne za revolverom, no zasmeta mu jedna grana.

Galloway se oslobodi užeta i, iskočivši iza debla, navali na mladića.

Nastojeći se osloboditi granja u koje je upao, Curly osjeti da mu je jedna noga ispala iz stremena i da pada u stranu. Pokuša se uhvatiti za jabuku sedla i zadržati na konju, ali ga Galloway bridom dlana udari po prstima.

Tresnuo je na zemlju, a jedna mu je noga još bila u stremenu. Prestrašeni se konj počne propinjati a onda jurne iz šumarka.

Galloway zatetura natraške i nasloni se na jedno drvo. Hvatao je zrak. Konj je trčao prema gradu, a Curly je poskakivao pri svakom koraku.

Brzo se osvrnuvši oko sebe, pronađe Curlyjev revolver ondje gdje je pao među lišće. Žurno pregleda bubnjić. Unutra su bila samo tri metka. Prokleti klipan, nije napunio revolver!

Držeći revolver u ruci, počne se vraćati prema Shalaku, udaljenom samo dvjesta metara. Šepao je, jer je ozlijedio nogu dok su ga vukli preko ruba nogostupa.

Našavši se na početku ulice, ugleda pred krčmom Curlyjeva konja. Alf i onaj drugi Dunn su odvezivali uže. Kraj Curlyja je klečao Berglund.

Galloway se uspio približiti na četrdesetak metara prije nego što je Alf dignuo glavu.

— Hoću svoj revolver, Alfe. Izvuci ga vrlo pažljivo i stavi na nogostup.

Alf Dunn ga je netremice gledao. Izgarao je od mržnje. Kraj nogu mu je ležao Curly, teško povrijeđen, možda i na samrti. Dosad su Dunnovi uvijek uspijevali nametnuti svoju volju, pa se njegova mržnja miješala s nevjericom.

Takvo što se nije nikada dogodilo Dunnovima! To se ne može dogoditi.

Stalni uspjesi pokvare gotovo svakoga, a Dunnovi uvijek okrutni, uvijek nemilosrdni, skloni iznenadnim napadima... doživljavali su uspjehe. Prije nego što bi se njihovi neprijatelji mogli oduprijeti, njih više nije bilo, već

bi nestali bez traga i više se nisu namjeravali vratiti. Ti prepadi na nepripremljene rančeve i naselja ispunili su ih pretjeranim samopouzdanjem. A onda je, najednom, Curlyja izmlatio Flagan Sackett, čovjek koji je upravo proživio grozno mrcvarenje, zatim je ranjen Jobe, a stari Bull nije uspio izazvati nikakav strah. Sada je, povrh svega, teško ozlijeđen Curly, i to u času njihove pobjede, a čovjek koji je to učinio zahtijeva da mu preda revolver. Alf to nije mogao podnijeti.

— Sredimo ga, Pete — reče.

Berglund u istom času skoči preko Curlyja i nađe se u rijetkoj travi s druge strane.

Alf i Pete istodobno posegnuše za svojim revolverima. Galloway opali. Alf se napola okrene u stranu, a Galloway opali i drugi put. U tom času Alf odustane od borbe i sjedne.

Galloway uperi cijev u Petea, baš kad je mladić izvukao revolver iz korica.

— Ne čini to — reče mu Galloway. — Ubit ću te.

— A ako te on ne ubije — javi se neki novi glas — ja ću!

Dižući se, Berglund ugleda čupava visoka čovjeka u izblijedjeloj crvenoj košulji i crnom prsluku. Iza sedla je bio smotan krznen ogrtač a u navlaci se vidjela vinčesterka. Galloway korakne u stranu, kako bi vidio došljaka.

— O, zdravo, Logane! Drago mi je što te vidim! — Brzo opet pogleda Petea. — Odvedi Curlyja kući i reci Bullu Dunnu da mi ne želimo neprilike. Vi ste nam nametnuli sukobe, i ja vjerujem da vam ih je sada dosta.

Pete prezirno puhne.

— Misliš da će stari Bull pristati na to? Dojurit će ovamo kao vihor, uvjeren sam.

— Onda će to biti njegov pogreb. Kaži mu što sam rekao. Ova pucnjava i vika su sasvim besmislene.

* * *

Bull Dunn, koji je sjedio za stolom, napuni viskijem limeni lončić i vrati vrč na stol.

— Pojačaj vatru — reče, ne obraćajući se nikome posebno. — Želim vruću kavu!

Prije jednog sata stigao je Pete s tek napola živim Curlyjem i Alfom u kojem više nije bilo života, a prije nekoliko minuta dojahao je Rocker i doveo družinu koja je imala zadatak da rastjera stoku Sackettovih.

Nije bilo potrebno da bilo tko kaže Bullu da nisu uspjeli. Prelazio je pogledom po ljudima koji su šutke vodili konje u obor.

— Gdje je Abel? — zapitao je kad je Rocker sjahao pred njim.

— Mrtav je. Nisam bio prisutan kad se to dogodilo.

Bull se okrenuo na peti i ušao u kuću. Sada je sjedio na čelu stola i gledao preživjele članove svoje obitelji i malobrojne drugove u koje se mogao pouzdati.

Posljednji su ga događaji uzdrmali. Prvi put je sve bilo protiv njega, i vjerovao je da zna razlog. Događa mu se to zato što je odlučio prekinuti s takvim životom.

Zašto bi prekinuo? Zar se umorio? Okusi viski, a onda okrene lončić u ruci.

Taj Curly ne zna ništa učiniti kako valja. Uđe u šumu sa svezanim čovjekom a izađe tako da ga konj vuče po zemlji.

— Verne — reče, pogledavši mladića žućkasta lica — treba da to ti učiniš. Pobij ih, jednog po jednog.

Vern Huddy spusti pogled, doimljući se zlovoljno, ali ništa ne odgovori. Već je proučio okolicu i znao je što može učiniti.

— Onaj visoki čovjek o kojem je pričao Pete — napomene — vjerojatno je Logan Sackett. On je pravi revolveraš. Čuvajte ga se. Opasan je kao tigar.

— Dobro, da čujemo kako su uspjeli spasiti tu svoju stoku — reče iznenada Bull. — To me zanima.

— Imali su više ljudi nego što smo očekivali — mirno odgovori Rocker. On je bio srednje visine, osrednje građen, ali ponosna držanja. — Barem jedan među njima je bio Indijanac.

— Bilo je nekoliko Indijanaca — umiješa se Ollie Hammer. — Kao da su iznikli iz zemlje i uporno su tjerali tu stoku ravno prema rijeci. Nismo mogli baš nikako raspršiti goveda.

— Što se dogodilo s Abelom?

— Pokušao je povući revolver protiv Sacketta... onoga Flagana, koji je izmlatio Curlyja. Tin-Cup i ja smo odjahali s Rockerom za stokom, pa nije bilo nikoga tko bi se mogao suprotstaviti Sackettu.

Rocker se igrao lončićem. Sada uperi oči u oca.

— Izgubili smo Abela — reče — a Curly je onesposobljen, oče. Ako i preživi, neće moći da nam pomogne u ovoj bici. Jobeu je slomljena ruka, a Alf je mrtav... Mislim da je najbolje da pokupimo svoje stvari i odemo odavde.

Za tren zavlada grobna tišina. Svi su bili zaprepašteni i kriomice pogledavali Bulla. Prvi put se netko od njih usudio predložiti takvo što; to je mogao učiniti jedino Rocker a da ne dobije udarac.

— Brbljaš ludosti! Kada smo mi pobjegli i izbjegli neku borbu?

— Nikada dosad. No, samo budala udara glavom o zid. Ti ne poznaješ te Sackettove, oče. Ima ih mnogo u okolici, a čim je jedan od njih u nevolji, svi se sjate. Još nikada nisam vidio nešto takvo.

— Vern će ih smiriti.

— Možda.

Vern Huddy naglo podigne glavu zbog pritajene sumnje koja se odrazila u Rockerovu glasu. Zausti da kaže nešto, a onda se predomisli.

— Sackettovi nisu farmeri ni obični rančeri — nastavi Rocker. — Odrasli su u šumama, boreći se iz dana u dan, i znaju sve trikove. Slušam o njima godinama. Tyrel i Tell su, vjerojatno, najbolji revolveraši, premda bi i Logan mogao biti brz poput njih. Vješti su i Flagan, Galloway i Orlando. Ne znam kakav je Parmalee Sackett, onaj koji je kupio goveda što ih tjeraju ovamo.

— Rockeru — reče nestrpljivo Bull — to su glupe brbljarije.

— Možda. Ali, čemu udarati glavom o zid? Ja mislim da nam je sreća okrenula leđa.

Bull se smrknuto zagleda u Rockera, ali ništa ne reče. Povuče velik gutljaj viskija i pričeka. Nešto će mu već pasti na um. Uvijek se nečemu dosjeti.

Šteta bi bila napustiti ovaj kraj. Prvi put je poželio da se naseli. U početku se činilo da će sve biti lako. Zemlje ima dovoljno, Shalako je malen i daleko od zakona, a ni u okolici nema mnogo ljudi. Zato je zaključio da bi tu mogli uzeti što god zažele i stvoriti obitelji. Ako bude imao u svojoj ruci pretežan dio glasača, moći će izabrati vlastitog šerifa... gradskog, pa i okružnog. Za nekoliko bi godina stvorili velika stada, krадući stoku u New Mexicu ili Arizoni ako bi bilo potrebno, i ova bi dolina bila njihova.

A onda su se pojavili Sackettovi. Lijepo su ih upozorili da odu, ali nisu poslušali. Curly je izazvao tučnjavu i izvukao deblji kraj. To je bio težak udarac. Najednom se posumnjalo u nepobjedivost Dunnovih.

Najgore od svega bijaše to što ga je iznevjerio Rocker. Njegov Rocker je uvijek bio najpametniji među njima. Ostali samo slušaju naređenja i vjeruju da ih ništa ne može poraziti.

Bul Dunn, međutim, nije bio tako glup. Doživio je već buđenje sasvim mirnih i pokornih naselja, i najednom bi drveće procvjetalo obješenim odmetnicima. Napustio je Virginia City u posljednji čas, malo prije nego što je započelo vješanje. Najednom je, probudivši se ujutro, osjetio neodoljivu želju da ode... i otišao je. Kad je doznao da su mnogi zaplesali na užetu, shvatio je da je bio u pravu.

Jesu li mu tijekom godina osjetila otupjela?

Da li sada Rocker predosjeća nešto takvo? Rocker je uvijek bio oprezan. Iako najbolje rukuje revolverom, nije baš sklon pothvatima i pustolovinama.

— Dobro, Rockeru, maločas si pravilno kazao: okušat ćemo sreću još jednom... još samo jednom. Ako ne uspijemo, odjahat ćemo na sjever.

Rocker se osjećao nelagodno, ali je znao da nema smisla protivurječiti, pogotovo kad je dobio veći ustupak nego što je očekivao.

Nije mogao zaboraviti Curlyjevo krvavo, izudarano tijelo. Nikada nije volio Culyja premda mu je brat, uvijek je u njemu bilo nešto nezdravo, ali ga je uzdrmao taj prizor.

Što daje takvu snagu tim Sackettovima?

Možda je pogodio srž teksaški rendžer McDonald kad je rekao: »Ništa ne može zaustaviti čovjeka koji zna da je u pravu.«

XV

Stoka je stigla sutradan prije podneva. Kretala se sasvim pokorno.

Dok su se Indijanci brinuli o stadu, ja sam s Gallowayem, Shadowom i Farnumom otišao na planinske livade da kosimo travu. Galloway i ja smo bili naviknuti na košenje, pa smo, ujednačeno i široko zamahujući, brzo napredovali. Shadowu i Farnumu je bio nepoznat taj posao, pa su se u početku mučili.

Uvijek nam je bilo pri ruci oružja, a stražarila bi i dva Indijanca. Taj su zadatak obavljali dječaci. Imali su dobar vid i bili su sretni što mogu pomoći; osim toga, stražarenje je ratnički posao, pa im je bilo drago.

Nismo vidjeli Dunnove.

U mojim se mislima neprekidno javljao Rossiterov ranč, no imali smo previše posla i nisam mogao otići ni za tren. Tko god misli da se uzgajanje stoke sastoji u tome da vlasnik sjedi i gleda kako se goveda debljaju, grdno se vara. To je i te kako naporan posao, od zore do mraka.

Ujutro trećeg dana došao je Parmalee s kosom i sve nas iznenadio. Kosio je najbolje. Razlog je sasvim jasan: oni u nizini imaju mnogo više trave nego mi na brdima. U kraju iz kojeg ja potječem govedima su noge kraće na jednoj strani zato što neprekidno idu po obroncima!

Kad se iz naših planina šišmiši i ptice prenesu u nizinu, potpuno se zbune i sjede u travi. Navikli su da lete usporedo sa zemljom a ne iznad nje.

Kad u nas netko pogrešno korakne dok ore, padne u susjedovo polje s bundevama, što često dovodi do nesporazuma.

Crkva nam se u zavičaju nalazila u dolini, pa bismo se ujutro samo otklizali niz obronak.

Dakle, čak je i Logan jednog dana donio kosu i pridružio nam se. Bio je snažan i kosio je širokim zamasima; svoj dio posla bi obavio još prijepodne, a onda bi sjeo kraj vatre i zadirkivao nas da smo spori.

Kad smo nakosili dovoljno i kad se trava osušila napravili smo od sijena plastove. Logan se i tu pokazao spretnim, no nitko nije mogao nadmašiti Parmaleeja.

Parmalee je bio nenadmašiv i u čitanju. Posvuda je nosio knjige. Nije mi bilo jasno što će mu, kad je tonako znao već napamet sve što je pročitao. Uvečer pored vatre, kad se inače pričaju priče o duhovima i slično, on nam je recitirao pjesme.

Pročitao je već i pjesme nekih Grka i Francuza, a bila je prava milina slušati ga. On i Nick bi sjedili jedan nasuprot drugome i govorili naizmjence pjesme, katkad i satima. A kad ne bi njih dvojica započeli time, počeo bi Logan. Ne znam odakle njemu takvo znanje; uvijek tvrdi da ne zna ništa, a zapravo zna vrlo mnogo. Jednom je priznao da ga je jedne zime zatrpao snijeg, te je neprestano čitao pet knjiga koje je imao kod sebe. Među njima je bila i Biblija. Znao je sve pripovijesti iz nje, ali nije, čini se, prihvatio i moralne pouke.

Umio je satima pričati zanimljivo o krajevima koje je vidio ili o zlim ljudima koje je sreo. U to je doba naš svijet bio malen. Pričali bismo jedni drugima o svojim iskustvima i tako upoznavali putove, maršale, zle ljude i zle konje, grube krčmare i slično iz krajeva koje nismo nikada ni vidjeli.

Prema mjerilima što vladaju na Istoku, Logan Sackett nije bio loš čovjek, prema mjerilima na Zapadu bio je loš. Na Zapadu loš čovjek nije bio uvijek zao čovjek ili odmetnik; lošim se smatra onoga s kojim je loše sukobiti se, čovjek kojeg treba ostaviti na miru. A upravo takav je bio Logan. Bio je nagle ćudi. Ako bi netko govorio bezobrazno s njim, bilo bi mu najpametnije da posegne za oružjem čim progovori... no, i tada bi zakasnio.

O Loganu se pričalo da je odmetnik. Slutim da je u životu ukrao poneko govedo, ne bih se iznenadio niti ako je zaustavio poneku poštansku kočiju

i pretražio putnike. O toj se strani njegova života nisam nikada raspitivao. Pa ipak, čvrsto sam uvjeren u jedno: nikada nije učinio nikakvu podlost.

Svi smo bili čuli o Vernu Huddyju, ali kao što se događa, s vremenom smo postali nemarni i jednim okom promatrali brda. I Indijanci su još stražarili. No, jednoga dana iznenada opali puška i jedan naš Indijanac se sruši na zemlju. Bio je mrtav.

U tom je trenutku bio stajao samo metar od mene. Ja sam se upravo primaknuo loncu, kako bih zagrabio graha, a on je stao na moje mjesto i čekao, držeći tanjur.

Bio sam uvjeren da je hitac bio namijenjen meni. Vern Huddy je zacijelo nanišao i načas pogledao u stranu napinjući pušku. Opalio je prije nego što je opazio da se stanje izmijenilo. Žalio sam Indijanca, ali sam istodobno bio sretan što sam ostao živ.

Premjestili smo logor dublje u šikaru, i od tada smo svi izbjegavali čistine.

— Treba da netko ode na obronak i potraži ga — reče Logan.

— Ja ću poći. Ja se najbolje šuljam — rekoh. — Svatko ima neke navike. Ako pregledam mjesta na kojima je bio, ustanovit ću odakle najradije puca.

Moje je objašnjenje bilo razumno, pa mi je pripao zadatak da odem u brda.

Traženje ubojice nije za one kojima su slabi živci. Prije ili kasnije, ubojica otkrije da ga netko progoni i tada postaje progonitelj.

Pronađem li ga uskoro, imat ću sreću ili nesreću, ovisno o tome tko koga prvi ugleda; vjerojatnije je da ću dugo tragati za njim i da će to biti mukotrpno.

Kad je zanoćilo, pažljivo sam se zagledao prema brdima. Postavio sam pušku na rašljastu granu, uzeo u obzir visinu onog ubijenog Indijanca i mjesto gdje ga je pogodilo tane, te sam, gledajući niz puščanu cijev, odredio područje odakle je hitac ispaljen.

Vjerovao sam da Vern Huddy više nije ondje. Preselio se i pronašao neko novo pogodno mjesto. Možda i ne zna da me nije ubio, a možda zna.

Prije nego što sam krenuo u šumu, otišao sam još u Shalako po neke stvari i ondje nabasao na Meg Rossiter.

Ona se dovezla u grad s ocem, jer su im bile potrebne neke namirnice. Grad je grad, ma koko malen bio, i Meg je, kao i svaka djevojka, željela što češće navraćati u njega.

Upravo je skrenula prema trgovini kad sam ujahao u ulicu. Zastali smo oboje i pogledali se. Ona je malo podigla suknju, kako je ne bi zaprašila, a ja sam se spremao da sjašem.

— Dobar dan, gospođice! — rekoh napokon.

— Dobar dan — odvrati ona hladno kao led. Kad sam sjahao, doda: — Onaj vaš brat se, vjerojatno, veoma ponosi sobom.

— Galloway? Zašto?

— Zato što je umalo ubio jadnog Curlyja. Bilo je to grozno! Trebalo bi da se stidi!

— Gospođice, nemate pravo tako govoriti — rekoh zapanjeno. — Curly je iznenada sputao lasom Gallowaya i vodio ga u šumu. Prijetio mu je mučenjem. Galloway se oslobodio a Curlyja je vukao konj, to je sve.

— Galloway se oslobodio! To je uvjerljivo, zar ne? Tko mu je pomogao?

— Bio je sâm. Mi ostali smo bili pored stada, kilometre i kilometre odavde.

Oči su joj srdito zasvjetlucale.

— To priča vaš brat. Ne vjerujem ni riječ. Curly nije takav momak.

— Žao mi je, ali upravo se tako dogodilo. — Donekle se već razljutivši, rekoh: — Curly nije baš bog zna što. Nije hrabar kao što je bio Alf i ne doseže ocu ni do koljena. Samo je zgodan, to je sve. Inače mu je narav podla.

Nijemo me gledala, probadala me pogledom, a onda se okrene i žustro ode u trgovinu.

Ja sam još stajao vani, u mislima psujući sebe i svoju smolu. Danima se pripremam i zamišljam susret s njom, ali ni na kraj pameti mi nije bilo da bi taj susret mogao ovako završiti.

Zaljubljena je u Curlyja preko ušiju, pomislih. Zacopala se u njega i ne misli više ni na koga drugog. Pa, neka ga uzme!

Htio sam ući u trgovinu, ali sam se bojao da će pomisliti da je slijedim. No, morao sam ući, zato sam i dojahao u grad.

Naposljetku povučem odlučno obod šešira, malo isturim glavu i uđem.

Odmah mi priđe trgovac Johnny Kyme.

— Čime vas mogu poslužiti, Sackette?

— Dajte mi deset metara kožnate uzice i dva lovačka noža s tankom oštricom.

Kupio sam i sjekiru, čavle i neke sitnice. Kupio sam, također, hlače od domaćeg platna... kad grmlje zapne za njih, manje se čuje nego kad struže po pamučnim hlačama ili hlačama od jelenje kože... i vunenu kapu sa štitnicima za uha, premda sam znao da mi neće biti potrebni. Dok se budem šunjao kroz šumu, šešir bi mi mogao samo smetati, a štitnik na kapi će mi zaštititi oči od sunca i bolje ću vidjeti.

Meg prođe baš kraj mene, iako je mogla otići i s druge strane. Podigla je bradu i žustro koračala sitnim koracima. Najednom sam se ohrabrio i kad bih vas smio počastiti kavom u obratio joj se.

— Gospođice, bilo bi mi vrlo drago kad bih vas smio počastiti kavom u krč... hoću reći, u restoranu, ako nemate ništa protiv.

Za tren mi se učinilo da će me odbiti, no pomoglo mi je nešto što nije bila moja zasluga. Ona je došla u grad, a svaka se djevojka, kad se svrati u grad, sastane s nekim momkom. Dok bude pila kavu, moći će zamišljati da je otmjena dama u nekom otmjenom restoranu.

Pogledala me u oči, još i sada hladna kao led, i odgovorila:

— Hvala, gospodine Sackette. Dajte mi, molim vas, ruku.

— Vratit ću se po sve to — dobacio sam preko ramena trgovcu i izišao, ponosan poput purana, dok me ona držala ispod ruke kao da idemo na neki svečan ples.

Krčma je bila prije svega krčma, ali je jedna strana bila predviđena kao restoran, u koji su mogle svraćati žene, ako bi zaželjele; kad bi one bile prisutne, muškarci bi malo stišali glasove i izbjegavali grube izraze. Zaprav, rado su vidjeli unutra žene, one su ih podsjećale na dom, a većina nas je bila osamljena.

Dok smo se penjali stubama prema vratima, crvenio sam se kao rak. Nisam bio navikao da vodim djevojku, a nastojao sam prikriti da sam nevješt.

Čim smo ušli, priđe nam Berglund, prebacivši ubrus preko ruke kao da je poslužitelj u nekom prvorazrednom lokalu.

Oboje naručismo kavu, i on nam je donese. Štoviše, donio nam je i nekakve kolačiće s čokoladnim preljevom. Đavo me odnio ako sam znao da u njega ima i takvih kerefeka! Izrazio sam mu svoje iznenađenje.

— Ah, imamo mi ovdje svašta — odgovorio je. — I za elitnu klijentelu.

Nisam znao da li sam i ja »elitna klijentela« ili je to, možda, nešto zbog čega bi trebalo da pucam na njega, pa sam ostao ozbiljan i ravnodušan, tako da može pomisliti ili da znam o čemu govori, ili da su me njegove riječi razljutile.

Sjedili smo tako, pijuckajući kavu, grickajući kolačiće i razgovarajući.

Ona poče pričati o vremenu, kao da se maločas nije baš ništa dogodilo, kao da se uopće nismo prepirali zbog Curlyja. Ja je upitah za oca, a ona mene za Parmaleeja i Logana, i tada mi, nekako poče pričati o jednoj pjesmi koju je pročitala, pjesmi nekog Tennysona. Poznao sam svojedobno jednog kauboja koji se tako zvao, ali ne vjerujem da je riječ o njemu; kad ni čitati, a kamoli pisati.

sam ga posljednji put vidio, nije znao

Iz njena se pričanja moglo zaključiti da ju je oduševila knjiga, a osobito neki Lancelot koji je stalno bockao ljude kopljem.

Kako nisam pročitao tu knjigu, morao sam uglavnom šutjeti. Ipak, napomenuo sam da je čovjeka s takvim teškim željeznim oklopom mogao nositi samo vrlo jak konj. Učinilo mi se da joj se moja napomena nije baš naročito svidjela i da je odudarala od njena raspoloženja. Nastavila je pričati o viteštvu i o romantičnim ljubavima, a oči su joj se sve više blistale, tako da sam se napokon počeo pitati gdje bih mogao nabaviti neko takvo željezno odijelo.

Bilo kako bilo, ugodno smo ćaskali i ja sam se ražalostio kad smo popili kavu i pojeli sve kolačiće.

Činilo se da ćemo se rastati u prijateljskom raspoloženju kad Meg iznenada reče.

— Niste vi jedini kamenčić na žalu. U prvi čas je nisam razumio.

— Posjećuje me gospodin Huddy — objasni ona tada. — Vrlo je ljubazan.

— On nas pokušava ubiti — rekoh brzopleto. — Skriva se u brdima i puca na nas. Ubio je jednog našeg Indijanca, još dječaka.

Lice joj malo problijedi. Skočila je na noge tako naglo da je umalo prevrnula stol.

— Flagane Sackette, ne želim vas više nikada vidjeti!

Odjurila je kao vihor.

Brišući jednu čašu, Berglund reče, ne gledajući nikoga:

— Bolje da se ljute nego da su ravnodušne.

— Ah, zavežite!

Izišao sam, bijesan na sebe, na Berglunda i na Meg Rossiter.

XVI

Ono što sam rekao bila je sušta istina, ali sam pogriješio što sam je rekao baš u tom času, i to njoj. Meg Rossiter je bila osamljena u kraju punom muškaraca, većinom starijih od nje. Nije bilo nikakvih zabava, ni plesova, ni drugih mogućnosti da nekamo ode. Nije često imala priliku da bude djevojka i da očijuka.

Premda ne znam mnogo o ženama, opazio sam već da se rado poigravaju muškarcima, da huškaju jednog protiv drugog i da im je ugodan dojam da su željene čak i ako nisu. Meg se, činilo mi se, zagledala u Curlyja, a onda sam joj ja otvoreno rekao da on ne vrijedi ni pišljiva boba; štoviše, Curly je to i dokazao.

Ma što ona meni govorila, zacijelo je doznala što se priča u trgovini. Johnnny Kyme je bio oženjen, a njegova žena se družila s Meg; ona je svakako dobro znala kakva je hulja Curly, ali to nije pomoglo Meg. Sada me izaziva Vernom Huddyjem. Možda želi izazvati ljubomoru u meni, a možda želi samo da joj se udvaram. No, raskrinkat ću i tog Huddyja kao što sam Curlyja, ili još gore.

Sutradan smo se ujutro posavjetovali malo. Bili su prisutni Logan, Parmalee, Galloway i Nick Shadow, a Charlie Farnum je došao baš kad smo počeli razgovarati. Sve su znali u što se upuštam i znali su da je to pitanje života i smrti. Tražit ću u šumi čovjeka koji je vrstan strijelac, koji se kreće poput mačke i ima osjetila divlje životinje; barem smo takve podatke dobili o njemu. Jedan će od nas stradati. Ja sam to znao, a i oni su znali.

Huddy rijetko puca, gotovo nikad ne promašuje, a nijedan od onih malobrojnih koji su ostali živi poslije njegova hica nije ga vidio niti je, čak, znao da je on u blizini.

Razgovarali smo i o koječemu drugom, a onda ja ustanem i uzmem pušku.

— Neću povesti konja — rekoh. — Morao bih ga ostaviti negdje i vratiti se po njega, a ubojica bi to dobro znao. Ne želim biti vezan ničime.

Bilo je rano jutro i u dolinama je ležala maglica. Okruživala me tišina. U takvim se trenucima svaki zvuk u šumi čini pojačanim, ali ja nisam čuo ništa.

Kretao sam se oprezno i nisam žurio. Izabrao sam zaobilazni put. Pojma nisam imao gdje je Huddy, no znao sam da, najvjerojatnije, nije ondje gdje bih ga ja mogao očekivati.

Moj prvi cilj je bilo ono mjesto s kojeg je pucao. Htio sam vidjeti kakav mu se položaj za zasjedu sviđa i, ako bude moguće, pronaći jasan trag tako da ga mogu prepoznati u svako doba. Zasada sam tapkao u mraku. Polako sam se šunjao kroz šumu prema sjeveru i stigao do jedne vododerine. Prešao sam preko nje, tražeći tragove; pronašao sam samo tragove jelena, srna i manje divljači. Krenuh uz vododerinu, zaustavljajući se svaki čas; zastajao sam djelomično zato što sam uvijek tražio najbolji zaklon a djelomično zbog visine.

Oko podneva sam zastao u šumarku omorika.

Jedan sat sam kroz Loganov dalekozor promatrao planinski obronak od podnožja do vrha.

Najprije sam tražio bilo kakve znakove života. Dvaput sam spazio srne kako mirno jedu. Povremeno bi uzletjele ptice, no činilo se da nisu uznemirene.

Zatim sam počeo tražiti mogućnosti da stignem do tog obronka. Pronašao sam prikladan put, no odmah sam ga zanemario. Bez sumnje, i on je već vidio taj put, pa sada vreba.

Pogurivši se, spustio sam se u vododerinu. Za jedan sat pronašao sam mjesto odakle je pogodio Indijanca.

Napravio je tu humak na koji je mogao položiti pušku. Ništa mu nije ometalo vidik, a udaljenost je iznosila otprilike četiri stotine metara.

Nije se potrudio prikriti da je bio tu, vjerojatno sumnjajući da će ga ikada itko potražiti i pronaći to mjesto.

A možda je htio da to bude mamac.

Ta mi pomisao prođe kroz glavu dok sam čučao i gledao skrovište. Istog se časa bacim na zemlju i otkotrljam u grmlje.

Začuh hitac. Tek kad sam se udaljio već desetak metara, sjetih se da sam čuo fijuk metka. Znači, za dlaku sam se izvukao.

On je znao gdje sam nestao a ja pojma nisam imao odakle puca. Nastavio sam hitro i nečujno niz padinu. Nađoh se ispod onog mjesta odakle je pucao na nas.

Da li se povlači, ili me progoni?

Tek što sam postavio sebi to pitanje, već sam znao odgovor. Progoni me. Vern Huddy je samouvjeren, možda i previše. Vjeruje da mu u ovoj igri nema premca, a možda i jest tako. Ako jest, meni je odzvonilo.

Šćućurivši se u zaklon iz kojega sam mogao vidjeti na sve strane, razmotrih situaciju.

Postoji velika mogućnost da se on poslije hica kojim je ubio Juta povukao više na obronak i strpljivo čekao, uvjeren da će ga netko potražiti. Prolazilo je vrijeme i on se malo opustio. Možda je pomislio da nitko neće doći, a ja sam se nekako došunjao i on me u početku nije vidio... što je bila izvanredno sretna okolnost za mene. Ili mu je, možda smetala neka grana ili nešto drugo, pa je morao pričekati da se pomaknem.

Sve to nije mi se baš nimalo sviđalo. Zacijelo je za proteklih dana dobro proučio obronak i poznaje ga bolje nego ja.

A što je sa stražnjom stranom? Možda o tom dijelu planine ne zna ništa, pa bih ga mogao odvesti onamo, u kraj koji nam je obojici nepoznat. Da bih to učinio, treba da još neko vrijeme ostanem živ.

Najgore je bilo to što se nalazio iznad mene.

Počeh se oprezno šunjati, pazeći da ne slomim nijednu grančicu, da ne zakotrljam nijedan kamenčić, da ne zanjišem nijednu granu. Odjeća mi je bila meka, pa se, kad bi me okrznulo lišće, nije čulo gotovo ništa.

Je li negdje sakrio konja? Da li ostaje na planini i prekonoć?

Jedna mi je okolnost išla u prilog: doznao sam da posjećuje Meg Rossiter. To je značilo da povremeno silazi s planine, pa su postojali izgledi da ga negdje dočekam.

Prođoh kroz gaj topola, okružen omorikama, a onda promijenim smjer i počnem se vraćati koso prema gore.

Umalo sam uspio. Iznenada, niti stotinu metara od sebe, ugledah siv mokasin.

Dignem pušku i opalim, baš kad se stopalo povuklo.

Hitro ispalim dva metka u grmlje iznad mjesta gdje sam vidio mokasin, zatim kliznem desetak metara niz padinu, ustanem i potrčim kroz šikaru. Trčao sam hitro i tiho, krećući se u luku i želeći da stignem iznad njega.

Ništa se nije čulo, jedino je moje srce lupalo. Nije lako trčati na takvoj visini, premda sam odrastao u planinama.

Mala je bila nada da sam ga pogodio. One sam metke ispalio u grmlje zato što sam ga htio prestrašiti. Dabome, moglo se dogoditi i da ga pogodim, ali vjerojatnost je bila mala.

Kad sam došao do daha, osluhnuo sam, zatim sam se nastavio penjati, koristeći se svakim zaklonom koji sam mogao pronaći, dok se nisam popeo barem trista metara.

Tada pregledam teren oko sebe. Iznad mene je bio kraj šume, više ne

daleko. Time se smanjivao moj manevarski prostor, ali je i on imao manju mogućnost da me zaobiđe.

Položaj mi se, uglavnom, svidio. Od golog planinskog vrha odvajalo me samo rijetko kržljavo drveće i stijenje. I s desne je strane planina bila gola oko četiri stotine metara, zatim je raslo grmlje i nisko drveće, all dovoljno da se u njemu sakrije čovjeka. Bio je to, međutim, otok a dolje je padina opet bila gola.

Dugo se ispod mene ništa nije micalo, a onda iznenada uzleti neka ptica. To je moglo značiti svašta, i ništa. Čekao sam, uperivši pušku.

Najednom začujem pad nekog kamena, potom kotrljanje šljunka. Dopiralo je to s obronka na desnoj strani, no ništa se ondje nije micalo.

Priljubivši se uz tlo, promatrao sam teren s lijeve strane i u idućem trenutku zamijetio micanje. Jurnuo je kroz grmlje, vidio sam ga samo kao sjenku, i pokušao se malo približiti.

Časak, dva pratio sam ga nišanom, a zatim opalim. Pogodio sam tlo, pa opalim ponovo i još jednom.

Dolje, na obronku, zakotrlja se šljunak, ali ja se nisam pomakao. Ako je mrtav, nije važno; ako je živ, čeka da dođem provjeriti učinak svojih hitaca. No, ja to neću učiniti.

Prođe jedan sat. Približavao se zalazak sunca.

Odozdo sam čuo prigušeno stenjanje, ali još ni sada se nisam micao. Ako umire, može umrijeti i bez mene; ako je varka, u što sam bio uvjeren, neće me privući.

Zabrinjavao me, međutim, zalazak sunca. Znao sam da će se sunce spuštati baš iza tog grmlja i da će me neko vrijeme zaslijepiti, pa neću dobro vidjeti u tom smjeru.

Bilo je vrijeme da krenem. Tiho sam se počeo šunjati na drugu stranu, Zavukao sam se među topole, najveće koje sam ikada vidio. Dok sam se ondje odmarao, punio sam pušku.

Uvidio sam već da bismo se ovako mogli skrivati tjednima i povremeno pucati nasumce jedan na drugoga; trebalo je učiniti nešto kako bi to završilo. Vjerovao sam da sam ga nekoliko puta preplašio. Htio sam ga prisiliti da bude poduzetniji; dok se miče, veća je mogućnost da ga spazim.

Spuštao se suton, pa sam se pitao što će on učiniti. Da ja imam djevojku poput Meg i da me ona čeka, napustio bih ovu staru, crnu planinu i odjahao k njoj.

Žurno sidoh s planine. Zaobilazno stigoh u naš logor, uzeh svog konja i uputih se prema Rossiterovu ranču.

Sakrivši konja u šikari, promatrao sam ranč. Nije prošao ni sat kad se Vern Huddy pojavio, nalickan kao kauboj nedjeljom, u čistoj košulji i crnom kaputu. Ostavio je konja pred prečkom za vezanje i popeo se uza stube.

Nekoliko sam se časaka bavio mišlju da se sakrijem u grmlju i pogodim ga kad izađe; on bi to učinio. No, meni su se gadile zasjede. Više nikada ne bih mogao pogledati Gallowayu i Parmalejue u oči kad bih pobjedio na takav način ... da i ne spominjem Meg, ako bi to saznala. A vjerojatno bi ... Ja baš ne umijem zatajiti nešto čega se stidim.

Ustanem i povedem konja u dvorište. Napojim ga na koritu s vodom i zatim privežem kraj Huddyjeva konja, a onda se popnem stubicama i pokucam na vratima.

Otvorio mi je Rossiter.

— O, dobra večer, mladiću! Drago mi je što vas vidim! Stigli ste baš na večeru!

Povede me u blagovaonicu.

Taj prizor neću nikada zaboraviti. Vern Huddy je poprilično zinuo ugledavši me, problijedivši od iznenađenja. I Meg se iznenadila, no njezino je iznenađenje potrajalo samo sekundu, dvije, a onda se obradovala. Sada su bila tu dvojica koja joj se udvaraju. To je mogla samo poželjeti. Dabome, nije znala ništa o onome što se tog dana zbivalo na planini.

— Gospodine Sackette — reče ona cifrasto — želim vas upoznati s gospodinom Huddyjem.

Nakesih mu se.

— Željno sam očekivao susret s gospodinom — rekoh. — Zapravo, razmišljam o njemu cijeli dan.

Meg se zbuni.

— Tako?

— O, da! On je takav čovjek da se o njemu mora razmišljati. Sasvim mi je shvatljivo da mu djevojke posvećuju svoje misli, ali vas uvjeravam, gospođice, da ga je prilično teško uhvatiti.

— Gospodin Huddy i ja smo se upoznali tek prije nekoliko dana — odvrati ona.

— Trebalo bi da budete uz njega dok još možete. Možda neće dugo biti s nama.

Osjećao sam se baš dobro. Iznenadio sam oboje i smeo, pa sam bio raspoložen za šalu. Uostalom, pružila mi se prilika da ga donekle ocijenim.

Bio je prilično mršav, uska i donekle kisela lica, zbog čega je izgledao malo stariji nego što je bio. U ovom je času bio bijesan, to bješe vrlo očito. Vidio sam, osim toga, da misli vrlo dobro o sebi, i da mu se sviđa da ga se ljudi boje. Možda me ubije prije nego što se sve ovo završi, no uplašiti me ne može. On je za mene samo čovjek s cružjem u ruci, a takvih sam vidio mnogo.

Kad je okrenuo glavu, ugledah ogrebotinu na čelu; možda od neke grane, no vjerojatnije od metka. Jesam li se prevario kad sam čuo ono stenjanje? Da li se onesvijestio i nemoćan ležao ondje cijelo vrijeme?

— Gospodine Huddle (zbrka, np. prev.) — rekoh — čini mi se da ste u mraku naletjeli na nešto. Budite oprezni.

— Zovem se Huddy — odvratio je razdražljivo — i bit ću ubuduće oprezniji. Doduše, smatram da posao koji obavljam neće potrajati dugo. Gotovo je suviše lagan.

— E, tako bi trebalo da svatko shvaća svoj posao — rekoh srdačno. — Milo mi je kad vidim poduzetne mladiće. Da bi se uspjelo, potrebna je poduzetnost.

Meg je otišla po pladanj s mesom.

Huddy me mrzovoljno promatrao. Očito, nisam ga baš zabavljao.

— S tobom ću lako izaći nakraj — reče mi. — Nisi opasan. Sutra ...

— Zašto ne bismo večeras? — predložim. — Možemo odjahati cestom, zaustaviti se na određenoj udaljenosti i obračunati se.

— Nisam budala! — odgovorio je srdito.

Uto uđe Meg i osmjehne nam se obojici. Uživala je, a ako je nešto i naslutila, nije pokazala.

— Zaista mi je drago što sam upoznao gospodina Huddlea — rekoh. — Ne poznajem još mnogo ljudi u ovom kraju, pa ih želim što više upoznati. — Pogledao sam ga i nasmiješio mu se. — Kao što čujem, bliski ste obitelji Dunn. A, to su dobri susjedi — nastavih. — Eto, neku noć su nas, dok smo tjerali stoku, svi čekali satima u mraku kako bi nam mogli pomoći. A vidjeli smo se samo nekoliko puta. Da, ja takve ljude nazivam pravim susjedima. — Upitah Meg: — Što vi kažete?

— Nisam ništa čula o tome.

Sada je bila oprezna. Naslutila je da se nešto zbiva i zacijelo se sjećala mojih riječi o Vernu Huddyju. Osim toga, on baš nije znao prikriti svoje osjećaje. I slijepac bi bio vidio srdžbu na njegovu licu.

— No, mislim da je to vrlo lijepo od njih — doda ipak.

— I ja tako mislim, pogotovo kad se uzme u obzir da ih i ne poznajem. Čekalo nas je u mraku njih dvadesetak i na svaki način su nas htjeli iznenaditi svojom pomoći. Na sreću, mi smo već okupili nekoliko Indijanaca i zamolili ih da nam pomognu, pa smo se samo zahvalili i produžili za svojim poslom.

U sobi je sjedio i Rossiter. Nije ništa govorio, ali nije ništa ni propuštao od naših riječi. On nije bio budala, a i čuo je što se priča u okolici. Uostalom, činjenice su bile očevidne. Mi, Sackettovi dotjerali smo stoku, veliko stado, i jasno pokazivali da se namjeravamo naseliti. Dunnovi su, međutim, podigli samo nekoliko građevina, ali se nisu nimalo brinuli o svojoj zemlji.

— Namjeravamo graditi — rekoh Meg — a tada ćemo pozvati sve ljude iz okolice. Mi, Sackettovi, dobro pjevamo... ja ne, nisam bogzna kakav pjevač, ali ostali jesu. Potječemo iz Walesa i Irske, pa odande vučemo tu sklonost prema pjevanju. Dakle, gradit ćemo i pjevati. Nekoliko ih zna svirati na guslama. Dobro ćemo se zabaviti. Ja sam ozbiljan, ali Galloway je vrlo veselo naravi.

— Obožavam zabave! — reče iskreno Meg. — Otkad smo ovdje, još je nitko nije priredio. Mislim da nema ni dovoljno ljudi.

Pogledah je.

— Gospođice, na Zapadu ima uvijek dovoljno ljudi za zabavu. Vidio sam već kauboje koji su dojahali iz udaljenosti od stotinjak kilometara samo da bi vidjeli zgodnu djevojku, a vi ste, gospođice, najzgodniji!

Kao što rekoh, ne umijem baš razgovarati s djevojkama; zaveže mi se jezik i šutim kao zaliven. Međutim, ovdje, dok je Vern Huddy sjedio s druge strane stola i poprilično se mučio, prilično sam se oslobodio i počeo govoriti poput, recimo, Gallowaya. Možda mi se to dogodilo zbog uzbuđenja. Nesumnjivo, Huddy mi se gadio i želio sam ga što više razdražiti. U svom sam životu upotrebljavao revolver, no nikada zato da bih hladnokrvno nekoga ubio; pucao sam braneći život ili imovinu i kad sam bio na to prisiljen. Nisam vjerovao da bi se Vern Huddy mogao obračunati bilo s kime licem u lice.

Meg se doimala iznenađeno i zadovoljno, ali je istodobno izgledala tako kao da ne može povjerovati da sam joj to ja rekao. Ni ja nisam mogao vjerovati. — Dobro je što stižu ovamo novi ljudi, gospodine Huddle — rekoh. — Potrebni su nam ljudi koji mogu pomoći pri gradnji, kako bi se u budućnosti lakše živjelo. Željno očekujem ono vrijeme kad ćemo ovdje imati škole i udobne domove. Vi, vjerojatno, tražite rude?

— Ne, ne tražim. — Vern Huddy digne pogled i zagleda mi se u oči. — Bavit ću se stočarstvom.

— Šali se! — uskliknuh veselo. — Ja sam ga smatrao rudarom. Danas je obišao cijeli obronak, kotrljajući kamenje i provlačeći se kroz grmlje; bez sumnje, nešto je tražio, a uvjeren sam da to nisu bila goveda.

Jeo je malo, kao da nema apetit, dok sam se ja osjećao dobro.

Nakon večere ustane. — Žao mi je, ali moram ići.

Bio je donekle ukočen i veoma srdit.

— Onda mislim da je bolje da i ja krenem. — Pogledam Meg. — Znate, gospođice, netko je pucao neki dan iz tame, pa mislim da nam prijeti manja opasnost ako odjašemo zajedno. Nitko neće otvoriti vatru na dvojicu.

— O! — Bila je razočarana. — Zar morate poći?

— Gospodin Huddle može ostati ako želi — rekoh — ali ja moram krenuti.

Ni na kraj pameti mu nije bilo da ostane pošto ja odem i tako mi pruži priliku da ga dočekam u zasjedi kraj ceste ili da krenem za njim. Stoga izađosmo zajedno.

Rossiter i Meg su nas ispratili.

— Drago mi je što ste nas posjetili, Sackette — reče rančer, rukujući se sa mnom. — Dođite opet. — Pogleda prema Huddyju. — Laku noć, gospodine Huddle — doda, a ja se tiho nasmijah.

Kad su se Rassiterovi vratili u kuću, Huddy naglo okrene konja i spusti ruku na revolver. No, u njega je već bio uperem moj revolver.

— Vladajte sobom, gospodine Huddle — rekoh — a valja poštovati opća pravila pristojnosti. Nikada ne pucajte u dvorištu onoga u koga ste bili ugošćeni.

Izvukao sam revolver toliko brže od njega da mu revolverska cijev nije još ni izašla potpuno iz korica. Znam, pomislio je da ću ga ubiti kao što bi on ubio mene.

— Jašite sada preda mnom — naredih — i ne pokušavajte nikakve gluposti.

Jahao je mirno do prve okuke na cesti, a onda je iznenada podbo konja i nestao iza nje. Pustio sam ga.

Obojica smo znali što slijedi: obračunat ćemo se sutra, u planinama.

Ludo bi bilo da sam produžio tim putem; mogao me dočekati u zasjedi. Stoga sam krenuo stazom što je vodila pored zapadne obale potoka Starvation.

Tek nakon nekog vremena sjetih se da su dijamanti i zlato o kojima nam je pričao Nick Shadow navodno skriveni kraj izvora baš tog potoka.

XVII

Kad je Logan Sackett poslije kosidbe ujahao u Shalako, Berglundova je krčma imala nov natpis: »Rudarova kćerka«.

Berglund ga je spremno posluživo hladnim pivom i radosno pričao o proćelju krčme koje je osobno obojio. Iznenada se trgne i upita:

— Došli ste sami u grad?

— A zašto ne bih? Nije mi potrebna pomoć.

— Mogla bi biti. Dolaze Dunnovi.

Logan Sackett pogleda letimično kroz prozor i natoči sebi pivo.

— Samo su petorica ili šestorica. Nije imalo smisla da dovedem Galloway a i pokvarim sebi zabavu.

— Niste baš sasvim sami. Upravo sam vidio Nicka Shadowa kako ulazi u trgovinu.

Vani je sjahao Bull Dunn. Ollie Hammer se polako osvrne, zatim i on spuzne s konja.

Logan popije dva, tri gutljaja piva, pa reče:

— Berglunde, ako imate ovdje nešto što vam je dragocjeno, sklonite to. Nema smisla da vam to razbijemo. Čini mi se da su Dunnovi željni borbe.

Prvi uđe Tin-Cup Hone. Ugledavši Logana, zastane kao ukopan.

— O, zdravo, Tine! Daleko si od kuće a imaš konja.

— Što to znači? — izusti oprezno Hone.

— Tko ima konja tako daleko od kuće trebalo bi da jaše na njemu — veselo će Logan.

— Ja ostajem ovdje.

— Dobro. Kad sam na pogrebu, drago mi je ako je leš zgodan.

Na stražnjim se vratima pojavi Riđi.

— Poslušaj njegov savjet, Hone — reče. — Ja sam jednom dobio takav savjet i povukao sam se. I nisam se pokajao.

— Zar nije sâm?

— Ne, Tine, nije. U gradu je i Nick Shadow, a on je pravi otrov što se tiče revolvera. Pripada onom soju kojemu je svejedno. Ne mari ni za što. Jesi li se ikada sukobio s čovjekom kojemu je sve svejedno? Svi umiru oko njega, ali on ostaje na nogama. Ja sam to doživio.

Hone polako priđe šanku.

— Vani su šestorica — izjavi — a doći će još četvorica. Čak ni Logan Sackett i Nick Shadow ne mogu tu ništa učiniti.

Riđi se osmjehne.

— Ne brojiš mene — izusti tiho. — Ja sam često bio na pogrešnoj strani, a ovaj put sam na pravoj. Vjerujem da sam spretan koliko i ti, Tine. Reći ću ti još nešto. Galloway je upravo sjekao jedno drvo kraj rijeke kad vas je ugledao. Sada su on, Parmalee i onaj njihov melez, Charlie Farnum, prijeko u konjušnici.

— Daj mi pivo — reče Tin-Cup. — Ožednjet ću jašući.

— Popij pivo na konju — promrmlja Logan. — Oni namjeravaju započeti predstavu.

Na vratima se pojavi Bull Dunn. Vidio je kako se stražnja vrata zatvaraju za Tin-Cupom Honeom i zagledao se u Logana.

— Čuo sam o tebi — reče.

— Obično se borim revolverom — odvrati Logan — ali tebe ću savladati šakama.

Dunn ga prezirno pogleda.

— Ne budi lud. Nitko mi nikada nije bio dorastao.

— Možda nisu obavili posao kako valja — reče Logan i udari ga.

Stavio je pivo na šank i nadlanicom ga ošamario po ustima. Pri tome mu je rasjeckao usne. Bull Dunn je bio snažan gorostast, ali je Logan Sackett, premda mnogo lakši, bio gotovo podjednako visok i vrlo širokih ramena.

Dunn nije ni trepnuo okom, no Logan iskoristi zamah, okrene se i ispruži lijevu ruku prema njegovoj glavi. Gorostas trzne glavu u stranu i šćepa ga svojim ručetinama.

Logan mu počne dlanom gurati bradu, prisili ga da nagne glavu natrag, a onda ga dvaput udari po rebrima i odgurne.

Stari rančer snažno udari protivnika i odbaci ga do šanka, zatim navali, pognuvši glavu i mašući. No Sackett se izmakne u stranu i oslobodi, i pri

tome pogodi rančera kratkim zamahom i rasiječe mu uho.

Bull se okrene gipko poput mačke, ispruži lijevu pa desnu ruku i ponovno nasrne, no Logan ga šćepa za glavu i povuče je prema svom podignutom koljenu.

Rančer zatetura natraške, krvareći iz usta i nosa.

Tada počnu stojeći jedan nasuprot drugome, zadavati udarce, nisu ni pokušali izmaknuti ili ustuknuti.

Logan je bio malo brži, a Bull teži i možda jači. Bila je to nemilosrdna borba. U prostoriju su se ugurali promatrači. Borci su padali, pa ustajali.

Logan sruši Bulla desnicom, ali rančer odmah ustane, obuhvati protivnika oko bokova i podigne ga s poda, a onda ga baci na stol, koji se raspadne.

Sackett zada kratak udarac desnicom i oslobodi se. Obojica se usprave. Bull zamahne nogom prema protivnikovim preponama, no Logan podigne koljeno i zaštiti se.

Tada navali, pogađajući uzastopce rančera u lice. Bull se povuče i malo pribere, zatim opet navali i sruši protivnika. Skoči, namjeravajući mu čizmama nagaziti na lice, no Logan se otkotrlja u stranu. Na vrijeme ustane i dočeka nalet. Opet su stajali i udarali se, stenjući pri svakom udarcu. Poderanih košulja i krvavih lica, zamahivali su i zamahivali, ali je Logan polako morao uzmicati pred gorostasovom sirovom snagom. Povlačio se kroz prostoriju, a onda kao da ga je najednom spopala slabost i naslonio se na šank.

Vidjevši da je na pragu pobjede, Bull povuče natrag šaku, pripremajući završni udarac. Logan Sackett, koji se samo pretvarao da je posve iscrpljen, zamahne kratko desnicom. Pogodio je rančera u bradu baš kad je onaj zamahnuo i zaustavio ga. Ošamućen, Dunn zastane, a Logan ga snažno udari objema šakama: lijevom u lice, zatim desnim aperkatom u trbuh.

Bullove noge pokleknu, a Logan ga još jednom pogodi u lice.

Rančer se sruši na koljena.

— Ne! — vikne Pete Dunn kao da ga je netko ubo. — Ne, oče! Oni te ne mogu pobijediti! Nitko ne može!

Bull ustane ošamućen i uzdrman, i tupim pogledom potraži protivnika. Ugleda Logana, kako toči sebi pivo, pa jurne na njega. No, Sackett podigne nogu, dočeka protivnika čizmom i odgurne ga. Dunn zatetura natraške i opet padne.

— Ostani na podu, prokleta budalo! — reče mu Logan. — Dovoljno si dobio.

Rančer promuca, pljeći u njega:

— Kad bih ... kad bih, barem mogao ustati ... k vragu ...

— Popij pivo — reče Logan. — Boriš se prilično dobro.

Priđe mu i, uhvativši ga za ruku, pomogne mu da ustane. Gurne pred njega pivo.

— Hladno je — reče mu. — Izvrsno prija poslije borbe a prije dugačkog puta.

Bull ga pogleda.

— Nije potrebno da mi to vješaš o nos — promrmlja. — Bilo bi pametnije da sam poslušao Rockera.

* * *

Na ulici je bilo vruće. Nick Shadow je stajao pred konjušnicom, izvan vidokruga, a Galloway je ostao na vratima, jer je iz sjene bolje vidio. Iz krčme se više nije čula tučnjava.

— Netko je pobijedio — reče Shadow — a netko izgubio.

Iz trgovine dođe Parmelee.

— Mislim da je gotovo — reče.

— Još nije — javi se Ollie Hammer — još nije sasvim.

— Zašto? — zapita Parmelee.— Unutra je borba završena. Da su pobijedili tvoji, već bi izišli na ulicu i potražili nas ostale.

— A što je s vašima? Zar oni neće izaći?

— Znaju da možemo sami riješiti sve — odvrati Parmalee, mirno se osmiehnuvši.

— Ti ćeš riješiti nešto, kicošu? Ti?! Prepuštaš posao Shadowu, ili onom svom bratiću ... ili što je znam kome.

— Da, on mi je bratić. Vjerujem da su sposobni da riješe teškoće, Hammere, ali ako sam ti ja miliji, evo, na usluzi sam ti. Povuci kad god želiš.

— Otmjena li čovjeka! Povuci kad god želiš — oponašao je Ollie Hammer. — Dobro ja ću...

Ruka mu se trzne prema revolveru.

Parmaleejev je revolver bio malo brži; njegov metak izbije Ollieu revolver iz ruke i baci ga u prašinu.

— Evo, pokazat ću ti da je to bilo namjerno — reče Parmalee i opet opali. Ovaj put pogodi revolverski držak na tlu. — Inače, ja sam stočar, a ne revolveraš.

— Ovo još nije kraj — zaprijeti Hammer. — Huddy je još na planini. Kad on završi svoj posao, neće više biti nijednog Sacketta. Osim toga, ne zaboravite Rockera.

Parmalee vrati revolver u korice i priđe Gallowayu

— Što misliš o tome? — zapita. — Da odemo gore i pomognemo Flaganu ?

— Flaganu nije potrebna pomoć. Sada zna da je sâm ondje. Može pucati na sve što se pomakne. Ako se i mi popnemo, zamrsit ćemo situaciju. Nećemo se uplitati. — Galloway podigne hlače. — Hajdemo svi kući. Treba da uskoro počnemo graditi staju, pa kuću. — Pokaže prema gorama. — Želim svakog jutra kad se probudim gledati te lijepe planine i pustinje čistilišta za dušu. Želim do kraja života ostati ovdje, gdje mogu slušati žubor vode i gledati lišće kako se pozlaćuje u jesen i ponovno ozelenjuje u proljeće. Želim gledati svoju stoku kako pase na livadama i slušati konje kako topću u stajama. Nikada nisam imao priliku da se mnogo bavim knjigama, ali ovo je knjiga koju svatko može čitati. Pronašao sam svoj dom.

XVIII

Vjetar je pjevao isprekidanu pjesmu među drvećem što je stajalo poput stražarâ. Tamne su čete borova podsjećale na neprijatelja koji se sprema navaliti, a negdje duž donjeg ruba te crne linije ležao je čovjek čija me puška ranila.

Vern Huddy je okusio krv i sada je još više žeđao za njom, a ja sam ležao ranjen njegovim metkom, drhtao pri svakom udisaju i čekao da se on pomakne i poduzme nešto.

Jedina je sretna okolnost bila to što nije znao pouzdano gdje sam. Njegov me metak pogodio prije jednog sata, kad sam jurnuo prema zaklonu, ali sam se odvukao malo dalje od mjesta gdje sam pao.

Zagrabih šaku snijega koji se, gotovo smrznut, zadržao u podnožju stijene kraj mene i stavih ga u usta. Osjetih divnu hladnoću kako mi silazi niz grlo i širi se tijelom.

Uklanjajući kamenje ispod sebe, naslagao sam ga oko sebe i tako se bolje ukopao, zaštitio od hladnoće i Huddyjevih metaka.

Bio sam slab i iscrpljen, donekle i zato što me Huddy, prije nego što me pogodio, dva sata uporno progonio, znajući da sam negdje blizu kraja šume i da ne mogu nikamo pobjeći.

Sada je, bez sumnje, čvrsto vjerovao da me ima u šaci.

Odavde se više ne mogu maknuti. Što se god dogodi, mora se dogoditi ovdje, govorio sam sâm sebi i vjerovao u to. Ne mogu se povući, jer je iza mene čistina, i on bi me čak i noću opazio nasuprot sivobijeloj pozadini.

Rupu u tijelu koju mi je stvorio metak, začepio sam mahovinom i sada sam čekao da dođe. Pojavi li se prije nego što se onesvijestim, možda ga pobijedim; ako dođe poslije pobjeda je njegova.

Smračivalo se. Dolje, u dolinama, već je mračno, ljudi sjede za stolovima i jedu toplu večeru. Ondje dolje i Meg Rossiter priprema večeru ocu ili pomaže kuharici, a moj brat i ostali se pitaju, sjedeći oko logorske vatre, gdje sam tako dugo.

Premjestivši se tako da mi bude udobnije, čekao sam.

On nije znao gdje sam ja, a ja nisam znao gdje je on; to nas je obojicu mučilo.

Drhturio sam od hladnoće, jer sam, bježeći, izgubio kaput. Bilo je već kasno doba godine, pa sam znao kako na toj visini noću može biti ledeno.

Nalazili smo se na drugom brdu negoli jučer, nepoznatom namą obojici.

Izvukao sam iz zavežljaja komadić suhog mesa i počeo ga žvakati. Taj moj zavežljaj bješe vrlo malen; nosio

sam u njemu samo nekoliko komada kruha i mesa, tek onoliko koliko mi je potrebno za jedan dan.

Izgubio sam već poprilično krvi. Metak mi je, po svoj prilici, pogodio vrh bedrene kosti, tako da mi je noga odrvenjela, a onda se odbio u meso i napravio veliku rupu.

Čak i ako me Huddy ne napadne imat ću veliku sreću preživim li noć. Krv istječe iz mene, a na njezino mjesto ulazi ledena hladnoća.

Iznenada se nešto pomakne. Ne uzeh pušku, već povukoh revolver.

Kako se mogao toliko približiti!

Začuh tiho cviljenje ...

Onaj prokleti vuk!

Kako me mogao slijediti čak dovde? Ali, zašto ne bi mogao? Očito je da me progoni. Znao sam da su divlje životinje ponekad čudne. Čuo sam da je neka pantera jednom slijedila nekog dječaka tri kilometra kroz mračnu šumu, samo metar, dva iza njega, a dječak joj je neprekidno govorio misleći da ga prati njegov pas. Kad se približio kući i javio se i kad su otvorili vrata, ugledali su panteru; u hipu je šmugnula u šikaru.

— Evo ti! — rekoh tiho i dobacim mu komadić mesa.

Pohlepno ga je zgrabio. Začuo sam žvakanje. Počeo sam mu šaptati i dozivati.

Nakon dugog vremena se pojavio, pužući kao da zna da se mora pritajiti. Onda zastane, slušajući me, pa se nastavi približavati.

Iako je već mal'ne sasvim zanoćilo, prilično sam ga jasno vidio. Izgledao je kao vuk, a ipak ne baš kao pravi. Činilo mi se da je mješanac, napola pas napola vuk.

Ispružih ruku prema njemu. Malo je zarežao, no više kao da me opominje nego prijeti. Zatim mi onjuši prste, smiri se i dopuže.

Pogladih ga rukom i osluhnuh, no nisam čuo ništa.

— Zaboga! — izletje mi protiv volje, jer sam se zapanjio. Vuk je oko vrata imao ogrlicu, tako stegnutu da se gotovo gušio!

— O, jadniče! — prošaptah i posegnuh za nožem.

Dok sam gurao nož pod orglicu, neprekidno sam mu govorio. Počeo se daviti, no kao da je znao da mu nastojim pomoći. A onda oštrica prereže ogrlicu i oslobodi ga.

Toliki me napor prilično iscrpio. Ležao sam sada i šaptao vuku da će sve biti u redu.

Jadnik, slijedio me cijelo vrijeme zato što je naslutio da bih mu mogao pomoći. Vjerojatno je kao štene bio u nekog čovjeka, koji mu je stavio ogrlicu, a onda se on vratio u šumu ili je, možda, taj čovjek umro. Rastao je, a ogrlica ga je počela gušiti. Nije čudo što je bio tako pohlepan za sitnim komadićima koje sam mu dobacivao. Njih je mogao progutati.

Gladio sam ga i govorio mu, a on, začudo, nije pokazivao nikakvu namjeru da ode. Privukao se još bliže i čak mi obliznuo ruku.

Ležeći kraj mene vuk me ugrijao, a i donekle sam odvratio pažnju od glavnog problema i zaboravio da moram ostati budan. Bilo kako bilo, zaspao sam.

Odjednom začujem tiho, prijeteće režanje i odmah se probudim. Letimično pogledavši zvijezde, opazih da je prošla ponoć.

— Tiho momče! — prošapćem i stavim ruku na vuka. Smirio se no uši su mu još bile naćuljene i gledao je ravno pred sebe.

Izvukao sam revolver i odmaknuo se od vuka, tako da ga ne pogode meci ako privučem protivnikovu vatru.

Približavao se. Čuo sam korake po šljunku, a onda se pojavio, crn nasuprot nebu.

Vuk iznenada skoči u stranu, a on podigne revolver.

— Ne pucaj — rekoh. — To je samo vuk.

— Što?

— Šumski vuk. On mi je prijatelj.

— Lud si. Šenuo si.

— Sada ćeš me ubiti? — upitah kao da vodimo kakav površan razgovor.

— I uživat ću u tome. Zatim ću otići k Meg. Nitko te neće naći ovdje. Ostavit ću te onom vuku...

Držao sam u ruci revolver, ali ga on nije vidio.

Stajao je četiri, pet metara od mene. U jednoj ruci držao je pušku

uperenu u mene. Činilo se da ćemo obojica stradati.

— Jesi li ikada vidio da se neki vuk druži s ljudima, Huddle? — rekoh. — Razmisliš li malo, shvatit ćeš da je to nemoguće. U mom zavičaju, u Tennesseeju, znamo mnogo o vukovima svih vrsta, pa i o vukodlacima.

Stajao je nepomično, kao da i ne diše.

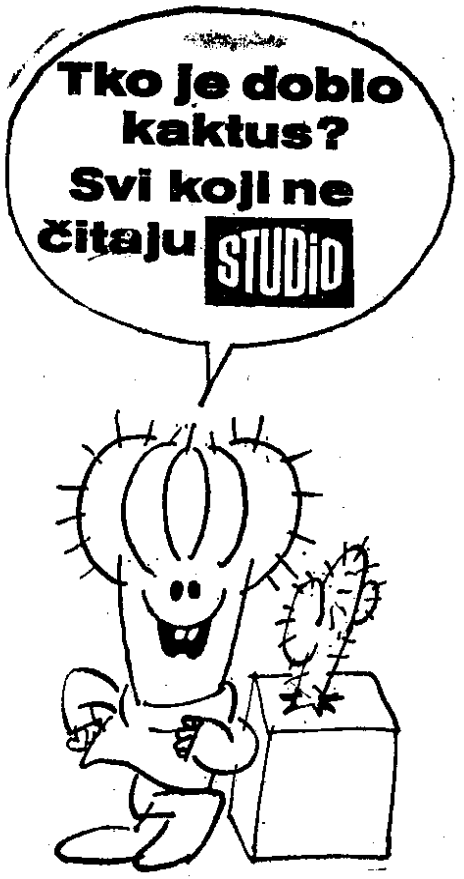

— To su glupe priče. Ubit ću te, Sakkette.

— Ako to učiniš, nikada nećeš sići s planine. Onaj vuk nije sasvim običan. Indijanci ga nazivaju čerobnim. On će te uhvatiti. Rastrgat će te. Možeš se spasiti jedino ako imaš srebrni metak, tako se priča.

— Lažeš!

Iz grmlja s desne strane začu se tiho režanje. Kad se malo okrenuo na tu stranu, podigao sam revolver i opalio.

I njegova puška odleti; baci mi pijesak u lice. Okrenuvši se, za dlaku je bio pomaknuo cijev, dovoljno da spasim kožu.

Ležao je, ali sam opazio svjetlucanje puščane cijevi kad ju je okrenuo prema meni.

Još jednom opalih.

Puška mu ispade iz ruku kad se izvrnuo na bok.

Ustanem.

— Ne! Ne! šaputao je. — O, ne, ne!

— Ti si mnogima prekinuo život, Huddy. Pogodio si onog jadnog Indijanca koji je radio u mene kad nije ništa slutio i kad nije bilo u blizini nikakvih neprijatelja. Nije imao priliku ni da podigne ruku. Sada znaš kako je to.

— Ne... ne mogu ja. — Cvilio je kao dijete. — Ne mogu ja!

Gotovo sam ga žalio. Ljudi njegova soja ne mogu zamisliti da će jednom zaglaviti; vjeruju da mogu vječno ubijati a nikada stradati.

Uzevši njegovu pušku, malo ustuknuh, oprezan jer je imao revolver. No, oprez je bio suvišan; izdanuo je.

U tami se pojavi vuk.

— Hajdemo kući, momče — rekoh mu.

Uzeo sam ogrlicu, jer sam je želio vidjeti danju i krenuo niz obronak. Upravo je svitalo. Vuk ... bolje rečeno vučjak ... vjerno me pratio; ni preblizu ni predaleko.

Vjerojatno je odavno tražio gospodara, i kad sam mu dobacio ono meso, zaključio je da bih mu ja mogao pomoći i izvući ga iz stupice koja bi ga, prije ili kasnije, udavila. Silazeći niz obronak, zaustavili smo se kraj izvora potoka Starvation. Morao sam se malo odmoriti zbog rane. Potražio sam ono zlato i našao ga; trebalo mi je samo nekoliko minuta.

Opet sam bio u lošem stanju, no ovaj put sam se vraćao kući i imao

prijatelja uz sebe. Zlato je bilo teško, pa sam ponio samo jednu vreću, tek da je bacim na stol pred Nicka Shadowa i kažem: »To tražiš?«

Nebo se rumenjelo kad sam se našao na livadi na kojoj je gorjela naša logorska vatra. Čim se malo oporavim, pomislih, posjetit ću Meg. Nju će zanimati priča o vuku.

— To je Flagan! — dovikme Galloway. Svi su mi krenuli u susret. — Znao sam da će doći jutros.

— Momci — rekoh — ovo je moj vuk. Pobrinite se za njega, jer ja ...

Noge mi popuste i ja se skljokam na zemlju. Ipak, nije to bilo strašno. Jer, kad sam otvorio oči, ugledah Meg.

KRAJ

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

77. R. Hogan: OVAJ GRAD PRIPADA JESSUPOVIMA
78. S. C. Lawrence: TEKSAŠANIN
79. Paul Evan Lehman: PAKAO U NOVOM MEKSIKU
80. H. S. Sharon: DRUŽINA SMRTI
81. L. Ernenwein: SNJEŽNI JAHAČI
82. L. L'Amour: UTAH BLAINE
83. F. Short: ZAŠTITNIK IZ TEKSASA
84. Hal Warner: LEŠINARI TONTO BASINA
85. John Gilmoor: PAKLENA PJESMA PUSTINJE
86. William O'Connor: DVOBOJ S PRIJATELJEM
87. Al Cody: NA STRANI INDIJANACA
88. Jim Sheridan: NAMAMI VUKOVE U ZAMKU
89. H. S. Sharon: SMRTI U SUSRET
90. H. S. Sharon: ĐAVOLJI RANČ
91. Clay Hunter: USAMLJENIK S RIO BRAVA
92. Robert Ullman: MOHIKANINA DRUŽBA
93. H. S. Sharon: LOV NA DOLAR
94. Robert Ulmman: ŠANSA ZA BENA
95. Shepard Rifkin: PUT KINGA FISHERA
96. L. L'Amour: DOLINA MIRA
97. H. Haton: KONJANICI IZ PAKLA
98. B. Arthur: DVA REVOLVERA
99. Dudley Dean: TVRD ORAH
100. D. B. Newton: POVRATAK OSVETNIKA
101. H. S. Sharon: OSVETA BUNTOVNIKA
102. H. S. Sharon: PLJAČKA U LOS ALAMOSU
103. J. T. Edson: ČOVJEK KALIBRA 44
104. Matt Chisholm: POBJEDA MCALLISTEROVIH
105. Lee Martin: ZLODUH SANTA RITA
106. Robert Ullman: KOLORADO KID
107. Bill Fargo: OTMJENI PLJAČKAŠI
108. Matt Chisholm: CRNI KAUBOJ
109. Frederick H. Cristian: DOUŠNIK
110. U. H. Wilken: GROBAR JOE
111. Louis L'Amour: OPASAN PUT
112. G. F. Unger: UNAJMLJENI REVOLVERAŠ
113. FrederickH. Christian: SUDDEN U ŠKRIPCU
114. Lee Floren: REVOLVERI IMAJU RIJEČ
115. F. G. Unger: UMRIJETI ZA VIRGINIJU
116. Matt Chisholm: KRVAVA OKLADA
117. Marshall Grover: TREĆA PLJAČKA
118. J. T. Edson: VRIJEME OBRAČUNA
119. U. H. Wilken: NA ZMIJSKOJ RIJECI
120. J. H. Edson: U SUSRET BORBI
121. Matt Chisholm: TRAGOVI BARUTA
122. Scott F. Scott: NESTALA KOČIJA
123. Louis L'Amour: NEUSTRAŠIVI BORAC

U PRIPREMI:

124. H. S. Sharon: TVRDOGLAVI ŠERIF

Timothy Tatcher

humoristično-kriminalistički roman

u novinskim kioscima